

Federal Ministry
for the Environment, Nature Conservation
and Nuclear Safety

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

**Υποστήριξη σχετικά με συστήματα Διευρυμένης Ευθύνης παραγωγού (ΔΕΠ)
για στρώματα και κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα για την Ελλάδα**

Τελική έκθεση

16 Μαρτίου 2021

Πίνακας περιεχομένων

Γενικό πλαίσιο και δήλωση αποποίησης ευθυνών	6
Συνοπτική παρουσίαση	8
1. Εισαγωγή και πεδίο εφαρμογής	11
2. Νομοθετικές απαιτήσεις	11
3. Ελληνικό πλαίσιο	13
4. Μεθοδολογία: Προσέγγιση και ανάλυση εργασιών/δραστηριοτήτων	14
5. Υφιστάμενες (ορθές) πρακτικές (Δράση 1)	16
5.1 Κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα	17
Γαλλία – EcoTLC/Re_Fashion	17
Σουηδία – Σύστημα ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα	24
5.2 Στρώματα	30
Γαλλία – Éco-mobilier	30
Βέλγιο – Valumat	38
6. Οδηγίες και βασικές προτάσεις για τη συγκρότηση συστήματος ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και στρώματα, κατάλληλου για την Ελλάδα (Δράσεις 2 και 3)	43
6.1 Πεδίο εφαρμογής	43
Προτάσεις	43
6.2 Κόστος προς κάλυψη	45
Προτάσεις	45
6.3 Διαχείριση συστήματος ΔΕΠ	45
Προτάσεις	46
6.4 Υποβολή στοιχείων από τους παραγωγούς	46
Προτάσεις	47
6.5 Οργανισμοί Ευθύνης Παραγωγών	47
Προτάσεις	48
6.6 Χρηματοδότηση της συγκρότησης του συστήματος	48
Προτάσεις	49
6.7 Προσδιορισμός των επιπέδων των χρηματικών εισφορών των παραγωγών	49
Προτάσεις	50
6.8 Διαφοροποίηση των χρηματικών εισφορών	51
Προτάσεις	51
6.9 Υποδομές συλλογής και ανακύκλωσης	52
Προτάσεις	53
6.10 Στόχοι επιδόσεων	54

Προτάσεις	54
6.11 Υποχρεώσεις συλλογής.....	54
Προτάσεις	55
6.12 Σήμανση προϊόντων.....	55
Προτάσεις	55
6.13 Εισφοροδιαφυγή (free-riding)	55
Προτάσεις	56
7. Διατύπωση οδηγιών και συγκεκριμένων προτάσεων για την έκδοση ΚΥΑ σχετικά με τη συγκρότηση συστημάτων ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και στρώματα (Δράση 4)	57
7.1 ΚΛΩΣΤΟΨΦΑΝΤΟΥΡΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	57
Γενικές αρχές συστήματος ΔΕΠ	57
Διατάξεις και υποχρεώσεις.....	60
Στόχοι	63
Χρηματικές εισφορές και κριτήρια.....	64
Προγράμματα πρόληψης παραγωγής κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων	66
Συγγραφή υποχρεώσεων του διαγωνισμού για την έγκριση συστήματος ΣΕΔ.....	68
7.2 ΣΤΡΩΜΑΤΑ	70
Γενικές αρχές συστήματος ΔΕΠ	71
Διατάξεις και υποχρεώσεις.....	73
Στόχοι	76
Χρηματικές εισφορές και κριτήρια.....	78
Προγράμματα πρόληψης παραγωγής αποβλήτων στρωμάτων	79
Συγγραφή υποχρεώσεων του διαγωνισμού για την έγκριση συστήματος ΣΕΔ.....	81
8. Οδικός χάρτης (Δράση 5).....	84
8.1 Γενικός οδικός χάρτης για τα συστήματα ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και στρώματα.....	85
Παραρτήματα	90
Παράρτημα 1.0 – Πίνακας κωδικών ΣΟ.....	90
Παράρτημα 2.0 - Ερωτηματολόγιο	91
Παράρτημα 3.0 – Επαφές με ενδιαφερόμενους φορείς.....	104
Α3.1 Κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα	104
Α3.2 Στρώματα.....	105

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 5-1: Εφοδιαστική αλυσίδα συλλογής, διαλογής και επεξεργασίας της EcoTLC.....	22
Εικόνα 5-2: Κατά κεφαλήν ροή κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων στη Σουηδία	28
Εικόνα 5-3 Μέτοχοι της Éco-mobilier	32
Εικόνα 5-4 Διαφήμιση της «ορατής χρηματικής εισφοράς» της Éco-Mobilier που έχει καθιερωθεί στην IKEA France / «Χρηματική εισφορά ανακύκλωσης» που έχει καθοριστεί από την Éco-Mobilier για τα στρώματα.....	33
Εικόνα 5-5 Έκθεση στοιχείων της Éco-mobilier, επιμερισμός διαδικασιών επεξεργασίας στρωμάτων, 2017	37
Εικόνα 8-1 Οδικός χάρτης για τη συγκρότηση συστήματος ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και στρώματα.....	89

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 5-1: Κωδικοί ΣΟ εντός πεδίου εφαρμογής.....	25
Πίνακας 5-2 Ρόλοι και αρμοδιότητες των ενδιαφερόμενων φορέων που συμμετέχουν στο γαλλικό σύστημα ΔΕΠ	32
Πίνακας 5-3: Στόχοι συλλογής και ανακύκλωσης της Valumat για την περίοδο 2021-2030.....	41

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΑΣΑ	ΑΣΤΙΚΑ ΣΤΕΡΕΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ
DG REFORM	ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΔΙΑΦΘΩΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΔΕΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ
ΔΕΠ	ΔΙΕΥΡΥΜΕΝΗ ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ
ΔΣΠ	ΔΙΑΛΟΓΗ ΣΤΗΝ ΠΗΓΗ
ΕΑΥ	ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΝΑΚΤΗΣΗΣ ΥΛΙΚΩΝ
ΕΕ	ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ
ΕΚΑ	ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ
ΕΛΟΤ	ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΕΟΑΝ	ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ
ΕΣΔΑ	ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ
ΕΣΕΚ	ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΚΛΙΜΑ
ΕΣΣΠΑ	ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ
ΚΔΑΥ	ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΑΛΟΓΗΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΙΜΩΝ ΥΛΙΚΩΝ
ΚΥΑ	ΚΟΙΝΗ ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ
ΜΒΕ	ΜΗΧΑΝΙΚΗ-ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΕΔ	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ
ΠΕΣΔΑ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ
ΠΣΔΜ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΔΙΑΦΘΩΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ
ΣΔΑ	ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ
ΣΔΙΤ	ΣΥΜΠΡΑΞΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ
ΣΕΔ	ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΣΣΕΔ	ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΣΟ	ΣΥΝΔΥΑΣΜΕΝΗ ΟΝΟΜΑΤΟΛΟΓΙΑ (ΚΩΔΙΚΩΝ ΔΑΣΜΟΛΟΓΙΟΥ)

ΣΣ	ΣΗΜΕΙΑ ΣΥΛΛΟΓΗΣ
ΤΣΔΑ	Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων
ΥΠΕΝ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΦΟΔΣΑ	ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ
ΦοΔΣΑ	ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ
	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ ΚΑΙ ΠΥΡΗΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ
BMU	ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ
EfW	ENERGY FROM WASTE / ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΑΠΟ ΑΠΟΒΛΗΤΑ
EUROSTAT	ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
GIZ	DEUTSCHE GESELLSCHAFT FÜR INTERNATIONALE ZUSAMMENARBEIT
NCV	NET CALORIFIC VALUE / ΚΑΤΩΤΕΡΗ ΘΕΡΜΟΓΟΝΟΣ ΔΥΝΑΜΗ
RDF	REFUSE DERIVED FUEL / ΚΑΥΣΙΜΟ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΟ ΑΠΟ ΑΠΟΒΛΗΤΑ
SRF	SOLID RECOVERED FUEL / ΑΝΑΚΤΩΜΕΝΟ ΣΤΕΡΕΟ ΚΑΥΣΙΜΟ
TOR	TERMS OF REFERENCES / ΌΡΟΙ ΑΝΑΦΟΡΑΣ
WTE	WASTE TO ENERGY / ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΑΠΟ ΑΠΟΒΛΗΤΑ

Γενικό πλαίσιο και δήλωση αποποίησης ευθυνών

Οι αρμόδιες ελληνικές αρχές απευθύνθηκαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή προκειμένου να ζητήσουν τη στήριξή της σε συγκεκριμένους τομείς για τη βελτίωση της υλοποίησης του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (όπως, μεταξύ άλλων, στη βελτίωση της διαχείρισης των αστικών αποβλήτων, σε ρυθμιστικά ζητήματα του τομέα αποβλήτων και στη διαχείριση συγκεκριμένων κατηγοριών αποβλήτων), με στόχο την αύξηση της ποιότητας και της ποσότητας της ανακύκλωσης, τη βελτίωση της ποιότητας των δεδομένων και την αποτελεσματική χρήση οικονομικών εργαλείων. Για την επίτευξη των παραπάνω αναφερόμενων στόχων, η Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH (GIZ) παρέχει «[Τεχνική υποστήριξη για την υλοποίηση του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων \(ΕΣΔΑ\) της Ελλάδας](#)» από τον Ιανουάριο του 2019 έως τον Μάρτιο του 2021. Το έργο χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), μέσω του Προγράμματος Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων (ΠΣΔΜ), και το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Περιβάλλοντος, Προστασίας της Φύσης και Πυρηνικής Ασφάλειας (BMU) της Γερμανίας και υλοποιείται από κοινού από την GIZ και το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ) της Ελλάδας, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η GIZ ανέθεσε στην Eunomia Research and Consulting Μονοπρόσωπη ΙΚΕ την παροχή εξειδικευμένης τεχνογνωσίας στην GIZ και στο ΥΠΕΝ από την 1η Δεκεμβρίου 2020 έως τις 26 Μαρτίου 2021 μέσω της υλοποίησης του έργου «Υποστήριξη σχετικά με τα συστήματα ΔΕΠ για στρώματα και κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα για την Ελλάδα».

Εντεταλμένο έργο	Υποστήριξη σχετικά με συστήματα ΔΕΠ για στρώματα και κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα για την Ελλάδα
Αρ. σύμβασης	81263695
Ονομασία έργου	Τεχνική υποστήριξη για την υλοποίηση του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ) της Ελλάδας (68.3045.9)
Πελάτης / Φορέας εκτέλεσης έργου	Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH (GIZ) Υπεύθυνος Διαχείρισης Έργου: Ulrich Laumanns (ulrich.laumanns@giz.de) Ανώτερη Σύμβουλος: Βασιλική Παναρέτου (vasiliki.panaretou@giz.de) Ανώτερη Σύμβουλος: Μαρία Πισιμίσση (maria.pisimisi@giz.de)
Σύμβουλος	Eunomia Research and Consulting Chris Sherrington – Διεθνής εμπειρογνώμων (Διευθυντής Έργου) Χαρά Ξηρού – Εθνική εμπειρογνώμων (Υπεύθυνη Διαχείρισης Έργου) Mark Hilton – Διεθνής εμπειρογνώμων (Τεχνικός Προϊστάμενος) Lucy Eggleston – Διεθνής εμπειρογνώμων (Διεθνής τεχνική εμπειρογνώμων) Δημήτρης Μαθιουδάκης – Εθνικός εμπειρογνώμων (Τοπικός τεχνικός εμπειρογνώμων) Βασιλική Στεργίου – Εθνική εμπειρογνώμων (Τοπική τεχνική εμπειρογνώμων)
Διάρκεια σύμβασης	01.12.2020 έως 26.03.2021

Δήλωση αποποίησης ευθυνών

Η Eunomia Research & Consulting έχει λάβει κάθε δυνατή μέριμνα κατά την εκπόνηση της παρούσας έκθεσης προκειμένου να διασφαλιστεί ότι όλα τα στοιχεία και οι αναλύσεις που παρουσιάζονται είναι όσο το δυνατόν ακριβέστερα στο πλαίσιο του αντικειμένου της μελέτης. Ωστόσο, δεν παρέχεται καμία εγγύηση σχετικά με τις πληροφορίες που παρουσιάζονται στο παρόν και η Eunomia Research

& Consulting δεν φέρει καμία ευθύνη για αποφάσεις ή μέτρα που λαμβάνονται με βάση το περιεχόμενο της παρούσας έκθεσης.

Το παρόν έγγραφο καταρτίστηκε με την οικονομική υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις που εκφράζονται στην παρούσα έκθεση σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αντικατοπτρίζουν την επίσημη άποψη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή του παρόντος με αναφορά της πηγής.

Το παρόν κείμενο είναι προϊόν ανεπίσημης μετάφρασης από την αγγλική. Σε περίπτωση διαφορών μεταξύ του παρόντος και του πρωτοτύπου κείμενου, το πρωτότυπο στην αγγλική γλώσσα ισχύει.

Ευχαριστίες: Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλες τις αρχές, τους οργανισμούς και τους συμβούλους που παρείχαν στοιχεία προς υποστήριξη της εκπόνησης του παρόντος έργου. Ευχαριστούμε ιδιαιτέρως τις κκ. Α. Αρφανάκου, Σ. Μάνη και Γ. Μαντζαβά από τη Διεύθυνση Διαχείρισης Αποβλήτων του ΥΠΕΝ, καθώς και την κ. Φ. Κοτζιά από τον ΕΟΑΝ, για τα εποικοδομητικά τους σχόλια και πληροφορίες.

Συνοπτική παρουσίαση

Στόχος της παρούσας μελέτης είναι η παροχή εξειδικευμένης τεχνικής συνδρομής στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ) της Ελλάδας, μέσω της στήριξης των αρμόδιων ελληνικών αρχών και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων φορέων στη δημιουργία θεσμικού πλαισίου για τη συγκρότηση συστημάτων Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού (ΔΕΠ) για στρώματα και κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα για την Ελλάδα. Πιο συγκεκριμένα, η μελέτη επικεντρώνεται στον προσδιορισμό ορθών πρακτικών σχετικά με τα συστήματα ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και στρώματα, σε συνεργασία με τους κύριους ενδιαφερόμενους φορείς, καθώς και στην υποβολή συγκεκριμένων συστάσεων και προτάσεων για την έκδοση Κοινής Υπουργικής Απόφασης (ΚΥΑ) σχετικά με την καθιέρωση συστημάτων ΔΕΠ για στρώματα και κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, παράλληλα με την κατάρτιση οδικού χάρτη με ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα, ορόσημα/δραστηριότητες και τους εμπλεκόμενους ενδιαφερόμενους φορείς. Τα τελευταία 25 χρόνια, έχουν υλοποιηθεί συστήματα ΔΕΠ σε ευρεία κλίμακα σε ολόκληρη την Ευρώπη και πέραν αυτής. Στην ΕΕ των 27, ορισμένα ρεύματα προϊόντων αποτελούν αντικείμενο ειδικών Οδηγιών, με αποτέλεσμα το σύνολο των κρατών μελών να εφαρμόζουν συστήματα ΔΕΠ προκειμένου να πληρούν τις νομοθετικές απαιτήσεις αναφορικά με τη συλλογή και επεξεργασία αποβλήτων. Αν και μέχρι σήμερα τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και τα στρώματα δεν καλύπτονται από ειδικές Οδηγίες, η Γαλλία θέσπισε σύστημα ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα το 2007 και για στρώματα το 2009. Επιπρόσθετα, η αναθεωρημένη Οδηγία-Πλαίσιο για τα Απόβλητα (Οδηγία (ΕΕ) 2018/851) προβλέπει ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να καθιερώσουν χωριστή συλλογή για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα έως το 2025, και συμπεριλαμβάνει πλέον και τα στρώματα στον ορισμό των «αστικών αποβλήτων». Με αυτά τα δεδομένα, πληθαίνουν τα κράτη μέλη που κινούνται προς την κατεύθυνση της θέσπισης συστημάτων ΔΕΠ για τα προϊόντα αυτά.

Οι οδηγίες και οι βασικές προτάσεις για την καθιέρωση ανάλογων συστημάτων ΔΕΠ στην Ελλάδα καλύπτουν τις ακόλουθες πτυχές:

Πεδίο εφαρμογής: Πρώτον, πρέπει να καθοριστούν οι τύποι προϊόντων που θα καλύπτονται: στο σύστημα ΔΕΠ για στρώματα θα πρέπει να συμπεριληφθούν στρώματα κάθε τύπου (στρώματα από αφρώδες υλικό, φουσκωτά, με σουμιέ, με ανεξάρτητα ελατήρια (τύπου rocket), ανωστρώματα κ.λπ.) και κάθε μεγέθους (υπέρδιπλα, διπλά, μονά, παιδικά κ.λπ.). Οι κατηγορίες των προϊόντων που θα συμπεριληφθούν στο πεδίο εφαρμογής του συστήματος ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα πρέπει να είναι εκείνες που υπάγονται στους κωδικούς ΣΟ. Τα είδη υπόδησης δεν πρέπει να συμπεριληφθούν στο σύστημα ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα. Δεύτερον, πρέπει να προσδιοριστεί ποιοι παραγωγοί κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων ή στρωμάτων θα υποχρεούνται να συνεισφέρουν οικονομικά στο σύστημα (προς αποφυγή του φαινομένου της εισφοροδιαφυγής (free-riding), δηλαδή εάν θα είναι εκείνοι που διαθέτουν πρώτοι το είδος προς πώληση στην ελληνική αγορά, οι κατασκευαστές, οι εισαγωγείς, οι κάτοχοι εμπορικών σημάτων ή/και οι εξ αποστάσεως πωλητές (π.χ. όσοι πραγματοποιούν απευθείας πωλήσεις στην Ελλάδα, χωρίς να αποτελούν νομικό πρόσωπο στη χώρα). Τρίτον, πρέπει να καθοριστούν στόχοι ως προς τις επιδόσεις.

Οι χρηματικές εισφορές απαιτούνται για την κάλυψη τουλάχιστον του 80% του κόστους διαχείρισης αποβλήτων που σχετίζεται με τη συλλογή, τη διαλογή, την επεξεργασία και την ανακύκλωση, όπως καθορίζεται με βάση τους στόχους, αλλά και το κόστος αναφορικά με την πρόληψη και την εξάλειψη της παράνομης εναπόθεσης στρωμάτων ως αποβλήτων υλικών. Οι χρηματικές εισφορές αυτές θα πρέπει να καλύπτουν επίσης πληρωμές προς τους δήμους για την κάλυψη του κόστους συλλογής που αναλαμβάνουν, καθώς και την αποζημίωση των λιανοπωλητών για τις δαπάνες αποθήκευσης των προϊόντων στο τέλος του κύκλου ζωής που ανακτούν μέσω επιστροφής (take-back), αλλά όχι και για τις δαπάνες των λιανοπωλητών για τη συλλογή των προϊόντων αυτών.

Οι παραγωγοί πρέπει να είναι υπεύθυνοι για την υποβολή στοιχείων στο Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΣΕΔ) για όλα τα προϊόντα που διαθέτουν στην αγορά, π.χ. ποσότητα, τύπο, βάρος, σύσταση υλικών και τυχόν χαρακτηριστικά των προϊόντων που ενδεχομένως τα καθιστούν επιλέξιμα για ανταμοιβή («bonus») ή ποινή («malus») στο πλαίσιο της διαφοροποίησης των εισφορών (eco-modulation). Όλοι οι παραγωγοί θα πρέπει να εγγραφούν στην ηλεκτρονική πλατφόρμα του ΕΜΠΑ. Συνιστάται η καθιέρωση ενός ΣΕΔ ανά ρεύμα αποβλήτων, δηλαδή ενός για τα στρώματα και ενός για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα. Και τα δύο ΣΕΔ θα πρέπει να συγκροτηθούν με πρωτοβουλία, καθώς και να αποτελούν ιδιοκτησία, των αντίστοιχων κλάδων και να συσταθούν ως μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί.

Οι κυριότεροι εκπρόσωποι των κλάδων μπορεί να παρέχουν **οικονομική στήριξη** έναντι συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο, αποτελώντας έτσι τους μετόχους των ΣΕΔ. Επιπρόσθετα, κατά την έναρξη της υλοποίησης του συστήματος, οι παραγωγοί δεν θα χρεώνονται μόνο με τις χρηματοδοτικές εισφορές που θα περιλαμβάνουν το απαιτούμενο κόστος για τη συλλογή και την επεξεργασία, αλλά και με μια πρόσθετη εισφορά η οποία θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αποπληρωμή του δανείου για τη δημιουργία των υποδομών συλλογής.

Χρηματική εισφορά παραγωγών: Οι παραγωγοί χρεώνονται με συνδρομή μέλους και την εισφορά παραγωγού. Η συνδρομή μέλους θα πρέπει να είναι ετήσια και να υπολογίζεται με βάση το μέγεθος της κάθε επιχείρησης (π.χ. την ποσότητα προϊόντος που διατίθεται στην αγορά ετησίως). Η χρηματική εισφορά παραγωγού θα πρέπει να ορίζεται για κάθε προϊόν συγκεκριμένου τύπου που διατίθεται στην αγορά. Η συνολική χρηματική εισφορά πρέπει να υπολογίζεται κατά τρόπο ώστε να καλύπτουν το σύνολο του λειτουργικού κόστους, τις λειτουργίες εταιρικής υποστήριξης, τις δραστηριότητες επικοινωνίας/ευαισθητοποίησης και τα έργα έρευνας και ανάπτυξης.

Η χρηματική εισφορά για τα στρώματα θα πρέπει να εξαρτάται από το μέγεθος (π.χ. μονό, διπλό κ.λπ.) και το πάχος του στρώματος, καθώς και από τον τύπο του στρώματος (π.χ. στρώμα με ανεξάρτητα ελατήρια (τύπου rocket), από αφρό πολυουρεθάνης κ.λπ.). Θα πρέπει, επιπλέον, να συνδέονται άμεσα με το κόστος για τη συλλογή, την αποθήκευση, τη μεταφορά και την επεξεργασία. Τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα πρέπει να ομαδοποιούνται σε δασμολογικές κλάσεις με βάση το μέγεθος (π.χ. πολύ μικρά: γάντια, μικρά: παιδικές πιτζάμες) ή τον τύπο υφάσματος ή υλικού (π.χ. αλλιώς θα αντιμετωπίζεται το βαμβάκι και αλλιώς ο πολυεστέρας). Για τον σκοπό αυτόν, πρέπει να χρησιμοποιούνται οι κωδικοί δασμολογίου συνδυασμένης ονοματολογίας (ΣΟ).

Παράγοντες όπως η ανθεκτικότητα, η περιεκτικότητα σε ανακυκλωμένα υλικά (ανακυκλωμένο περιεχόμενο) και η ανακυκλωσιμότητα μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως βάση για την **διαφοροποίηση των εισφορών (eco-modulation fee)**, ωστόσο η διαφοροποίηση δεν είναι αναγκαίο να εφαρμοστεί ταυτόχρονα με την καθιέρωση των συστημάτων.

Η συλλογή και των δύο ρευμάτων αποβλήτων θα πρέπει να ενσωματώνεται στις υφιστάμενες διαδικασίες διαχείρισης αστικών αποβλήτων και να υλοποιείται μέσω υπηρεσιών συλλογής «πόρτα - πόρτα», κάδων τοποθετημένων στο δρόμο (μόνο για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα), πράσινων σημείων (και για τα δύο ρεύματα), ή να διευκολύνεται από υπηρεσίες επιστροφής (take-back) παρεχόμενες από παραγωγούς και λιανοπωλητές. Είναι σημαντικό η συλλογή/εναπόθεση των προϊόντων να πραγματοποιείται πάντα χωρίς πρόσθετο κόστος για τον καταναλωτή στο τέλος του κύκλου ζωής του προϊόντος. Το κόστος συλλογής και μεταφοράς θα πρέπει να καλύπτεται από το εγκεκριμένο ΣΕΔ και η μεταφορά πρέπει να πραγματοποιείται από ιδιόκτητα οχήματα του ΣΕΔ ή μέσω υπηρεσιών συλλογής παρεχόμενων από τρίτους. Πρέπει να καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να χρησιμοποιούνται οι υφιστάμενες εγκαταστάσεις και υποδομές, προκειμένου να αποτρέπονται οι επικαλύψεις και οι περιττές δαπάνες. Το ΣΕΔ θα πρέπει να αναπτύξει ένα δίκτυο κατάλληλων εγκαταστάσεων διαλογής και επεξεργασίας. Η καθιέρωση συστημάτων ΔΕΠ δεν

θα πρέπει να φέρνει σε μειονεκτική θέση ή να δημιουργεί εμπόδια για τους παραγωγούς που προσφέρουν ήδη συστήματα επιστροφής (take-back).

Οι λιανοπωλητές θα πρέπει να φέρουν υποχρέωση συλλογής και να δέχονται υποχρεωτικά επιστροφές προϊόντων στο τέλος του κύκλου ζωής χωρίς χρέωση για τους καταναλωτές, είτε από τις εγκαταστάσεις των χρηστών (π.χ. νοικοκυριά, ξενοδοχεία, νοσοκομεία) είτε στα καταστήματά τους.

Εισφοροδιαφυγή (free-riding): Τα ΣΕΔ θα πρέπει να δημοσιοποιούν κατάλογο των μελών τους, με ρητή αναφορά στους εγγεγραμμένους παραγωγούς, και, επίσης να χρηματοδοτούν τακτικές έρευνες (ελέγχους) για τον εντοπισμό εισφοροδιαφυγής (free-riders) και, εφόσον διαπιστωθεί σημαντικό πρόβλημα, θα πρέπει να θεσπίζουν κυρώσεις μη συμμόρφωσης. Τα κράτη μέλη θα πρέπει, ως βασική προτεραιότητα, να έχουν συνεργασία με τις πλατφόρμες πολλαπλών πωλητών και να εξασφαλίζουν τη δέσμευσή τους όσον αφορά τη λήψη μέτρων, και, παράλληλα, να επιβάλλουν στους εξ αποστάσεως πωλητές την υποχρέωση να προβάλλουν στον ιστότοπό τους πληροφορίες για το σύστημα ΔΕΠ.

Γενικά, ο οδικός χάρτης που παρουσιάζεται στην παρούσα έκθεση θα πρέπει να παρακολουθείται στενά, προκειμένου να εξασφαλιστεί μια ολοκληρωμένη και προσεκτική προσέγγιση όσον αφορά τον σχεδιασμό των δύο συστημάτων ΔΕΠ, για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και τα στρώματα, που θα προβλέπει συγκεκριμένα ορόσημα και συγκεκριμένες ευθύνες για τους κύριους ενδιαφερόμενους φορείς βάσει ενός ενδεικτικού χρονοδιαγράμματος.

1. Εισαγωγή και πεδίο εφαρμογής

Η Eunomia Research and Consulting βρίσκεται στην ευχάριστη θέση να υποβάλει την παρούσα έκθεση στην Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH (GIZ). Η Ελλάδα θέσπισε πρόσφατα το νέο Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ)¹, το οποίο καθορίζει φιλόδοξους στόχους και μέτρα για την περίοδο 2020-2030, και προέβη στην ενσωμάτωση των νέων Οδηγιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα απόβλητα (2018/849/850/851/852) στο ελληνικό δίκαιο.² Στο πλαίσιο αυτό, στόχος της παρούσας μελέτης είναι η παροχή εξειδικευμένης τεχνικής συνδρομής στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ) της Ελλάδας, μέσω της στήριξης των αρμόδιων ελληνικών αρχών και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων φορέων στη δημιουργία θεσμικών ικανοτήτων για τη συγκρότηση συστημάτων Διευρυμένης Ευθύνης του Παραγωγού (ΔΕΠ) για στρώματα και κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα για την Ελλάδα, όπως καθορίζεται στους Όρους αναφοράς, μέσω:

- της διασφάλισης μιας ολοκληρωμένης, ολιστικής προσέγγισης σε ευθυγράμμιση με τις νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις της ΕΕ,
- της διάδοσης ορθών πρακτικών και διδαγμάτων που έχουν αποκομιστεί από άλλες χώρες της ΕΕ με παρόμοιες συνθήκες,
- της ανάπτυξης λύσεων προσαρμοσμένων στα ελληνικά δεδομένα και της παροχής τοπικής τεχνογνωσίας, και
- της προώθησης καλύτερου σχεδιασμού προϊόντων με γνώμονα την αυξημένη διάρκεια ζωής, την ανακυκλωσιμότητα και τη χρήση ανακυκλωμένων υλικών.

Πιο συγκεκριμένα, η μελέτη επικεντρώνεται στον **προσδιορισμό ορθών πρακτικών σχετικά με τα συστήματα ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και στρώματα**, σε συνεργασία με τους κύριους ενδιαφερόμενους φορείς, καθώς και **στην υποβολή συγκεκριμένων συστάσεων και προτάσεων για την έκδοση Κοινής Υπουργικής Απόφασης (ΚΥΑ) σχετικά με την καθιέρωση συστημάτων ΔΕΠ για στρώματα και κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα**, παράλληλα με την **κατάρτιση οδικού χάρτη** με ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα, ορόσημα/δραστηριότητες και τους εμπλεκόμενους ενδιαφερόμενους φορείς.

2. Νομοθετικές απαιτήσεις

Στο πλαίσιο της μελέτης εξετάστηκαν οι τρέχουσες νομοθετικές απαιτήσεις, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο, οι οποίες και παρουσιάζονται παρακάτω. Ειδικότερα, με την αναθεωρημένη Οδηγία-Πλαίσιο για τα Απόβλητα (Οδηγία (ΕΕ) 2018/851):

- α) **καθορίζονται νέες απαιτήσεις** αναφορικά με τον ορισμό των «αστικών αποβλήτων», βάσει του άρθρου 3 σημείο 2β), μεταξύ άλλων για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και τα στρώματα. Πιο συγκεκριμένα, το εν λόγω άρθρο ορίζει τα ακόλουθα:

«αστικά απόβλητα»:

α) τα ανάμεικτα απόβλητα και τα απόβλητα που συλλέγονται χωριστά από τα νοικοκυριά, μεταξύ άλλων, χαρτί και χαρτόνι, γυαλί, μέταλλα, πλαστικά, βιολογικά απόβλητα, ξύλο, προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας, απορρίμματα συσκευασίας, απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού

¹ ΠΥΣ 39/31.8.2020 (ΦΕΚ185/Α/29.9.2020) «Έγκριση του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (Ε.Σ.Δ.Α.) 2020 - 2030»

² <http://www.opengov.gr/minenv/?p=11440>

εξοπλισμού, απόβλητα ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών, και ογκώδη απόβλητα, συμπεριλαμβανομένων στρωμάτων και επίπλων,

- β) **τροποποιείται το άρθρο 9**, «Πρόληψη αποβλήτων», όπου στην παράγραφο 1 στοιχείο δ) ορίζεται ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα που ενθαρρύνουν την επαναχρησιμοποίηση των προϊόντων και τη θέσπιση συστημάτων για την προώθηση των δραστηριοτήτων επισκευής και επαναχρησιμοποίησης, μεταξύ άλλων για τα προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας και τα έπιπλα, και
- γ) **τροποποιείται το άρθρο 11**, «Προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση», όπου πλέον προβλέπεται ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να καθιερώσουν χωριστή συλλογή τουλάχιστον για το χαρτί, τα μέταλλα, τα πλαστικά και το γυαλί και, από 1ης Ιανουαρίου 2025, τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα.

Επί του παρόντος, βρίσκεται στο στάδιο της κατάρτισης μια νέα στρατηγική της ΕΕ για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα³, η οποία, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνει τη θέσπιση μέτρων οικολογικού σχεδιασμού προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα είναι κατάλληλα για κυκλικότητα, τη βελτίωση του επιχειρηματικού και ρυθμιστικού περιβάλλοντος για βιώσιμα και κυκλικά κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα στην ΕΕ, ιδίως με την παροχή κινήτρων και στήριξης σε μοντέλα του τύπου «το προϊόν ως υπηρεσία», κυκλικά υλικά και μεθόδους παραγωγής, την παροχή καθοδήγησης για την επίτευξη υψηλών επιπέδων χωριστής συλλογής κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων, υποχρέωση την οποία τα κράτη μέλη καλούνται να διασφαλίσουν έως το 2025, και την ενίσχυση της διαλογής στην πηγή, της επαναχρησιμοποίησης και της ανακύκλωσης των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, μεταξύ άλλων, μέσω της καινοτομίας, της ενθάρρυνσης των βιομηχανικών εφαρμογών και της εφαρμογής μέτρων ρυθμιστικού χαρακτήρα, όπως είναι η διευρυμένη ευθύνη του παραγωγού. Οι διαβουλεύσεις για τη στρατηγική της ΕΕ σχετικά με τον οδικό χάρτη για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα ολοκληρώθηκαν στις 2 Φεβρουαρίου 2021 με σκοπό την κατάρτιση εγγράφου με τη μορφή Ανακοίνωσης έως τα τέλη του 2021.

Στην Ελλάδα, το σχέδιο νόμου για την ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/851 για τα απόβλητα στο εθνικό δίκαιο προβλέπει την καθιέρωση νέου συστήματος ΔΕΠ για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα προς επαναχρησιμοποίηση, προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση (άρθρο 8 του σχεδίου νόμου του ΥΠΕΝ για την «Προώθηση της Ανακύκλωσης»). Πιο συγκεκριμένα, **έως τις 31 Δεκεμβρίου 2023**, οι παραγωγοί ή/και οι εισαγωγείς κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων υποχρεούνται να σχεδιάσουν, να οργανώσουν και να θέσουν σε λειτουργία ένα ή περισσότερα Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΣΕΔ), στο πλαίσιο της παραγράφου 9 του άρθρου 2 του Ν.2939 / 2001 (ΦΕΚ Α' 179), για όλα τα προϊόντα που διαθέτουν στην αγορά. Άλλες νομικές απαιτήσεις περιλαμβάνουν τον ορισμό της συμμόρφωσης με το σύστημα ΔΕΠ και τις διάφορες αρμοδιότητες, όπως είναι οι χρηματικές εισφορές τις οποίες υποχρεώνονται να καταβάλουν οι παραγωγοί, το κόστος χωριστής συλλογής, ο σχεδιασμός και η οργάνωση του συστήματος, η συλλογή στοιχείων και η υποβολή τους σε τρίτους ελεγκτές, η διαθεσιμότητα των στοιχείων και η ευαισθητοποίηση. Οι ελάχιστες απαιτήσεις αναφορικά με τη χωριστή συλλογή, τη μεταφορά και την επεξεργασία κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, καθώς και με τη διαθεσιμότητα και ποιότητα των στοιχείων, θα πρέπει να εγκριθούν έως τις 3 Ιανουαρίου 2022, μέσω της έκδοσης ΚΥΑ σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση, την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων.

³ https://ec.europa.eu/growth/industry/sustainability/textiles_en

3. Ελληνικό πλαίσιο

Οι ελληνικές αγορές κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και στρωμάτων χαρακτηρίζονται από εκτεταμένες ελλείψεις στοιχείων, οι οποίες επηρεάζουν αντιστοίχως τα όσα γνωρίζουμε σχετικά με τις παραγόμενες ποσότητες αποβλήτων.

Το βασικό χαρακτηριστικό της αγοράς στρωμάτων στην Ελλάδα είναι ότι υπάρχουν λιγοστοί μεγάλοι «παίκτες» και μια συντριπτική πλειοψηφία μικρών μονάδων παραγωγής / οικογενειακών επιχειρήσεων. Ως αποτέλεσμα, δεν ήταν δυνατό να γίνει εκτίμηση του μεριδίου αγοράς των παραγόντων της αγοράς, ωστόσο έχουν συλλεγεί ορισμένα χρήσιμα στοιχεία:

- Για τα στρώματα:
 - Ένας κατασκευαστής μεσαίου μεγέθους στην αγορά στρωμάτων με τον οποίο ήρθαμε σε επαφή πραγματοποιεί πωλήσεις περίπου 30.000 (ποσότητα που αντιστοιχεί σε 1,5 τόνο) στρωμάτων ετησίως.
 - Οι παραγωγοί εκτιμούν ότι ένας από τους μεγάλους παίκτες στην αγορά στρωμάτων μπορεί να πωλεί έως και 1.200 στρώματα ημερησίως.
 - Ένας εκ των παραγωγών στρωμάτων υψηλής ποιότητας ανέφερε ότι πωλεί περίπου 40 τόνους στρωμάτων ετησίως.
 - Το μέσο κόστος παραγωγής ενός στρώματος, σύμφωνα με εκτίμηση που παρασχέθηκε από άλλους παραγωγούς, είναι περίπου 150 € και η μέση διάρκεια ζωής του ανέρχεται σε 10 έτη, ενώ, στην περίπτωση των στρωμάτων υψηλής ποιότητας, το κόστος εκτιμάται σε περίπου 450 € ανά στρώμα και η διάρκεια ζωής σε 20 έτη.
 - Ο κλάδος κατασκευής στρωμάτων, λόγω της φύσης του, έχει ήδη καθιερώσει ένα διευρυμένο σύστημα επιστροφής (take-back). Πιο συγκεκριμένα, αποτελεί συνήθη πρακτική οι πελάτες να ζητούν από τις επιχειρήσεις να δέχονται επιστροφές των παλιών τους στρωμάτων κατά την παράδοση των νέων. Ωστόσο, δεν είναι σαφές ποια είναι η τύχη αυτών των επιστρεφόμενων στρωμάτων.
- Για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα:
 - Ο κλάδος της κλωστοϋφαντουργίας αριθμεί περίπου 6.000 εταιρείες, εκ των οποίων οι 3.900 δραστηριοποιούνται στην κατασκευή ενδυμάτων και οι 1.500 στην κατασκευή υφασμάτων.
 - Η συντριπτική πλειοψηφία, συγκεκριμένα το 92% περίπου, των επιχειρήσεων του κλάδου της κλωστοϋφαντουργίας είναι μικρές εταιρείες (με 1-9 υπαλλήλους).
 - Ο κύκλος εργασιών του κλάδου της κλωστοϋφαντουργίας στην Ελλάδα ανέρχεται σε 2,5 δισ. €.

Ένα σημαντικό συμπέρασμα που προέκυψε από τις επαφές με εγχώριους παραγωγούς και από τους δύο αυτούς κλάδους είναι ότι υπάρχουν περιορισμένες γνώσεις όσον αφορά το σύστημα ΔΕΠ. Οι παραγωγοί αυτοί, στην πλειοψηφία τους, δεν έχουν ακούσει καν για την έννοια της ΔΕΠ ή για το ότι αναμένεται να υλοποιηθεί τέτοιο σύστημα στην Ελλάδα, ενώ σχεδόν κανείς δεν γνώριζε περί τίνος ακριβώς πρόκειται.

Επιπρόσθετα, οι επαφές μας συμπεριέλαβαν δύο φορείς διαχείρισης (φορείς συλλογής) κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων με σημαντικά διαφορετικές προσεγγίσεις και επίπεδα επιτυχίας. Η εμπειρία τους μπορεί να αποδειχθεί εξαιρετικά σημαντική για την ανάπτυξη του συστήματος ΔΕΠ, ιδίως όσον αφορά τη διαδικασία συλλογής. Πιο συγκεκριμένα, και οι δύο αυτές επιχειρήσεις επεσήμαναν τη σπουδαιότητα της ποιότητας των συλλεγόμενων προϊόντων για τη διασφάλιση της μέγιστης δυνατής αγοραίας αξίας στην αγορά τόσο της ανακύκλωσης όσο και της επαναχρησιμοποίησης. Επιπλέον, αμφότερες συμφώνησαν ότι η δημιουργία δικτύου συλλογής στις μεγαλύτερες πόλεις της χώρας (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Λάρισα, Τρίκαλα κ.λπ.) μπορεί να είναι πολύ πιο αποδοτική απ' ό,τι σε άλλες μικρότερες πόλεις, χωριά και νησιά. Πράγματι, η RECYCOM, μια επιχείρηση συλλογής κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων, έχει ήδη συνάψει συμβάσεις με κάποιους

νησιωτικούς δήμους για τη δημιουργία δικτύων (κάδων) συλλογής, ωστόσο οι δημοτικές αρχές θα εξακολουθήσουν να είναι αρμόδιες για τη συλλογή και μεταφορά των συλλεγόμενων αποβλήτων, σε μια προσπάθεια να μειωθεί το κόστος της RECYCOM και να καταστεί συνολικά η διαδικασία οικονομικά βιώσιμη. Τέλος, πρέπει να επισημανθεί ότι οι εκπρόσωποι και των δύο εταιρειών υπογράμμισαν τη σημασία της πραγματοποίησης επενδύσεων και της ανάπτυξης τοπικών υποδομών διαλογής και ανακύκλωσης, προκειμένου να μειωθεί ο βαθμός εξάρτησης από τις εξαγωγές, μέσω της διαμόρφωσης εγχώριας υποδομής ανακύκλωσης. Όσον αφορά τα επίπεδα συλλογής, η RECYCOM ανέφερε ότι, το 2019 (μία από τις πιο επιτυχημένες χρονιές της, προτού παρατηρηθεί ελαφρά μείωση λόγω της πανδημίας του COVID-19), συνέλεξε περίπου 2.500 τόνους κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων⁴.

Τέλος, η ομάδα μας πραγματοποίησε επαφές με εκπροσώπους από το χώρο των ΜΚΟ και της κοινωνικής οικονομίας. Κοινή τους αντίληψη ήταν ότι οι προσπάθειες των φιλανθρωπικών οργανισμών και της κοινωνικής οικονομίας θα πρέπει να στηρίζονται ενεργά μέσω του συστήματος ΔΕΠ, καθώς οι φορείς αυτοί έχουν τη δυνατότητα (και ήδη το κάνουν) να παρέχουν σημαντικές υπηρεσίες από περιβαλλοντική (αποφυγή παραγωγής αποβλήτων μέσω της επαναχρησιμοποίησης και των δωρεών), οικονομική (δημιουργία θέσεων εργασίας και παραγωγή αξίας) και κοινωνική (ένταξη και συνοχή) άποψη. Ανέφεραν, επίσης, ότι αρκετοί από τους κύριους ενδιαφερόμενους φορείς (δήμοι, επιχειρήσεις και, σε ευρύτερη κλίμακα, η κοινωνία των πολιτών) έχουν ήδη καταβάλει προσπάθειες για την ανάπτυξη συστημάτων συλλογής, επαναχρησιμοποίησης, ακόμα και ανακύκλωσης, ωστόσο τόνισαν ότι η ανάπτυξη ενός συστήματος ΔΕΠ αναμένεται να ενισχύσει αυτές τις προσπάθειες και να παράσχει ένα σαφέστερο γενικό πλαίσιο και κατεύθυνση.

4. Μεθοδολογία: Προσέγγιση και ανάλυση εργασιών/δραστηριοτήτων

Οι κύριες εργασίες έρευνας και συλλογής στοιχείων που πραγματοποιήθηκαν περιγράφονται παρακάτω και, συμπεριέλαβαν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

α) **Εξέταση επίσημα υποβληθέντων στοιχείων και μελετών σχετικά με τα συστήματα ΔΕΠ για στρώματα και κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, όπως:**

- «*Guidance for separate collection of municipal waste*» (Οδηγίες για τη χωριστή συλλογή αστικών αποβλήτων) – Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020)⁵
- «*Study to Support Preparation of the Commission's Guidance for Extended Producer Responsibility Schemes*» (Μελέτη για τη στήριξη της κατάρτισης των οδηγιών της Επιτροπής για τα συστήματα Διευρυμένης Ευθύνης του Παραγωγού) - Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019 - 2020)⁶
- «*Circular Economy Opportunities in the Furniture Sector*» (Ευκαιρίες της κυκλικής οικονομίας στον κλάδο των επίπλων) – ΕΕΒ (2017)⁷
- «*Technical Support for Mattress EPR Schemes*» (Τεχνική υποστήριξη για συστήματα ΔΕΠ για στρώματα) – Zero Waste Scotland (σε εξέλιξη)⁸

⁴ Επαφές της Eunomia με εκπροσώπους της RECYCOM

⁵ https://ec.europa.eu/environment/waste/studies/pdf/15.1.%20EC_DGENV_Separate%20Collection_guidance_DEF.pdf

⁶ https://ec.europa.eu/environment/waste/studies/pdf/DG%20Env%20EPR%20Guidance%20-%20Final%20Report_FOR%20PUBLICATION.pdf

⁷ <https://www.eunomia.co.uk/report-category/client/eeb/>

⁸ <https://www.eunomia.co.uk/providing-technical-support-for-developing-mattress-epr-schemes/>

- «Towards an EU Product Policy Framework» (Προς ένα πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ για τα προϊόντα) – Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018)⁹
- «Policy Toolkit for Carpet Circularity in EU Member States» (Εργαλειοθήκη πολιτικής για την κυκλικότητα των ταπήτων στα κράτη μέλη της ΕΕ) – Changing Markets – EEB (2017)¹⁰
- Προηγούμενες σχετικές μελέτες / δημοσιεύσεις / εκθέσεις για τα στρώματα ή τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα για την Ελλάδα

β) Προσδιορισμό επιλεγμένων ενδιαφερόμενων φορέων από τις ρυθμιστικές και λοιπές αρμόδιες αρχές και τη βιομηχανία για την πραγματοποίηση επαφών με σκοπό τη συλλογή διαθέσιμων πληροφοριών, όπως, ενδεικτικά:

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, για τα:

Στρώματα

- European Bedding Industries' Association (EBIA) (Ευρωπαϊκός Σύνδεσμος Βιομηχανιών Ειδών Κλινοστρωμνής)
- Ευρωπαϊκός σύνδεσμος κατασκευαστών εύκαμπτης αφρώδους πολυουρεθάνης (EUROPUR)
- Flame retardants Europe (FrE) (Ευρωπαϊκός Σύνδεσμος Βιομηχανιών Επιβραδυντικών Φλόγας)
- Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΣΕΔ) για στρώματα, όπως οι Éco-mobilier (Γαλλία) και Valumat (Βέλγιο)

Κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα

- European Apparel and Textile Organisation (EURATEX) (Ευρωπαϊκός Οργανισμός Ειδών Ένδυσης και Κλωστοϋφαντουργικών Προϊόντων)
- European Branded Clothing Alliance (EBCA) (Ευρωπαϊκός Σύνδεσμος Βιομηχανιών Επώνυμων Ειδών Ρουχισμού)
- European Confederation of the Footwear Industry (CEC) (Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία της Βιομηχανίας Υποδημάτων)
- Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΣΕΔ) για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, όπως ο EcoTLC/Re_Fashion (Γαλλία) και το νέο ΣΕΔ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα στη Σουηδία
- Άλλοι βασικοί οργανισμοί στην ΕΕ, όπως οι ACR+ και Plastics Europe.

Σε εθνικό επίπεδο, στο πλαίσιο αυτής της εργασίας, πραγματοποιήθηκαν επαφές με τους ακόλουθους κύριους ενδιαφερόμενους φορείς:

- Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ)
- Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ)
- Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία (ΕΛΣΤΑΤ)
- Εθνικοί κλαδικοί σύνδεσμοι: Σύνδεσμος Κατασκευαστών Ετοίμων Ενδυμάτων (ΣΚΕΕ), Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Πλεκτικής - Ετοίμου Ενδύματος Ελλάδος (ΣΕΠΕΕ), Ελληνικός Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Βιοτεχνών – Βιομηχανών Υποδημάτων και Εξαγωγέων (ΕΛΣΕΒΒΥΕ)
- Παραγωγοί / Κατασκευαστές / Λιανοπωλητές, όπως οι ALFASTROM, Coco-mat και SOFFA
- Οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης
- Εγκαταστάσεις διαχείρισης αποβλήτων (εγκαταστάσεις ΜΒΕ / Κέντρα Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών (ΚΔΑΥ) / σταθμοί μεταφόρτωσης αποβλήτων / ΧΥΤ) / εργολάβοι / φορείς διαχείρισης αποβλήτων στην Ελλάδα

⁹ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/805144ba-6412-11ea-b735-01aa75ed71a1>

¹⁰ https://www.duh.de/fileadmin/user_upload/download/Projektinformation/Kreislaufwirtschaft/Teppich-Recycling/181129_Eunomia_EU_Carpet_EPR_Toolkit_Final.pdf -

- ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στον τομέα των αποβλήτων κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων ή στρωμάτων, όπως η Klimax+ και η Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης.

Επισημαίνεται ότι πραγματοποιήθηκαν επαφές, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή/και δομημένων τηλεφωνικών συνεντεύξεων, με επιλεγμένους κύριους ενδιαφερόμενους φορείς, κατάλογος των οποίων διατίθεται στο Παράρτημα 3.0. Καταρτίστηκαν τα απαραίτητα υποστηρικτικά έγγραφα προκειμένου να καταστεί δυνατή η αποτελεσματική συλλογή στοιχείων, όπως ένα (ηλεκτρονικό) ερωτηματολόγιο και μια επίσημη επιστολή υποστήριξης, υπογεγραμμένη από το ΥΠΕΝ, για την παροχή των στοιχείων. Το υπόδειγμα ερωτηματολογίου διατίθεται στο Παράρτημα 2.0.

γ) **Εξέταση του υφιστάμενου νομικού πλαισίου**, και συγκεκριμένα της ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας που περιγράφεται στο Κεφάλαιο 2.

δ) **Περιγραφή ορθών πρακτικών** – Σύμφωνα με τους Όρους αναφοράς, επιλέχθηκαν οι ακόλουθες υφιστάμενες (ορθές) πρακτικές για κάθε τύπο υλικού:

- **Κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα: Γαλλία.** Πρόκειται για το μοναδικό υποχρεωτικό σύστημα ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα που εφαρμόζεται στην ΕΕ από το 2007, μέσω της Eco TLC. Η Γαλλία είναι η μοναδική χώρα παγκοσμίως που εφαρμόζει υποχρεωτικό σύστημα ΔΕΠ για ενδύματα, λευκά είδη και υποδήματα στο τέλος της χρήσης τους.
- **Κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα: Σουηδία.** Η Σουηδία πρόκειται να θεσπίσει με νόμο τη δημιουργία συστήματος Διευρυμένης Ευθύνης του Παραγωγού την 1η Ιανουαρίου 2022, ενώ η αδειοδότηση των διαδικασιών συλλογής αναμένεται να ξεκινήσει την 1η Ιανουαρίου 2024.
- **Στρώματα: Γαλλία.** Στη Γαλλία, υπάρχει σύστημα ΔΕΠ για έπιπλα από το 2009, ενώ η ανακύκλωση στρωμάτων ήρθε στο προσκήνιο το 2013. Η Éco-mobilier είναι αρμόδια για τη συλλογή, διαλογή, ανακύκλωση και ανάκτηση στρωμάτων (και, γενικότερα, επίπλων).
- **Στρώματα: Βέλγιο.** Η υλοποίηση του συστήματος ΔΕΠ ξεκίνησε την 1η Ιανουαρίου 2021. Η Valumat συστάθηκε από τρεις ομοσπονδίες του κλάδου στο Βέλγιο και συγκροτήθηκε προκειμένου να αναλάβει την οργανωτική και οικονομική ευθύνη για την εκπλήρωση των απαιτήσεων διαχείρισης αποβλήτων των κατασκευαστών και εισαγωγέων στρωμάτων.

Μέσω της πραγματοποίησης επαφών με σημαντικούς παράγοντες από τον χώρο των σχετικών ενδιαφερόμενων φορέων, η ομάδα έργου είχε άμεση συνεργασία με τα αντίστοιχα συστήματα ΔΕΠ προκειμένου να συλλέξει στοιχεία και να αποκτήσει σφαιρική κατανόηση των υφιστάμενων εφαρμοζόμενων πρακτικών. Η ομάδα έργου εξέτασε τις σχετικές παραμέτρους και προσεγγίσεις, οι οποίες, στη συνέχεια, τροφοδότησαν την κατάρτιση των οδηγιών και των βασικών προτάσεων για τη συγκρότηση ενός συστήματος ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και στρώματα, κατάλληλου για την Ελλάδα.

5. Υφιστάμενες (ορθές) πρακτικές (Δράση 1)

Τα τελευταία 25 χρόνια, έχουν υλοποιηθεί συστήματα ΔΕΠ σε ευρεία κλίμακα σε ολόκληρη την Ευρώπη και πέραν αυτής. Στην ΕΕ των 27, ορισμένα ρεύματα προϊόντων αποτελούν αντικείμενο ειδικών Οδηγιών, με αποτέλεσμα το σύνολο των κρατών μελών να εφαρμόζουν συστήματα ΔΕΠ προκειμένου να πληρούν τις νομοθετικές απαιτήσεις αναφορικά με τη συλλογή και επεξεργασία αποβλήτων. Αν και μέχρι σήμερα τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και τα στρώματα δεν καλύπτονται από ειδικές Οδηγίες, η Γαλλία θεσπίσε σύστημα ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά

προϊόντα το 2007 και για στρώματα το 2009. Επιπρόσθετα, η αναθεωρημένη Οδηγία-Πλαίσιο για τα Απόβλητα (Οδηγία (ΕΕ) 2018/851) προβλέπει ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να καθιερώσουν χωριστή συλλογή για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα έως το 2025, και συμπεριλαμβάνει πλέον και τα στρώματα στον ορισμό των «αστικών αποβλήτων»¹¹. Με αυτά τα δεδομένα, πληθαίνουν τα κράτη μέλη που κινούνται προς την κατεύθυνση της θέσπισης συστημάτων ΔΕΠ για τα προϊόντα αυτά.

5.1 Κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα

Επί του παρόντος, μόλις το 1% του συνόλου των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων παγκοσμίως ανακυκλώνεται σε νέα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα. Στο πλαίσιο του νέου Σχεδίου Δράσης για την Κυκλική Οικονομία, το οποίο δημοσιεύτηκε τον Μάρτιο του 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προσδιόρισε τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα ως την κατηγορία προϊόντων με το τέταρτο υψηλότερο επίπεδο πίεσης όσον αφορά τη χρήση πρωτογενών πρώτων υλών και νερού¹². Για την αντιμετώπιση της κατάστασης, η Επιτροπή πρότεινε τη δημιουργία μιας ολοκληρωμένης ευρωπαϊκής στρατηγικής για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα. Οι διαβουλεύσεις με αντικείμενο την κατάρτιση του οδικού χάρτη για αυτήν την πρωτοβουλία ολοκληρώθηκαν στις 2 Φεβρουαρίου 2021, ενώ η στρατηγική έχει προγραμματιστεί να εγκριθεί κατά τη διάρκεια του τρίτου τριμήνου του 2021. Παράλληλα με την ανάπτυξη εργαλείων για τον κλάδο με σκοπό την ενθάρρυνση της μετάβασης προς την κυκλικότητα, η στρατηγική θα παράσχει καθοδήγηση για την επίτευξη υψηλών επιπέδων χωριστής συλλογής αποβλήτων κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων. Σε ευθυγράμμιση με την αναθεωρημένη Οδηγία-Πλαίσιο για τα Απόβλητα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν την εκπλήρωση αυτών των στόχων έως το 2025.

Η Γαλλία είναι το μοναδικό κράτος μέλος της ΕΕ που έχει καθιερώσει σύστημα ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα. Η σουηδική κυβέρνηση έχει προαναγγείλει την εφαρμογή ανάλογου συστήματος από 1ης Ιανουαρίου 2022¹³. Στα άλλα κράτη μέλη που φέρεται να δραστηριοποιούνται ενεργά σε αυτόν τον τομέα συγκαταλέγονται η Ιταλία και η Ισπανία¹⁴.

Γαλλία – EcoTLC/Re_Fashion

Τον Φεβρουάριο του 2020, ψηφίστηκε ο γαλλικός νόμος «*Loi n° 2020-105 relative à la lutte contre le gaspillage et à l'économie circulaire*» (νόμος για την καταπολέμηση των αποβλήτων και την κυκλική οικονομία)¹⁵. Ο νόμος αυτός βασίζεται σε προηγούμενες προσπάθειες που έγιναν για τη μετάβαση της Γαλλίας από το γραμμικό σε ένα πιο κυκλικό μοντέλο μέσω του νόμου του 2015 «*Loi relative à la transition énergétique pour la croissance verte - LTECV*» (νόμος σχετικά με την ενεργειακή μετάβαση για την πράσινη ανάπτυξη)¹⁶, και προωθεί τη χαμηλή κατανάλωση μη ανανεώσιμων πόρων, την επαναχρησιμοποίηση και τον σχεδιασμό προϊόντων πιο βιώσιμων και πιο ανθεκτικών.

¹¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L0851&from=EL>

¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0098>

¹³ <https://www.regeringen.se/4ada18/contentassets/b6ad93ca7b9a40518355624c010dea7d/producentansvar-for-textil--en-del-av-den-cirkulara-ekonomi-sou-202072>

¹⁴ Επαφές με την EBCA, 19 Ιανουαρίου 2021.

¹⁵ <https://perma.cc/9YRB-SQGQ>

¹⁶ <https://www.planete-energies.com/en/medias/close/france-s-energy-transition-green-growth-act>

Διαχείριση αποβλήτων

Στη Γαλλία, αρμόδιοι φορείς για τη διαχείριση της συλλογής οικιακών αποβλήτων είναι οι δήμοι. Οι περισσότεροι Γάλλοι πολίτες υποχρεούνται να πραγματοποιούν διαλογή των κομποστοποιήσιμων και των ανακυκλώσιμων αποβλήτων. Στις μεγάλες αστικές περιοχές, η συλλογή αποβλήτων λαμβάνει χώρα μία φορά την εβδομάδα και γίνεται κατευθείαν από τα σπίτια. Στα χωριά και τις αγροτικές περιοχές, οι κάτοικοι διαθέτουν τα διαλεγμένα απόβλητα σε κοινοτικούς κάδους προς συλλογή.

Σε ορισμένες περιπτώσεις προϊόντων που βρίσκονται στο τέλος του κύκλου ζωής τους, για παράδειγμα, κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και επίπλων, οι κάτοχοι υποχρεούνται να μεταφέρουν τα απόβλητά τους σε μια τοπική «déchetterie» (κέντρο ανακύκλωσης). Στη Γαλλία, υπάρχουν πάνω από 4.500 κέντρα ανακύκλωσης, πολλά από τα οποία συνεργάζονται στενά με «ressourceries», δηλαδή οργανισμούς που συλλέγουν ανεπιθύμητα είδη και τα αποκαθιστούν για μεταπώληση και επαναχρησιμοποίηση¹⁷.

Διευρυμένη Ευθύνη Παραγωγού

Στη Γαλλία υπάρχει η Επιτροπή ΔΕΠ (που συγκροτείται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος της Γαλλίας και τον ρυθμιστικό φορέα ADEME) η οποία αδειοδοτεί τη λειτουργία των Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΣΕΔ). Τα ΣΕΔ είναι, κατά κανόνα, ιδιωτικοί, μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, οι οποίοι συγκροτούνται με πρωτοβουλία των σχετικών κλάδων, στις περιπτώσεις που υπάρχει ανάγκη οργάνωσης για τον συντονισμό των αρμοδιοτήτων εκ μέρους των παραγωγών για τη συλλογή και επεξεργασία ενός συγκεκριμένου ρεύματος αποβλήτων.

Στα ΣΕΔ χορηγείται άδεια λειτουργίας πενταετούς διάρκειας ισχύος με βάση μια «χάρτα προδιαγραφών» (δεσμευτικοί όροι αναφοράς), στο πλαίσιο της οποίας οι οργανισμοί αυτοί έχουν την αρμοδιότητα να καθορίζουν χρηματικές εισφορές, να αναλαμβάνουν την αντιμετώπιση της εισφοροδιαφυγής (free-riding) και να υλοποιούν πρωτοβουλίες όπως είναι η ενθάρρυνση του οικολογικού σχεδιασμού μέσω της καθιέρωσης συστήματος διαφοροποιημένων χρηματικών εισφορών (eco-modulation) ή η τροποποίηση των κανόνων ανταγωνισμού για τις εταιρείες ανακύκλωσης με γνώμονα τη βελτίωση της αποδοτικότητας ως προς το κόστος.

Το 2014 στη Γαλλία υπήρχαν σε λειτουργία 14 συστήματα ΔΕΠ¹⁸. Ορισμένα από αυτά θεσπίστηκαν βάσει της νομοθεσίας της ΕΕ, ενώ άλλα υλοποιήθηκαν σύμφωνα με το προϋπάρχον εθνικό νομοθετικό πλαίσιο. Μέχρι σήμερα, η Γαλλία παραμένει το μοναδικό κράτος μέλος της ΕΕ που έχει καθιερώσει σύστημα ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα.

Ένα βασικό χαρακτηριστικό του τομέα των μεταχειρισμένων κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων στη Γαλλία είναι ότι παρέχει ευκαιρίες απασχόλησης σε άτομα που αδυνατούν να εξασφαλίσουν σταθερή εργασία σε άλλους κλάδους. Στις αρχές της δεκαετίας του 2000, λόγω των ολοένα αυξανόμενων οικονομικών επιβαρύνσεων, πολλές εταιρείες διαλογής πάσχιζαν να διατηρήσουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα. Το σύστημα ΔΕΠ για ενδύματα, λευκά είδη και υποδήματα θεσπίστηκε σε μια προσπάθεια να προστατευτεί ο τομέας και να αποτραπεί σημαντική απώλεια θέσεων εργασίας με χαμηλό επίπεδο εξειδίκευσης σε ολόκληρη τη χώρα.

¹⁷ <https://www.completefrance.com/living-in-france/utilities-services/eco-living-recycling-and-shopping-in-france-1-6250253>

¹⁸ <https://www.oecd.org/environment/waste/France%20%28final%29.pdf>

Η θέσπιση του σχετικού νόμου έγινε στο πλαίσιο του «*Code de l'environnement*» (Περιβαλλοντικός Κώδικας) την 1η Ιανουαρίου 2007¹⁹. Βάσει του νόμου αυτού, όλα τα νομικά πρόσωπα που διαθέτουν νέα ενδύματα, λευκά είδη ή υποδήματα οικιακής χρήσης στη γαλλική αγορά είναι υπεύθυνα για την κατάλληλη επεξεργασία αποβλήτων των προϊόντων τους. Το σύστημα αυτό δεν καλύπτει τα επαγγελματικά είδη ρουχισμού εργασίας.

Οι κατασκευαστές, οι εισαγωγείς και οι διανομείς μπορούν να εκπληρώσουν τη νομική τους υποχρέωση

- συμμετέχοντας ως μέλη και καταβάλλοντας εισφορές σε ένα εγκεκριμένο ΣΕΔ, ή
- δημιουργώντας ένα σύστημα επιστροφής (take-back), εγκεκριμένο από τις γαλλικές δημόσιες αρχές.

Το μοναδικό ΣΕΔ που, επί του παρόντος, είναι διαπιστευμένος από τη γαλλική κυβέρνηση, ο «*Eco-organisme du textiles, du ligne et de la chaussure*» (Οικολογικός οργανισμός κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, λευκών ειδών και υποδημάτων) (EcoTLC), δημιουργήθηκε το 2008. Μόλις δέκα χρόνια αργότερα, περίπου το 97% του συνόλου των παραγωγών και εισαγωγέων κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων στη Γαλλία ήταν μέλη του EcoTLC²⁰. Το 2020 ο EcoTLC μετονομάστηκε σε «Re_Fashion», ωστόσο, παραμένει ευρέως γνωστός ως «EcoTLC».

Ενδιαφερόμενοι φορείς που συμμετέχουν στο ΣΕΔ

Ο EcoTLC είναι μη κερδοσκοπική ιδιωτική εταιρεία με νομικό καθεστώς απλουστευμένης ανώνυμης εταιρείας. Το μετοχικό του κεφάλαιο κατανέμεται μεταξύ 29 μετόχων που εκπροσωπούν ολόκληρη την εφοδιαστική αλυσίδα κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων²¹. Παλαιότερα, οι μέτοχοι ήταν χωρισμένοι σε πέντε κατηγορίες. Από το 2017 είναι οργανωμένοι με βάση τέσσερις τύπους προϊόντων²²:

1. ενδύματα, π.χ. Carrefour,
2. κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα οικιακής χρήσης, π.χ. La Redoute,
3. υποδήματα, π.χ. Eram, και
4. ανεξάρτητοι και λοιποί υπόχρεοι φορείς, π.χ. φορείς επεξεργασίας αποβλήτων.

Οι μέτοχοι προσδιορίστηκαν στο στάδιο του σχεδιασμού του ΣΕΔ και συνεισέφεραν στην άντληση του απαιτούμενου κεφαλαίου για τη συγκρότηση του συστήματος. Μαζί με τους εκπροσώπους της Γαλλικής Ομοσπονδίας Ενδυμάτων (FNH) και της Γαλλικής Ένωσης Κλωστοϋφαντουργικών Προϊόντων (UIT), οι μέτοχοι αυτοί ενεργούν ως εκπρόσωποι του κλάδου, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση στρατηγικών και καθορίζοντας νέους στόχους και κριτήρια διαφοροποίησης εισφορών (eco-modulation)²³.

Ο EcoTLC λειτουργεί με εντολές ορισμένου χρόνου, οι οποίες καθορίζουν αρμοδιότητες, δραστηριότητες και στόχους. Η εξαετής διάρκεια των δύο πρώτων εντολών περιορίστηκε στα τρία έτη στο πλαίσιο της τρίτης (και τρέχουσας) εντολής. Αν και δεν υπάρχει σαφής αιτιολογία για τη μειωμένη αυτή διάρκεια, είναι πιθανό ότι ο λόγος που συνέβη αυτό ήταν για να δοθεί έμφαση στην

¹⁹ https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000041599069/

²⁰ http://www.ecap.eu.com/wp-content/uploads/2018/07/ECAP-Textile-collection-in-European-cities_full-report_with-summary.pdf

²¹ <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0734242X18759190>

²² [Υποδείγματα τεχνικών εκθέσεων \(wrap.org.uk\)](https://wrap.org.uk)

²³ <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0734242X18759190>

πραγματοποίηση βελτιώσεων. Κατά την έναρξη μιας νέας εντολής, και ορισμένες φορές συχνότερα, εκλέγεται νέος πρόεδρος στην έδρα του ΣΕΔ.

Για να γίνει μέλος ένας οργανισμός, πρέπει να εγγραφεί στο ΣΕΔ. Σύμφωνα με την πιο πρόσφατη ετήσια έκθεση, το 2019 ο EcoTLC συνήψε 1.519 συμφωνίες ένταξης μέλους, αριθμώντας συνολικά 4.019 εγγεγραμμένα μέλη²⁴. Στα εγγεγραμμένα μέλη περιλαμβάνονται τόσο εταιρείες όσο και σύνδεσμοι από ολόκληρη την εφοδιαστική αλυσίδα (π.χ. οργανισμοί διαχείρισης αποβλήτων και αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης). Οι συμφωνίες ένταξης μέλους είναι οι συμβάσεις που συνάπτονται με τους παραγωγούς, βάσει των οποίων εισπράττονται οι χρηματικές εισφορές. Από αυτές εισπράχθηκαν 25,5 εκατ. € μέσω οικολογικών εισφορών.

Οικολογικές εισφορές και διαφοροποίηση εισφορών

Οι οικολογικές εισφορές στον EcoTLC υπολογίζονται σε ετήσια βάση ανάλογα με τις δραστηριότητες των μελών κατά το προηγούμενο έτος. Ο EcoTLC εκτιμά το ύψος των εσόδων που απαιτούνται προκειμένου να είναι σε θέση να εκπληρώσει τις εντεταλμένες υποχρεώσεις του (δηλαδή τη στήριξη των φορέων διαλογής και των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης, τη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων έρευνας και ανάπτυξης κ.λπ.) και, βάσει αυτού, οι χρηματικές εισφορές υπολογίζονται σε συνάρτηση με το μέγεθος και το πλήθος των προϊόντων που διαθέτει στην αγορά ο εκάστοτε παραγωγός. Επί της ουσίας, οι χρηματικές εισφορές είναι ανάλογες του μεριδίου της αγοράς. Επιπρόσθετα, από το 2012 εφαρμόζονται και εκπτώσεις, σε περίπτωση που το προϊόν πληροί συγκεκριμένα κριτήρια ως προς την ανθεκτικότητα ή την περιεκτικότητα σε ανακυκλωμένα υλικά (π.χ. διαφοροποίηση εισφορών (eco-modulation))²⁵. Οι τιμές κόστους ανά μονάδα παρατίθενται στον Πίνακα παρακάτω.

Πίνακας 4-1: Οικολογικές εισφορές κατά το έτος 2018

	Κόστος ανά είδος (€)			
	Βασικό	Επίπεδο διαφοροποίησης 1: Ανθεκτικότητα (- 75%)	Επίπεδο διαφοροποίησης 2: Περιεκτικότητα σε ανακυκλωμένα υλικά μετά τη χρήση από τους καταναλωτές (- 50%)	Επίπεδο διαφοροποίησης 3: Περιεκτικότητα σε ανακυκλωμένα υλικά μετά την παραγωγή (- 25%)
Πολύ μικρά (π.χ. κάλτσες)	0,00132	0,00033	0,00066	0,00099
Μικρά (π.χ. εσώρουχα)	0,00528	0,00132	0,00264	0,00396
Μεσαίου μεγέθους (π.χ. πιτζάμες)	0,00791	0,00198	0,00395	0,00593
Μεγάλα (π.χ. παλτά)	0,05280	0,01320	0,02640	0,03960

Πηγή: Σύστημα ΔΕΠ του Ηνωμένου Βασιλείου για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα – WRAP (2018)²⁶

Προκειμένου να πληρούνται οι απαιτήσεις για τη διαφοροποίηση με βάση την ανθεκτικότητα, το προϊόν πρέπει να ικανοποιεί δύο από τα ακόλουθα τέσσερα κριτήρια:

²⁴ https://refashion.fr/pro/sites/default/files/fichiers/ECO_TLC_EN_BD.pdf

²⁵ [Υποδείγματα τεχνικών εκθέσεων \(wrap.org.uk\)](http://wrap.org.uk)

²⁶ [Υποδείγματα τεχνικών εκθέσεων \(wrap.org.uk\)](http://wrap.org.uk)

1. σταθερότητα διαστάσεων,
2. αντοχή χρωματισμών,
3. αντοχή στην τριβή, και
4. αντοχή στο κομπάλιασμα (πίλλινγκ).

Συλλογή και διαλογή

Στην περίπτωση του EcoTLC, τα σημεία συλλογής βρίσκονται κυρίως σε κέντρα ανακύκλωσης ή απαντώνται ως μεμονωμένοι κάδοι σε προσβάσιμες περιοχές. Σύμφωνα με την πιο πρόσφατη δημοσιευμένη ετήσια έκθεση, το 2019 το 90% του πληθυσμού είχε πρόσβαση σε σημείο συλλογής. Ωστόσο, δεν είναι σαφές με βάση ποια κριτήρια εκτιμήθηκε αυτό το ποσοστό. Επιπρόσθετα, υπολογίστηκε ότι, κατά μέσο όρο, υπήρχε 1 σημείο συλλογής ανά 1.440 άτομα, αναλογία η οποία υπερέβαινε τους στόχους κάλυψης, δηλαδή 1 σημείο συλλογής ανά 1.500 κατοίκους. Τα στοιχεία αυτά συμπεριλαμβάνουν όλα τα υπερπόντια εδάφη της Γαλλίας, όπως είναι η Γουαδελούπη και η Μαρτινίκα²⁷.

Το 2019 υπήρχαν 63 κέντρα διαλογής, τα οποία πραγματοποίησαν την ίδια χρονιά επεξεργασία 159.820 τόνων κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων σε ολόκληρη τη Γαλλία. Το 57,8% αυτών των προϊόντων επαναχρησιμοποιήθηκε, το 33,5% ανακυκλώθηκε και το 8,2% διοχετεύτηκε προς ανάκτηση ενέργειας. Το υπόλοιπο 0,5% οδηγήθηκε προς υγειονομική ταφή ή αποτέφρωση χωρίς ανάκτηση ενέργειας.

Το 2009 συλλέχθηκε περίπου το 18% του συνόλου των ενδυμάτων, λευκών ειδών και υποδημάτων που διατέθηκαν στη γαλλική αγορά. Η πρώτη άδεια λειτουργίας της EcoTLC συμπεριελάμβανε έναν στόχο για αύξηση αυτού του ποσοστού συλλογής στο 50% έως το 2013. Τελικά, οι ποσότητες που συλλέχθηκαν το 2013 αντιστοιχούσαν περίπου στο 27%. Μεταγενέστερη ανάλυση έκρινε ότι ο αρχικός στόχος ήταν υπερβολικά φιλόδοξος.

Οι στόχοι για το 2019 ήταν, μεταξύ άλλων, οι ακόλουθοι:

- εκτροπή από τους ΧΥΤ του 50% των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων που διατίθενται στην αγορά έως το 2019,
- ανάκτηση του 95% των διαλεγμένων ποσοτήτων (πρωτίστως, με έμφαση στην επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση, αλλά χωρίς εμφανή περιορισμό στην ανάκτηση ενέργειας μέσω αποτέφρωσης), και
- διάθεση σε ΧΥΤ ή αποτέφρωση χωρίς ανάκτηση ενέργειας σε ποσοστό όχι μεγαλύτερο από 2%²⁸.

Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση για το 2019, τα ποσοστά που τελικά επιτεύχθηκαν ήταν τα ακόλουθα:

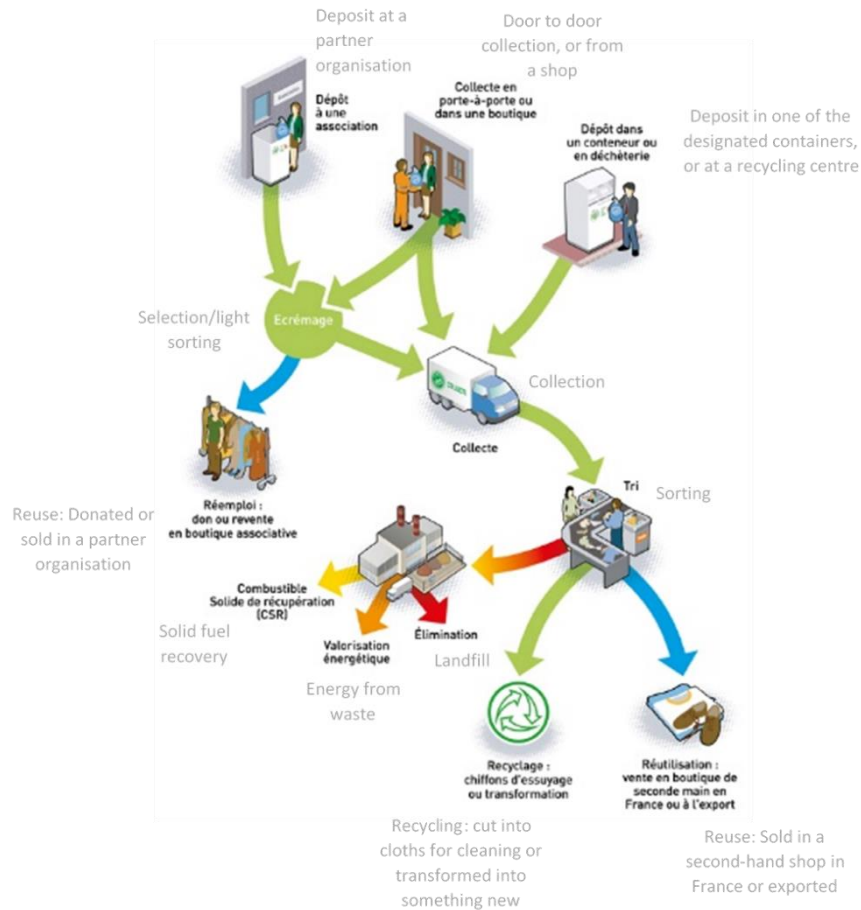
- Συλλέχθηκε το 38% των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, λευκών ειδών και υποδημάτων που διατέθηκαν στην αγορά (απόκλιση από τον στόχο κατά 12%), εκ του οποίου:
- ανακτήθηκε το 99,5% ως εξής:
 - το 57,8% προορίστηκε για επαναχρησιμοποίηση, και
 - το 41,7% οδηγήθηκε προς ανακύκλωση ή/και ανάκτηση ενέργειας,

²⁷ https://refashion.fr/pro/sites/default/files/fichiers/ECO_TLC_EN_BD.pdf

²⁸ https://www.wrap.org.uk/sites/files/wrap/UK_Textiles_EPR.pdf

- μόλις το 0,5% διατέθηκε σε ΧΥΤ ή οδηγήθηκε προς αποτέφρωση χωρίς ανάκτηση ενέργειας²⁹.

Εικόνα 5-1: Εφοδιαστική αλυσίδα συλλογής, διαλογής και επεξεργασίας της EcoTLC

Πηγή: EcoTLC³⁰. Προστέθηκαν μεταφράσεις.

Περιορισμοί του συστήματος ΔΕΠ

Οι περιορισμοί του συστήματος ΔΕΠ στη Γαλλία μπορούν, γενικά, να κατηγοριοποιηθούν σε ζητήματα που σχετίζονται με την προσβασιμότητα, τις υποδομές και τη χαμηλή συμμετοχή παραγωγών στις διαφοροποιημένες χρηματικές εισφορές (eco-modulation fees).

Συγκεκριμένα, στο γαλλικό σύστημα ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα προσδιορίστηκαν οι ακόλουθοι περιορισμοί:

- Υπάρχει μια μερίδα του γαλλικού πληθυσμού που δεν έχει εύκολη πρόσβαση σε σημεία συλλογής³¹. Το πρόβλημα αυτό είναι ιδιαίτερα συχνό σε αγροτικές ή δυσπρόσιτες περιοχές και αποτελεί ανασχετικό παράγοντα για την πανεθνική κάλυψη.
- Το μοντέλο της ανακύκλωσης κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων «από ίνα σε ίνα» ακόμα δεν έχει ωριμάσει επαρκώς. Ως αποτέλεσμα, ελάχιστες ποσότητες κλωστοϋφαντουργικών

²⁹ [ECO_TLC_EN_BD.pdf \(refashion.fr\)](#)

³⁰ <https://refashion.fr/pro/fr/%C3%A9l%C3%A9ments-graphiques>

³¹ Σημεία συλλογής: Ως «σημεία συλλογής» ορίζονται ειδικά καθορισμένα σημεία με υπέργειους ή υπόγειους κάδους στους οποίους οι πολίτες μπορούν να απορρίπτουν τα κλωστοϋφαντουργικά απόβλητα.

αποβλήτων ανακυκλώνονται σε νέα είδη ένδυσης. Τα απόβλητα αυτά, κατά το μεγαλύτερο μέρος τους, υφίστανται ανακύκλωση σε υλικά κατώτερης ποιότητας για να μετατραπούν σε ράκη, μη υφασμένα υφάσματα ή δευτερογενείς πρώτες ύλες με πολύ μικρή αξία.

- Παρ' όλο που εφαρμόζονται κριτήρια διαφοροποίησης εισφορών (eco-modulation), οι διαθέσιμες εκπτώσεις δεν είναι επαρκείς ώστε να ενθαρρύνουν τους περισσότερους κατασκευαστές, εισαγωγείς και διανομείς να αναθεωρήσουν τις σχεδιαστικές πρακτικές τους. Στην ουσία, ακόμα και μια σημαντική ποσοστιαία διακύμανση (π.χ. ανταμοιβή («bonus») 25% έως 75%), όταν εφαρμόζεται σε πολύ χαμηλό ύψος χρηματικής εισφοράς ανά είδος (ως ποσοστό επί του κόστους του προϊόντος), αποτελεί, συνολικά, πολύ ασθενές κίνητρο. Χωρίς ισχυρότερα κίνητρα, οι οργανισμοί είναι απίθανο να επενδύσουν στον οικολογικό σχεδιασμό και δεν αναμένεται να επιτευχθεί κυκλικότητα στον κλάδο της κλωστοϋφαντουργίας. Μια εναλλακτική προσέγγιση που ίσως να εξασφάλιζε καλύτερα αποτελέσματα θα μπορούσε να είναι η θέσπιση ποινών («malus»).
- Καθώς η Γαλλία είναι το μοναδικό κράτος μέλος της ΕΕ που έχει καθιερώσει σύστημα ΔΕΠ, θεωρείται απίθανο να επηρεάσει μια κρίσιμη μάζα της αγοράς ώστε οι σχεδιαστές να αλλάξουν τις πρακτικές τους. Ωστόσο, εάν όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ θέσπιζαν συστήματα ΔΕΠ με παρόμοια κριτήρια διαφοροποίησης χρηματικών εισφορών, θα υπήρχε μεγαλύτερος βαθμός επιρροής με το ίδιο επίπεδο διαφοροποίησης χρηματικών εισφορών.
- Έως το 2014 το γαλλικό νομικό πλαίσιο δεν προέβλεπε την επιβολή κυρώσεων στα ΣΕΔ σε περίπτωση μη εκπλήρωσης των νομικών τους υποχρεώσεων. Ακόμα και σήμερα, οι κυρώσεις είναι μικρού ύψους (έως 30.000 €, με βάση τα στοιχεία του 2016) σε σχέση με τους συνολικούς προϋπολογισμούς των ΣΕΔ και σπανίως επιβάλλονται³².
- Όταν πρωτοεφαρμόστηκε, το γαλλικό σύστημα δεν βασιζόταν σε ανάλυση σύστασης αποβλήτων. Το γεγονός αυτό είχε ως αποτέλεσμα να τίθενται υπερβολικά φιλόδοξοι στόχοι και να υπάρχει σημαντική υστέρηση ως προς την επίτευξή τους κατά τα πρώτα χρόνια της λειτουργίας του συστήματος.

Προκλήσεις και ευκαιρίες του συστήματος ΔΕΠ

Η EcoTLC στηρίζει οικονομικά τρεις βασικούς τομείς³³:

1. περίπου το 73% των δαπανών κατευθύνεται σε δραστηριότητες διαλογής και επεξεργασίας. Από συζήτηση με τον διεθνή οργανισμό συλλογής αποβλήτων κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων I:CO προέκυψε ότι η συμμετοχή του EcoTLC στο κόστος συλλογής είναι μηδενική,
2. περίπου το 11% των δαπανών κατευθύνεται σε δραστηριότητες επιμόρφωσης των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης, και
3. περίπου το 3% των δαπανών δεσμεύεται για τεχνικά έργα έρευνας και ανάπτυξης.

Εκτός του ότι καθιστά εφικτή την αποτελεσματική επεξεργασία των αποβλήτων και στηρίζει την τεχνολογική ανάπτυξη, το σύστημα στηρίζει, επίσης, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Σύμφωνα με τον EcoTLC, μόνο η συλλογή και διαλογή κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων αντιπροσωπεύει 2.500 θέσεις εργασίας σε μονάδες ισοδυνάμου πλήρους απασχόλησης³⁴.

³² [Υποδείγματα τεχνικών εκθέσεων \(wrap.org.uk\)](http://wrap.org.uk)

³³ [Υποδείγματα τεχνικών εκθέσεων \(wrap.org.uk\)](http://wrap.org.uk)

³⁴ https://refashion.fr/pro/sites/default/files/fichiers/ECO_TLC_EN_BD.pdf

Μελλοντικές εξελίξεις

Ιστορικά, έχει διαπιστωθεί ότι η έναρξη μιας νέας άδεια λειτουργίας επιφέρει αλλαγές στο σύστημα. Για παράδειγμα, κατά την έναρξη της αδειοδότησης:

- η EcoTLC μετονομάστηκε σε «Re_Fashion», με στόχο να καταστεί εφικτός ένας πλήρης τομεακός μετασχηματισμός,
- τέθηκε σε λειτουργία το «Eco design», η ψηφιακή πλατφόρμα που παρέχει καθοδήγηση στους επαγγελματίες του χώρου της μόδας, και
- Το ΣΕΔ δεσμεύτηκε να επικεντρωθεί στην ενσωμάτωση διαδικασιών επεξεργασίας και ανάλυσης δεδομένων στην καθημερινή επεξεργασία.

Αναμένεται ότι, με την τέταρτη εντολή, θα επέλθουν και άλλες αλλαγές, οι οποίες μπορεί να περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, πιο φιλόδοξους στόχους, αλλαγές στις οικολογικές εισφορές ή τη θέσπιση πρόσθετων κριτηρίων διαφοροποίησης εισφορών.

Σουηδία – Σύστημα ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα

Το 2019 η σουηδική κυβέρνηση ανέθεσε την εκπόνηση μελέτης με στόχο την κατάρτιση πρότασης για την καθιέρωση συστήματος ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα στη Σουηδία. Το σύστημα αναμένεται να τεθεί σε εφαρμογή την 1η Ιανουαρίου 2022³⁵. Καθώς το σύστημα δεν έχει υλοποιηθεί ακόμα, οι διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με τη διάρθρωση και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει/θα αντιμετωπίσει είναι περιορισμένες. Ωστόσο, εκτιμάται ότι το σύστημα αυτό θα είναι το δεύτερο στο είδος του στην ΕΕ (μετά το αντίστοιχο της Γαλλίας).

Διαχείριση αποβλήτων

Ο Σουηδικός Περιβαλλοντικός Κώδικας τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου του 1999³⁶. Ο κώδικας περιλαμβάνει 15 νομοθετικές πράξεις που έχουν ως στόχο να προωθήσουν τη βιώσιμη ανάπτυξη. Σε αυτό το πλαίσιο, σε κάθε έναν από τους 290 δήμους της Σουηδίας επιβλήθηκε από τη νομοθεσία η υποχρέωση να μεριμνά για την επαρκή συλλογή, διαλογή και ανακύκλωση των οικιακών αποβλήτων³⁷.

Από το 1999, με τη θέσπιση μιας σειράς μέτρων επιβολής σημαντικών τελών για την υγειονομική ταφή³⁸, το σύστημα διαχείρισης αποβλήτων της Σουηδίας έχει βελτιωθεί σε τέτοιον βαθμό που, σήμερα, διατίθεται σε ΧΥΤ λιγότερο από το 1% των συνολικών αποβλήτων που παράγονται στη χώρα³⁹, αν και μεγάλο μέρος τους διοχετεύεται στην παραγωγή ενέργειας από απόβλητα. Το 2018 η Avfall Sverige, η σουηδική ένωση διαχείρισης και ανακύκλωσης αποβλήτων, καθιέρωσε εθελοντικούς στόχους για τη μείωση των αποβλήτων τροφίμων και των υπολειμματικών αποβλήτων⁴⁰, με σκοπό τη μείωση της ετήσιας παραγωγής αποβλήτων τροφίμων και υπολειμματικών αποβλήτων σε 169 kg ανά άτομο.

³⁵ <https://www.regeringen.se/4ada18/contentassets/b6ad93ca7b9a40518355624c010dea7d/producentansvar-for-textil--en-del-av-den-cirkulara-ekonomi-sou-202072>

³⁶ <https://www.government.se/legal-documents/2000/08/ds-200061/>

³⁷ <http://www.swedishepa.se/Environmental-objectives-and-cooperation/Swedish-environmental-work/Work-areas/Waste/Municipal-waste-management/>

³⁸ https://www.avfallsverige.se/fileadmin/user_upload/Publikationer/SAH_2019_EN.pdf

³⁹ <https://www.bioenergyconsult.com/waste-management-sweden/>

⁴⁰ https://www.avfallsverige.se/fileadmin/user_upload/Publikationer/SAH_2019_EN.pdf

Στις περισσότερες περιοχές της Σουηδίας, η συλλογή αποβλήτων λαμβάνει χώρα ανά τακτά διαστήματα και πραγματοποιείται κατευθείαν από τα σπίτια. Τα ογκώδη απόβλητα, κατά κύριο λόγο, συλλέγονται σε δημοτικά κέντρα ανακύκλωσης, στα οποία οι κάτοικοι έχουν ελεύθερη πρόσβαση. Το 2018 σχεδόν το 60% των κέντρων ανακύκλωσης της χώρας διέθετε μέσα για την αποδοχή υλικών και αντικειμένων για επαναχρησιμοποίηση. Στα είδη αυτά, συχνά, περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, έπιπλα και κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, ενώ η διαδικασία υλοποιείται σε συνεργασία με οργανισμούς παροχής βοήθειας που ενδιαφέρονται να πουλήσουν ή να δωρίσουν τα συλλεγόμενα προϊόντα⁴¹.

Διευρυμένη Ευθύνη Παραγωγού

Σήμερα στη Σουηδία εφαρμόζονται συστήματα ΔΕΠ για μπαταρίες, αυτοκίνητα, ελαστικά, ηλεκτρικό και ηλεκτρονικό εξοπλισμό, συσκευασίες, δημοσιογραφικό χαρτί και φαρμακευτικά προϊόντα⁴². Επιπρόσθετα, υπάρχουν και εθελοντικά συστήματα, παρεμφερή με συστήματα ΔΕΠ, για χαρτί γραφείου και γεωργικά πλαστικά.

Στόχος της Σουηδίας είναι να αποτελέσει παράδειγμα προς μίμηση όσον αφορά την επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης. Σε ευθυγράμμιση με αυτήν τη φιλοδοξία, και όπως αναφέρθηκε παραπάνω, επιδιώκει να γίνει το δεύτερο κράτος μέλος της ΕΕ που θα υλοποιήσει υποχρεωτικό σύστημα ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα. Το σύστημα αναμένεται να τεθεί σε εφαρμογή την 1η Ιανουαρίου του 2022⁴³ και έχει θεσπιστεί κατ' εφαρμογή του Σουηδικού Περιβαλλοντικού Κώδικα⁴⁴. Στόχος της σχετικής νομοθεσίας είναι:

1. η προώθηση μέτρων που θα αυξήσουν την επαναχρησιμοποίηση των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και θα μειώσουν τις παραγόμενες ποσότητες κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων,
2. η επιβολή της υποχρέωσης στους παραγωγούς να συμμετάσχουν σε ένα συλλογικό σύστημα το οποίο θα αναλάβει την επιχειρησιακή και οικονομική ευθύνη για τη συλλογή και επεξεργασία των κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων,
3. η απλούστευση της διαδικασίας χωριστής συλλογής κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων προς διευκόλυνση όσων παράγουν τέτοιου είδους απόβλητα,
4. η επίτευξη φιλόδοξων στόχων συλλογής και ανακύκλωσης.

Το σύστημα ΔΕΠ θα καλύπτει ενδύματα, κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα για οικιακή χρήση και εσωτερικούς χώρους, τσάντες και συμπληρώματα ένδυσης (αξεσουάρ), ενώ δεν θα καλύπτει έπιπλα, κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα επαγγελματικής χρήσης, φίλτρα, υφάσματα που διατίθενται με το μέτρο, στρώματα και υποδήματα. Αυτή η επιλογή έγινε σε ευθυγράμμιση με τις κατευθύνσεις που παρέχει η Οδηγία-Πλαίσιο για τα Απόβλητα⁴⁵. Η Σουηδία έχει επιλέξει προσωρινά να κάνει χρήση των κωδικών δασμολογίου συνδυασμένης ονοματολογίας (ΣΟ) για τον προσδιορισμό των προϊόντων που θα εμπίπτουν ή θα εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του συστήματος. Τα είδη εντός πεδίου εφαρμογής υπάγονται στους κωδικούς ΣΟ που περιγράφονται στον Πίνακα 5-1.

Πίνακας 5-1: Κωδικοί ΣΟ εντός πεδίου εφαρμογής

⁴¹ https://www.avfallsverige.se/fileadmin/user_upload/Publikationer/SAH_2019_EN.pdf

⁴² <http://www.swedishepa.se/Guidance/Guidance/Waste/Guidance-for-producers/>

⁴³ <https://www.regeringen.se/4ada18/contentassets/b6ad93ca7b9a40518355624c010dea7d/producentansvar-for-textil--en-del-av-den-cirkulara-ekonomi-sou-202072>

⁴⁴ [the-swedish-environmental-code-ds-200061 \(government.se\)](https://the-swedish-environmental-code-ds-200061.government.se)

⁴⁵ <https://scienceparkboras.se/wp-content/uploads/2021/01/Extendedproducerresponsibilityfotextiles.pdf>

Κεφάλαιο ή κωδικός ΣΟ	Περιγραφή είδους
4202 1291	Βαλιτσάκια για έγγραφα, χαρτοφύλακες γενικά και παρόμοια, με εξωτερική επιφάνεια από πλαστικές ή υφαντικές ύλες
4202 1299	Μπαούλα, βαλίτσες και βαλιτσάκια στα οποία περιλαμβάνονται και τα βαλιτσάκια για είδη καλλωπισμού και τα βαλιτσάκια για έγγραφα, χαρτοφύλακες γενικά και παρόμοια, με εξωτερική επιφάνεια από πλαστικές ή υφαντικές ύλες
4202 2290	Σακίδια χεριού, έστω και με λουρί συγκράτησης από τον ώμο, στα οποία περιλαμβάνονται και τα χωρίς λαβή, με εξωτερική επιφάνεια από υφαντικές ύλες
4202 3290	Είδη που συνήθως φέρονται στην τσέπη ή σε σακίδιο χεριού, με εξωτερική επιφάνεια από υφαντικές ύλες
4202 9291	Σάκοι ταξιδιού, θήκες για είδη καλλωπισμού, σάκοι ράχης και σάκοι για είδη αθλητισμού, με εξωτερική επιφάνεια από υφαντικές ύλες
4202 9298	Είδη ταξιδιού, σακίδια χεριού και παρόμοια, με εξωτερική επιφάνεια από υφαντικές ύλες
6301	Κουβέρτες και κλινოსκεπάσματα ταξιδιού
6302	Πανικά κρεβατιού, τραπεζιού, καθαριότητας ή κουζίνας
6303	Παραπετάσματα εσωτερικά κάθε είδους για πόρτες και παράθυρα· υπερθέματα παραπετασμάτων και γύροι κρεβατιών
6304	Άλλα είδη επίπλωσης, με εξαίρεση εκείνα της κλάσης 9404
6505	Σάκοι και σακίδια που χρησιμοποιούνται για τη συσκευασία προϊόντων
9404 30 00 00	Υπνόσακοι
9404 90	Τεχνουργήματα διάφορα
Κεφάλαιο 57	Τάπητες και άλλες επενδύσεις δαπέδου από υφαντικές ύλες
Κεφάλαιο 61	Ενδύματα και συμπληρώματα του ενδύματος, πλεκτά
Κεφάλαιο 62	Ενδύματα και συμπληρώματα του ενδύματος, άλλα από τα πλεκτά

Πηγή: Σύστημα Διευρυμένης Ευθύνης του Παραγωγού για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα της Σουηδίας⁴⁶

Προκειμένου να εκπληρώσουν τις νομικές τους υποχρεώσεις, οι παραγωγοί, οι εισαγωγείς και οι διανομείς υποχρεούνται:

1. να εγγραφούν σε ένα αδειοδοτημένο συλλογικό σύστημα το οποίο έχει δεσμευτεί να διαχειρίζεται τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα τους όταν γίνουν απόβλητα, και
2. να ενημερώσουν τη Σουηδική Υπηρεσία Περιβαλλοντικής Προστασίας ότι το έχουν πράξει.

Ενδιαφερόμενοι φορείς που συμμετέχουν στο ΣΕΔ

Καθώς το σύστημα δεν έχει ακόμα υλοποιηθεί, επί του παρόντος δεν υπάρχουν εγκεκριμένοι φορείς συλλογής (Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης). Τα περισσότερα συστήματα ΔΕΠ στη Σουηδία έχουν ένα μόνο ΣΕΔ που τα εξυπηρετεί ανά ρεύμα προϊόντων. Ο αριθμός των μελών τους και το φάσμα των ενδιαφερόμενων φορέων που συμμετέχουν σε αυτά ποικίλλουν σημαντικά, ανάλογα με το εκάστοτε ρεύμα προϊόντων⁴⁷.

Εκτιμάται ότι ο κατάλογος των ενδιαφερόμενων φορέων θα μπορούσε να περιλαμβάνει:

- σουηδικές εταιρείες: πάνω από το 90% των εταιρειών που θα επηρεαστούν από την καθιέρωση του συστήματος ΔΕΠ θα είναι σουηδικές,
- αλλοδαπές εταιρείες: μεγάλος αριθμός αλλοδαπών επιχειρήσεων πραγματοποιεί εξ αποστάσεως πωλήσεις κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων σε Σουηδούς τελικούς χρήστες, ωστόσο, το μερίδιό τους στη συνολική αγορά είναι μικρό,

⁴⁶ Statens Offentliga Untregningar(2020) *Producentansvar för textil - en del av den cirkulära ekonomin*,

⁴⁷ [Extended Producer Responsibility in Sweden ISBN 978-91-620-6944-5. \(naturvardsverket.se\)](https://www.naturvardsverket.se/Extended-Producer-Responsibility-in-Sweden)

- μεσάζοντες: κυρίως οργανισμοί που εκπροσωπούν ψηφιακές αγορές μέσω των οποίων οι παραγωγοί μπορούν να πωλούν κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, και
- εγκεκριμένους φορείς συλλογής: φορείς συλλογής και επεξεργασίας κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων οι οποίοι πληρούν τις απαιτήσεις του ΣΕΔ και έχουν λάβει μέρος σε επίσημη διαδικασία έγκρισης.

Άλλοι πιθανοί ενδιαφερόμενοι φορείς μπορεί να είναι άλλοι φορείς συλλογής (συμπεριλαμβανομένων των δήμων) και φιλικό προς το περιβάλλον οργανισμοί που δεν υπάγονται στο σύστημα ΔΕΠ, αλλά μπορεί να συνεισφέρουν στο συνολικό έργο συλλογής και επεξεργασίας.

Οικολογικές εισφορές και διαφοροποίηση εισφορών

Επί του παρόντος, δεν έχουν δημοσιοποιηθεί πληροφορίες σχετικά με τις οικολογικές εισφορές και την πιθανή μελλοντική διαφοροποίηση των εισφορών. Το συνολικό αναμενόμενο κόστος που αναλογεί στους διάφορους παράγοντες στον χώρο της εφοδιαστικής αλυσίδας κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων παρουσιάζεται στον Πίνακα 4-2 (παρακάτω), ωστόσο δεν έχει επιμεριστεί σε συνιστώσες κόστους ανά είδος. Δεν βρέθηκαν διαθέσιμες αναφορές κατηγοριών προϊόντων οικολογικών εισφορών.

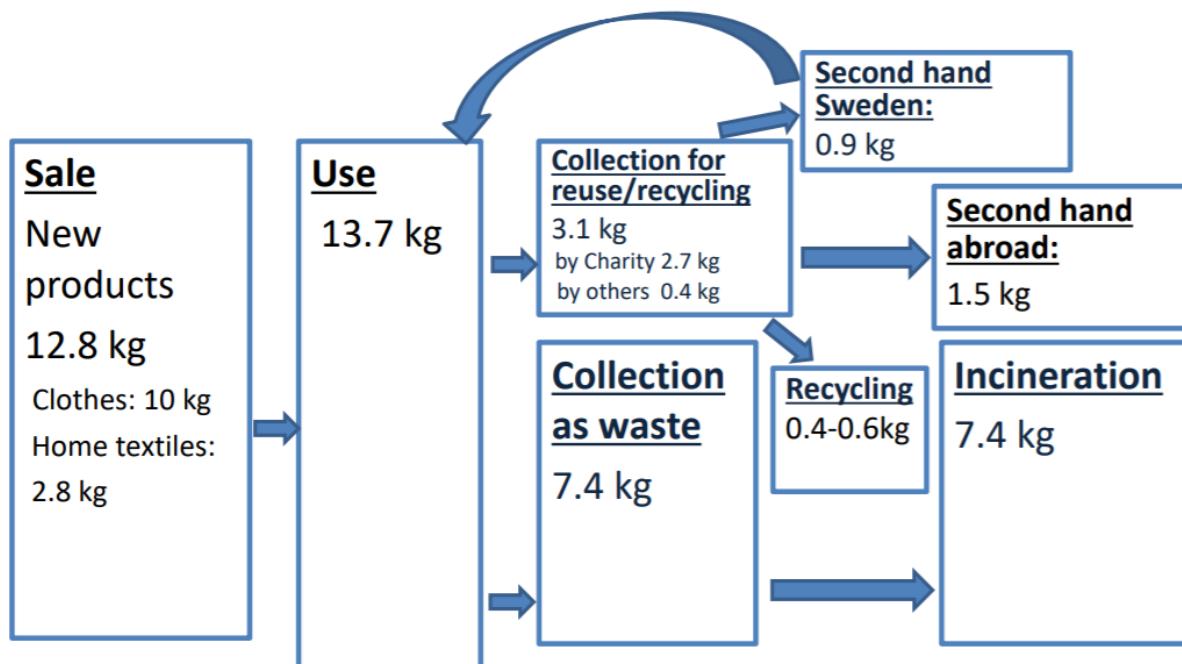
Συλλογή και διαλογή

Επί του παρόντος, περίπου 38.000 τόνοι κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και αποβλήτων συλλέγονται από φιλικό προς το περιβάλλον οργανισμούς κάθε χρόνο. Σύμφωνα με τα στοιχεία που είναι διαθέσιμα αυτήν τη στιγμή, η ποσότητα αυτή αντιπροσωπεύει χονδρικά το 30% των νέων ενδυμάτων και κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων οικιακής χρήσης που διατίθενται στην αγορά σε ετήσια βάση⁴⁸. Αυτοί οι φιλικό προς το περιβάλλον οργανισμοί προσλαμβάνονται από δήμους ή εταιρείες για να συνεισφέρουν στην τοπική διαχείριση αποβλήτων.

Επιπρόσθετα, υπάρχουν υφιστάμενες ιδιωτικές επιχειρήσεις που συλλέγουν και πωλούν μεταχειρισμένα ενδύματα και κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα στο κοινό. Ως αποτέλεσμα, πολλά νοικοκυριά είναι ήδη εξοικειωμένα με τη διαλογή των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων από τα άλλα οικιακά απόβλητα. Επιδίωξη αυτού του συστήματος είναι να διατηρηθούν αυτές οι οδοί συλλογής. Οι φορείς οργάνωσης αυτών των συστημάτων θα μπορούν να επιλέξουν εάν τα συστήματα θα εξακολουθήσουν να λειτουργούν όπως τώρα ή εάν θα πρέπει να περάσουν από επίσημη διαδικασία έγκρισης, προκειμένου να πληρούν τις απαιτήσεις που καθορίζονται από τον ΣΕΔ σχετικά με τη διαχείριση αποβλήτων. Αυτό θα τους επιτρέψει να αρχίσουν να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στο πλαίσιο του νέου συστήματος ΔΕΠ.

⁴⁸ [Mistra-report-3.2.4-Policies-for-Supporting-New-Business-Models.pdf \(mistrafuturefashion.com\)](#)

Εικόνα 5-2: Κατά κεφαλήν ροή κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων στη Σουηδία

Πηγή: Συζητήσεις με αντικείμενο τη δημιουργία συστήματος ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα στη Σουηδία – μερικά κρίσιμα ζητήματα⁴⁹

Ένας φορέας συλλογής, για να λάβει οικονομική στήριξη από το ΣΕΔ, θα πρέπει πρώτα να αποκτήσει άδεια λειτουργίας στο πλαίσιο του συστήματος ΔΕΠ. Οι φορείς συλλογής πρέπει να πληρούν μια σειρά απαιτήσεων, προκειμένου να έχουν τη δυνατότητα να συνάψουν σύμβαση για να εργαστούν ως συμμετέχοντες στο ΣΕΔ. Οι απαιτήσεις αυτές μπορούν να συνοψισθούν ως εξής:

1. πρέπει να είναι σε θέση να παρέχουν εύκολα προσβάσιμα σημεία συλλογής, όπου τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις θα μπορούν να απορρίπτουν χωρίς χρέωση τα κλωστοϋφαντουργικά τους απόβλητα,
2. στο μέτρο του δυνατού, πρέπει να διαθέτουν σημεία συλλογής κοντά σε τοποθεσίες τις οποίες επισκέπτεται συνήθως η πλειοψηφία του τοπικού πληθυσμού, και
3. πρέπει να χειρίζονται τη διαδικασία συλλογής κατά τρόπο που να ενθαρρύνει την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση.

Για να θεωρείται εθνικός, ένας φορέας συλλογής πρέπει να παρέχει σημεία συλλογής σε κάθε δήμο και η γεωγραφική κατανομή τους να είναι εύλογη από πλευράς πυκνότητας πληθυσμού. Προς το παρόν, δεν έχουν καθοριστεί υποχρεώσεις κάλυψης στο πλαίσιο των απαιτήσεων του σουηδικού συστήματος ΔΕΠ.

Οι μακροπρόθεσμοι στόχοι αποσκοπούν στη μείωση των ποσοτήτων κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων που διατίθενται σε ΧΥΤ χωρίς ανάκτηση κατά 90% κατά κεφαλήν σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2022. Σε πιο βραχυπρόθεσμη βάση, ο στόχος θα κλιμακώνεται ανά τετραετία:

⁴⁹ [Παρουσίαση PowerPoint \(sei.org\)](#)

- έως το 2028, η μέση ποσότητα κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων που διατίθενται σε ΧΥΤ χωρίς ανάκτηση θα πρέπει να είναι κατά 70% χαμηλότερη σε σύγκριση τα επίπεδα του 2022,
- έως το 2032, η μέση ποσότητα θα πρέπει να είναι κατά 80% χαμηλότερη, και
- έως το 2036, η μέση ποσότητα θα πρέπει να είναι κατά 90% χαμηλότερη σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2022.

Από το 2028 και έπειτα, τουλάχιστον το 90% κατά βάρος των συλλεγόμενων κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων θα πρέπει να υφίσταται προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση ή να ανακυκλώνεται. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να εφαρμόζεται η ιεράρχηση των αποβλήτων:

- πάντα πρέπει να δίνεται προτεραιότητα στην επαναχρησιμοποίηση έναντι της ανακύκλωσης, και
- πρέπει να καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για την ανακύκλωση κάθε υλικού που δεν μπορεί να επαναχρησιμοποιηθεί μέσω της ανακύκλωσης ινών, έτσι ώστε τα κλωστοϋφαντουργικά απόβλητα να χρησιμοποιούνται για την παραγωγή νέων κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων.

Περιορισμοί του συστήματος ΔΕΠ

Ο πρωταρχικός περιορισμός του σουηδικού συστήματος ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα συνίσταται στο ότι η λειτουργικότητά του δεν είναι αποδεδειγμένη. Καθώς το σύστημα δεν έχει τεθεί ακόμα σε εφαρμογή, υπάρχουν πολλοί άγνωστοι παράγοντες όσον αφορά τις προοπτικές επιτυχίας του.

Πέραν αυτού, η Σουηδική Υπηρεσία Περιβαλλοντικής Προστασίας ακόμα δεν διαθέτει ακριβή στοιχεία για τον όγκο των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων που απορρίπτονται σε ετήσια βάση. Για την αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος, θα διενεργηθεί επιλεκτική ανάλυση το 2022, στο πλαίσιο της οποίας θα αναλυθεί η σύσταση των αποβλήτων που εισέρχονται στα κέντρα ανακύκλωσης σε ολόκληρη τη Σουηδία. Στη συνέχεια, χρησιμοποιώντας τα αποτελέσματα αυτής της ανάλυσης ως βάση αναφοράς, θα υπολογιστούν οι στόχοι συλλογής.

Προκλήσεις και ευκαιρίες του συστήματος ΔΕΠ

Σκοπός της εφαρμογής του συστήματος ΔΕΠ είναι η μείωση του συνολικού όγκου των κλωστοϋφαντουργικών υλών που απορρίπτονται χωρίς ανάκτηση. Το όραμα αυτό αναμένεται να στηρίξουν φιλόδοξοι στόχοι και επενδύσεις σε υποδομές συλλογής, διαλογής και ανακύκλωσης.

Στο πλαίσιο της έρευνας που διεξήχθη κατ' εντολή της κυβέρνησης σχετικά με τη Διευρυμένη Ευθύνη του Παραγωγού για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα στη Σουηδία αξιολογήθηκαν οι πιθανές οικονομικές επιπτώσεις της θέσπισης του συστήματος. Όλοι οι υπολογισμοί βασίστηκαν σε στόχο μείωσης 90%. Παρ' όλο που εφαρμόστηκε ποσοτική ανάλυση όπου ήταν εφικτό, σε ορισμένες περιπτώσεις κατέστη δυνατό μόνο να καταδειχθεί ποιοτικά το κατά πόσον η εκάστοτε επίπτωση συνίσταται σε οικονομικό όφελος (οπότε και επισημαίνεται με το σύμβολο «+») ή σε κόστος (οπότε και επισημαίνεται με το σύμβολο «-»).

Πίνακας 5-2: Προβλεπόμενο κόστος για την εφοδιαστική αλυσίδα από τη θέσπιση του συστήματος ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα στη Σουηδία

Προφίλ οργανισμού		Εφάπαξ κόστος (σουηδικές κορώνες)	Ετήσιο κόστος (σουηδικές κορώνες)
Εταιρείες πώλησης κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων	Σουηδικές	1.300.000	320.200.000
	Αλλοδαπές	110.000	4.600.000
	Μεσάζοντες	850.000	

Προφίλ οργανισμού		Εφάπαξ κόστος (σουηδικές κορώνες)	Ετήσιο κόστος (σουηδικές κορώνες)
Φορείς συλλογής κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων	Αδειοδοτημένοι	720.000	296.000.000
	Μη αδειοδοτημένοι (πλην φιλανθρωπικών οργανισμών)	24.000	62.000
	Φιλανθρωπικοί οργανισμοί	7.000	58.000
Παραγωγοί αποβλήτων	Νοικοκυριά και καταναλωτές		446.000.000
	Φορείς εκμετάλλευσης		-
Εταιρείες διαλογής και ανακύκλωσης			+
Δημόσιος τομέας	Δήμοι		4.200.000
	Σουηδική Υπηρεσία Περιβαλλοντικής Προστασίας	2.500.000	6.888.750
	Δικαστήρια		-
Περιβάλλον			+

Πηγή: Σύστημα Διευρυμένης Ευθύνης του Παραγωγού για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα: Έκθεση από την έρευνα με αντικείμενο τη Διευρυμένη Ευθύνη του Παραγωγού για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, Στοκχόλμη (2020)⁵⁰

Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις αναμένεται να ενέχουν δυνητικά σημαντικές θετικές συνέπειες. Η αύξηση της χωριστής συλλογής θα έχει ως αποτέλεσμα την επίτευξη υψηλότερων ποσοστών επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης σε σχέση με την ανάκτηση ενέργειας ή την υγειονομική ταφή. Αν και δεν έχει υλοποιηθεί ακόμα πλήρης μοντελοποίηση, εκτιμάται ότι σε όλες τις κατηγορίες επιπτώσεων θα υπάρξει θετική πρόοδος.

Μελλοντικές εξελίξεις

Οι ολοένα και πιο φιλόδοξοι στόχοι, πιθανότατα, θα επιφέρουν αυξανόμενες θετικές αλλαγές. Παρ' όλο που βρέθηκαν επίσημες αναφορές για τη μελλοντική εξέλιξη του συστήματος, από την εξέταση των υφιστάμενων συστημάτων ΔΕΠ στη Σουηδία, καθώς και των βέλτιστων πρακτικών που ακολουθούνται σε άλλα κράτη μέλη, προκύπτει ότι ενδέχεται να θεσπιστεί διαφοροποίηση των εισφορών (eco-modulation). Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για το σουηδικό πλαίσιο, στο οποίο το επίκεντρο του ενδιαφέροντος βρίσκεται στην κυκλικότητα και τον οικολογικό σχεδιασμό.

5.2 Στρώματα

Γαλλία – Éco-mobilier

Επισκόπηση διαχείρισης αποβλήτων

Ανατρέξτε στην Ενότητα 5.1: Γαλλία – EcoTLC/Re_Fashion

Διευρυμένη Ευθύνη Παραγωγού

Στη Γαλλία υπάρχει ένα κοινό σύστημα ΔΕΠ για τα έπιπλα και τα στρώματα, το οποίο δημιουργήθηκε το 2009 κατά τη διάρκεια της Εθνικής Συνδιάσκεψης για το Περιβάλλον «Grenelle de l'Environnement». Η ανάπτυξη του συστήματος ΔΕΠ βασίζεται στην υπόθεση που έγινε τότε ότι, κάθε χρόνο, μια τετραμελής οικογένεια πετάει περίπου 100 kg επίπλων και στρωμάτων, εκ των οποίων το 50% των επίπλων και το 100% των στρωμάτων καταλήγουν σε ΧΥΤ⁵¹.

Η ανάπτυξη του συστήματος ΔΕΠ είχε ως στόχο:

- τη μετακύλιση του κόστους διαχείρισης αποβλήτων από τους δήμους στους παραγωγούς,

⁵⁰ <https://scienceparkboras.se/wp-content/uploads/2021/01/Extendedproducerresponsibilityofotextiles.pdf>

- την παροχή κινήτρων για την πραγματοποίηση επενδύσεων σε εγκαταστάσεις ανακύκλωσης,
- την ενθάρρυνση των παραγωγών να υιοθετήσουν αρχές του οικολογικού σχεδιασμού για τα προϊόντα τους.

Επιπρόσθετα, οι στόχοι του ίδιου του συστήματος ΔΕΠ είναι οι εξής:

- i. μείωση των ποσοτήτων αποβλήτων (σε τόνους) που διατίθενται σε ΧΥΤ,
- ii. αύξηση της ανακύκλωσης (ο στόχος για το 2012 ήταν 23%, ενώ για το 2015 ήταν 45%),
- iii. ενίσχυση του οικολογικού σχεδιασμού.

Στη Γαλλία υπάρχουν δύο ΣΕΔ που διευθύνουν το σύστημα ΔΕΠ, αλλά συνεργάζονται στενά μεταξύ τους, με τον ένα (την Éco-mobilier) να χειρίζεται κυρίως έπιπλα B2C («επιχείρηση προς πελάτη») και τον άλλο (την Valdelia) κυρίως έπιπλα B2B («μεταξύ επιχειρήσεων») (περίπου το 10% των επίπλων).

Ο αρχικός στόχος που έθεσε η Éco-mobilier ήταν η ανακύκλωση 100.000 μετρικών τόνων στρωμάτων ετησίως έως το 2018 ⁵¹.

Οι κατασκευαστές και οι λιανοπωλητές επίπλων όφειλαν να εγγραφούν στην Éco-mobilier πριν από την 1η Μαΐου 2013, διαφορετικά θα τους επιβαλλόταν διοικητικό πρόστιμο.

Ενδιαφερόμενοι φορείς που συμμετέχουν στο ΣΕΔ

Όπως αναφέρεται στο νόμο 2010-788 της 12ης Ιουλίου 2010:

«Άρθρο L.541-10-6 – Από την 1η Ιανουαρίου 2011, κάθε πρόσωπο που κατασκευάζει ή εισάγει έπιπλα μεριμνά για τη συλλογή, διαλογή, ανάκτηση και επεξεργασία αποβλήτων επίπλων, είτε με τη συγκρότηση ατομικού συστήματος είτε με τη χρηματοδότηση εγκεκριμένων από το Κράτος συλλογικών συστημάτων. (...)».

Ως εκ τούτου, υπεύθυνοι για την οργάνωση και χρηματοδότηση του συστήματος, σύμφωνα με τη γαλλική νομοθεσία, είναι οι παραγωγοί:

- Γάλλοι κατασκευαστές, οι οποίοι πωλούν προϊόντα με τη δική τους εμπορική ονομασία,
- Γάλλοι εισαγωγείς,
- Γάλλοι λιανοπωλητές,
- αλλοδαποί λιανοπωλητές οι οποίοι πραγματοποιούν πωλήσεις εξ αποστάσεως απευθείας στον τελικό χρήστη στη Γαλλία.

⁵¹ <https://www.livingcircular.veolia.com/en/industry/recycling-old-mattresses-industry-future>

Εικόνα 5-3 Μέτοχοι της Éco-mobilier

Πηγή: Παρουσίαση που έγινε από την Éco-mobilier στη Ευνομία κατά τη διάρκεια συνέντευξης στις 05/02/21

Η Éco-mobilier δημιουργήθηκε αρχικά από 12 λιανοπωλητές και 12 κατασκευαστές και, επί του παρόντος, αριθμεί πάνω από 5.500 μέλη/παραγωγούς του κλάδου⁵².

Ο καταμερισμός των επιμέρους ρόλων και αρμοδιοτήτων καθενός εκ των ενδιαφερόμενων φορέων που συμμετέχουν στο γαλλικό σύστημα ΔΕΠ για στρώματα παρουσιάζεται στον Πίνακα 5-2:

Πίνακας 5-2 Ρόλοι και αρμοδιότητες των ενδιαφερόμενων φορέων που συμμετέχουν στο γαλλικό σύστημα ΔΕΠ

Καθορισμός ύψους χρηματικής εισφοράς	Καταβολή συνδρομής μέλους	Καταβολή χρηματικής εισφοράς ανακύκλωσης	Διαχείριση συστήματος ΔΕΠ	Καθεστώς διακυβέρνησης	Ανακύκλωση ή επαναχρησιμοποίηση
ΣΕΔ σε συνεργασία με τους παραγωγούς	Παραγωγοί/ εισαγωγείς, λιανοπωλητές	Καταναλωτές, δήμοι	ΣΕΔ	Υπουργείο Περιβάλλοντος της Γαλλίας	Φιλανθρωπικοί οργανισμοί και φορείς ανακύκλωσης

⁵² Παρουσίαση που έγινε από την Éco-mobilier στη Ευνομία στις 05/02/21.

Η Έco-Mobilier εστιάζει στη συνεργασία με κύριους ενδιαφερόμενους φορείς με σκοπό τη βελτίωση του σχεδιασμού του συστήματος και έχει καταρτίσει κατευθυντήριες οδηγίες και ασφαλιστικές δικλίδες για τη στήριξη των φορέων ανακύκλωσης που συνεργάζονται με το σύστημα.

Οικολογικές εισφορές και διαφοροποίηση εισφορών

Οι παραγωγοί υποχρεούνται να προσθέτουν το τέλος ανακύκλωσης στις τιμές των προϊόντων τους και να το καθιστούν ορατό στους καταναλωτές, όπως φαίνεται στην Εικόνα 5-4. Οι παραγωγοί πρέπει να προσθέτουν ένα τέλος ανακύκλωσης στην τιμή των προϊόντων τους, το οποίο καταβάλλεται από τους καταναλωτές και, στη συνέχεια, επιστρέφεται στην Έco-Mobilier. Η κλίμακα τιμολόγησης της οικολογικής χρηματικής εισφοράς για το 2018 καλύπτει 4 μεγάλες κατηγορίες: έπιπλα, καθίσματα, κρεβάτια και μαξιλάρια ύπνου και παπλώματα.

Εικόνα 5-4 Διαφήμιση της «ορατής χρηματικής εισφοράς» της Έco-Mobilier που έχει καθιερωθεί στην IKEA France / «Χρηματική εισφορά ανακύκλωσης» που έχει καθοριστεί από την Έco-Mobilier για τα στρώματα⁵³

Η Έco-mobilier υποχρεώθηκε από τη νομοθεσία να καταρτίσει ένα εθνικό πρόγραμμα ανακύκλωσης το οποίο θα έπρεπε να καλύπτει περίπου 50 εκατομμύρια κατοίκους έως το 2016. Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό του συστήματος, η Έco-mobilier αναμενόταν ότι θα έχει καλύψει το 100% της γαλλικής επικράτειας έως το 2020. Στη συνέχεια, το συνολικό κόστος του συστήματος ανακύκλωσης εκτιμήθηκε σε περίπου 200 εκατομμύρια ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί στο 4% περίπου του κύκλου εργασιών του κλάδου των επίπλων⁵⁴.

Η Έco-mobilier υπολογίζει την οικονομική συνεισφορά (συνδρομή μέλους) με βάση τον όγκο προϊόντων που παράγει η κάθε επιχείρηση (δηλαδή πρόκειται για κλιμακωτή χρηματική εισφορά). Επιπρόσθετα, υπάρχει μία χρηματική εισφορά συλλογής/ανακύκλωσης το οποίο καλύπτει το κόστος συλλογής, αποσυναρμολόγησης και ανακύκλωσης υλικών που σχετίζονται με τα στρώματα. Συγκεκριμένα, το 2014 το κόστος για ένα μονό στρώμα ήταν 1,67 ευρώ και για ένα διπλό στρώμα ήταν 3,33 ευρώ (Εικόνα 5-4 Διαφήμιση της «ορατής χρηματικής εισφοράς» της Έco-Mobilier που

⁵³ Παρουσίαση που έγινε από την Έco-mobilier στη Eunomia στις 05/02/21.

⁵⁴ <https://www.eco-mobilier.fr/rapport-dactivite-2019/>

έχει καθιερωθεί στην IKEA France / «Χρηματική εισφορά ανακύκλωσης» που έχει καθοριστεί από την Éco-Mobilier για τα στρώματα).

Οι χρηματικές εισφορές καθορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο απαρτίζεται από τους κορυφαίους παραγωγούς που συμμετέχουν στο σύστημα, με τη χρήση ενός μαθηματικού τύπου που αντικατοπτρίζει το τρέχον κόστος των συμβάσεων συλλογής και ανακύκλωσης. Αν και οι κρατικοί φορείς (π.χ. η ADEME ή το Υπουργείο) δεν έχουν λόγο στο θέμα του καθορισμού των χρηματικών εισφορών, θα πρέπει να σημειωθεί ότι είναι προς το συμφέρον των παραγωγών το ύψος των χρηματικών εισφορών να διατηρείται όσο το δυνατό χαμηλότερο, έτσι ώστε να μην λειτουργεί αποτρεπτικά για τις πωλήσεις. Ωστόσο, το σύστημα διέπεται γενικότερα από τις αρχές της εξουσιοδότησής του, ενώ σαφώς ορίζεται ότι το ΣΕΔ δεν επιτρέπεται να επιδιώκει την κερδοφορία, παρά μόνο να καλύπτει το εκάστοτε τρέχον κόστος διαχείρισης αποβλήτων.

Το σύστημα της Éco-mobilier εφαρμόζει το σύστημα των διαφοροποιημένων χρηματικών εισφορών, το οποίο θεσπίστηκε το 2016 και σχετίζεται με το σχεδιασμό των επίπλων. Για τα είδη επίπλωσης που κατασκευάζονται σχεδόν εξ ολοκλήρου από ξύλο ή μέταλλο (π.χ. χωρίς ταπετσαρία), καθώς και για εκείνα που είναι δομοστοιχειωτά (modular design) και «επεκτάσιμα», εφαρμόζονται χαμηλότερες χρηματικές εισφορές, με έκπτωση της τάξης του 20% περίπου. Ακόμα δεν έχει εφαρμοστεί σύστημα διαφοροποίησης χρηματικών εισφορών (eco-modulation) για τα στρώματα και η τρέχουσα τιμολόγηση βασίζεται μόνο στον βασικό τύπο και μέγεθος στρώματος από άποψη κόστους ανακύκλωσης.

Στη Γαλλία παρατηρείται⁵⁵ ότι, γενικά, οι ενδιαφερόμενοι φορείς βρίσκουν ελκυστικό το σύστημα των «διαφοροποιημένων χρηματικών εισφορών», ιδίως επειδή συμβάλλουν στην ανάπτυξη διαλόγου μεταξύ των παραγωγών και των φορέων διαχείρισης αποβλήτων. Ορισμένοι επισημαίνουν, επίσης, ότι τέτοιου είδους κριτήρια θα ήταν πιο αποδοτικά εάν αναπτύσσονταν σε ευρωπαϊκή ή ακόμα ευρύτερη κλίμακα. Θεωρητικά, το επιπλέον ποσό θα πρέπει να αντικατοπτρίζει πιστά το πρόσθετο κόστος του τέλους του κύκλου ζωής του προϊόντος που σχετίζεται με τη διαφορά στον σχεδιασμό (π.χ. πρόσθετο κόστος σε περίπτωση που η ανακύκλωση του προϊόντος κοστίζει ακριβότερα), προκειμένου να μεταδοθεί ένα άμεσο μήνυμα σχετικά με τις τιμές στους παράγοντες της αγοράς. Ωστόσο, στην πράξη, συχνά είναι δύσκολο να συγκεκριμενοποιηθεί η αξία ενός τέτοιου πρόσθετου κόστους, με αποτέλεσμα οι τιμές που προκύπτουν να μην είναι ακριβείς αλλά «διαπραγματεύσιμες».

Στο πλαίσιο του συστήματος της Éco-mobilier, οι χρηματικές εισφορές για τα στρώματα ξεκινούν από 0,18 € για φουσκωτά στρώματα, αυξάνονται σε 1,10 € για ανωστρώματα και φτάνουν τα 6 € για «κανονικά» στρώματα πλήρους μεγέθους. Ως εκ τούτου, αντιπροσωπεύουν ένα μικρό επιπλέον κόστος για ένα συμβατικό στρώμα η αξία του οποίου μπορεί να ανέρχεται σε αρκετές εκατοντάδες ευρώ (για παράδειγμα, ακόμα και η χρηματική εισφορά των 6 € ισοδυναμεί με το 1% του κόστους ενός στρώματος των 600 €). Ακόμα και έτσι, για έναν μεγάλο παραγωγό, η συνολική διαφορά κόστους μπορεί να είναι πολύ σημαντική, ακόμα και στις περιπτώσεις που η απόλυτη διακύμανση του κόστους για ένα μεμονωμένο στρώμα είναι μικρή. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, όπου το επιτρέπουν οι δυνάμεις της αγοράς, αυτό το επιπλέον κόστος μπορεί να μετακυληθεί στον τελικό καταναλωτή με καθ' όλα νόμιμο τρόπο στο πλαίσιο της εφαρμογής του συστήματος ΔΕΠ.

⁵⁵ 20 χρόνια ΔΕΠ στη Γαλλία: επιτεύγματα, διδάγματα που έχουν αποκομιστεί και μελλοντικές προκλήσεις, Υπουργείο Περιβάλλοντος της Γαλλίας, 2014

Για την επιλογή των κριτηρίων της διαφοροποίησης των χρηματικών εισφορών (eco-modulation) για τα έπιπλα γενικά, η Éco-mobilier προέβη σε εκτενείς διαβουλεύσεις με τους διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς (μέλη, ενώσεις επαγγελματιών, ενδιαφερόμενους φορείς από τον τομέα της κοινωνικής οικονομίας και των φιλανθρωπικών οργανισμών, φορείς διαχείρισης αποβλήτων ειδών επίπλωσης, τεχνικά κέντρα). Όλα τα επιλεγμένα κριτήρια επικυρώθηκαν από τις δημόσιες αρχές και έγιναν δεκτά κοινή συναινέσει στη συνεδρίαση της ομάδας εργασίας που συντονίστηκε από την Éco-mobilier τον Ιούλιο του 2013. Το υποστηρικτικό υλικό τεκμηρίωσης που σχετίζεται με τη διαφοροποίηση των χρηματικών εισφορών (π.χ. τα αρχεία των προϊόντων που λαμβάνουν την έκπτωση στο πλαίσιο της διαφοροποίησης των των χρηματικών εισφορών και τα δικαιολογητικά που αποδεικνύουν ότι πληρούνται τα σχετικά κριτήρια) πρέπει να τηρούνται από τους παραγωγούς. Στις περιπτώσεις που το υλικό αυτό δεν είναι διαθέσιμο κατά τη διενέργεια ελέγχου, οι ανεξόφλητες εισφορές που σχετίζονται με τη διαφοροποίηση των χρηματικών εισφορών θα είναι καταβλητέες στην Éco-mobilier.

Αν και δεν αποτελεί υποχρεωτικό στοιχείο του γαλλικού συστήματος ΔΕΠ, η Éco-mobilier, το 2016, δημοσίευσε οδηγίες οικολογικού σχεδιασμού με σκοπό την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση σημαντικών παραγόντων του κλάδου σχετικά με ζητήματα ανακυκλωσιμότητας. Επίσης, έχει διεξαγάγει σεμινάρια οικολογικού σχεδιασμού για μικρομεσαίους παραγωγούς επίπλων. Αυτό, σε συνδυασμό με το σύστημα διαφοροποιημένων χρηματικών εισφορών για τα έπιπλα γενικά, θεωρήθηκε ότι θα αυξήσει την ανακυκλωσιμότητα (αν και υπογραμμίστηκε ότι δεν εφαρμόζεται σύστημα διαφοροποιημένων χρηματικών εισφορών για τα στρώματα). Δεν υπάρχουν στοιχεία για τον αντίκτυπο των οδηγιών οικολογικού σχεδιασμού, όπως επίσης δεν υπάρχουν συνέπειες για τους παραγωγούς που δεν βελτιώνουν τον σχεδιασμό των προϊόντων τους, πέραν του ότι υποχρεούνται να καταβάλουν υψηλότερες (μη διαφοροποιημένες) χρηματικές εισφορές.

Ωστόσο, ο ερωτηθείς εκπρόσωπος του συστήματος της Éco-mobilier εξέφρασε την άποψη ότι, ακόμα και στις περιπτώσεις που εφαρμόστηκε σύστημα διαφοροποιημένων χρηματικών εισφορών για τα έπιπλα, το μέτρο αυτό δεν υπήρξε ιδιαίτερα αποτελεσματικό, καθώς η διαφοροποίηση, η οποία ανερχόταν σε ποσοστό περίπου 20% επί μίας σχετικά χαμηλού ύψους χρηματικής εισφοράς, ήταν ανεπαρκής για να επηρεάσει τους αγοραστές και, ως εκ τούτου, είχε ελάχιστο αντίκτυπο στους παραγωγούς. Επί του παρόντος οι χρηματικές εισφορές βρίσκονται υπό επανεξέταση με στόχο να αντικατοπτρίζουν αφενός καλύτερα την ανακυκλωσιμότητα των υλικών (π.χ. ξύλο έναντι μοριοσανίδων) και αφετέρου την περιεκτικότητα των προϊόντων σε ανακυκλωμένα υλικά μετά τη χρήση από τους καταναλωτές, αν και η διαδικασία αυτή ακόμα δεν έχει οριστικοποιηθεί.

Συλλογή και διαλογή

Εικόνα 5-6 Στρατηγική συλλογής και ανακύκλωσης που εφαρμόζεται από την Éco-mobilier

Το 2013 η Éco-mobilier επέλεξε τους φορείς αποσυναρμολόγησης και ανακύκλωσης στους οποίους θα μεταφέρονταν τα απόβλητα στρώματα μετά τη συλλογή, μετά από ανοικτό διαγωνισμό. Έκτοτε ο αριθμός των εγκαταστάσεων αυξάνεται συνεχώς. Τα υλικά που υφίστανται διαλογή και οδηγούνται προς ανακύκλωση είναι τα ακόλουθα: Αφρός πολυουρεθάνης, αφρώδες ελαστικό (λάτεξ), κλωστοϋφαντουργικές ύλες και μέταλλα (ελατήρια). Σήμερα η Éco-mobilier χρησιμοποιεί 7 εργολάβους σε ολόκληρη τη Γαλλία για να περιορίσει τις επιπτώσεις των μεταφορών και να μειώσει το κόστος. Το 2015 η Éco-mobilier κατόρθωσε να συλλέξει 840.000 τόνους στρωμάτων και επίπλων, ποσότητα από την οποία ανακυκλώθηκε το 52% των υλικών.

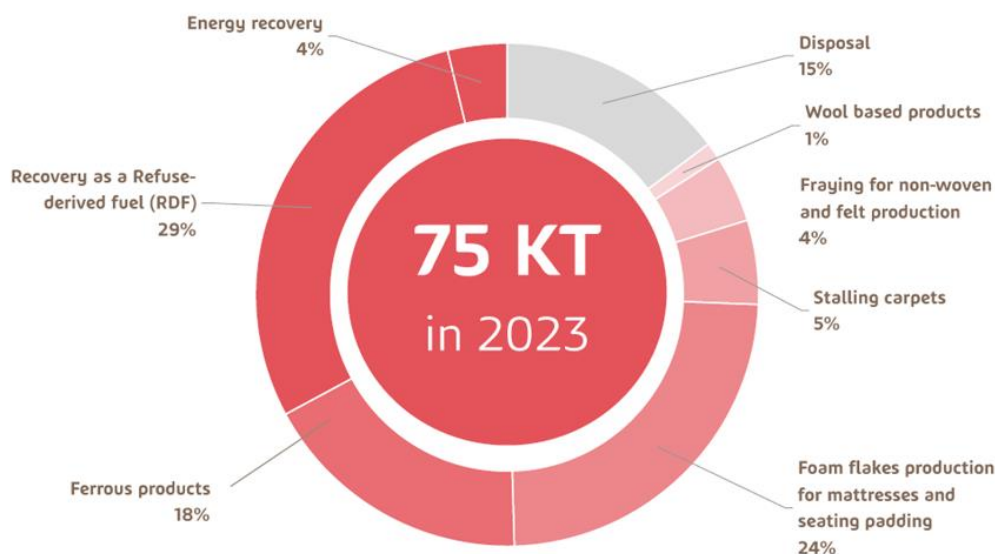
Επί του παρόντος η Éco-mobilier δραστηριοποιείται στο πλαίσιο σχεδίου τετραετούς διάρκειας που καταρτίστηκε το 2019, το οποίο δεν καθορίζει συγκεκριμένο στόχο, βάσει της παραδοχής (κατόπιν συζητήσεων με την Éco-mobilier) ότι τα παλαιά στρώματα πρέπει να απορρίπτονται (καθώς είναι δύσκολο να διατηρηθούν από τους χρήστες λόγω περιορισμών χώρου), επομένως, εφόσον παρέχεται επαρκής αριθμός σημείων συλλογής, τα ποσοστά συλλογής αναμένεται να είναι υψηλά. Ωστόσο, με βάση τις συζητήσεις μας με την Éco-mobilier, προκύπτει ότι υπήρξε ασάφεια ως προς το ακριβές ποσοστό συλλογής, αν και εικάζεται ότι κυμάνθηκε πάνω από το 50% των συνολικών ποσοτήτων αποβλήτων στρωμάτων (κατ' εκτίμηση). Το ποσοστό αυτό φαίνεται χαμηλό δεδομένου

του μεγάλου πλήθους σημείων συλλογής στη Γαλλία, αν και, σε κάποιες περιπτώσεις, τα στρώματα δεν γίνονται δεκτά, π.χ. εάν είναι βρώμικα ή έχουν υποστεί σοβαρές φθορές.

Παρ' όλα αυτά, υπάρχει ένας καθορισμένος στόχος για ανακύκλωση τουλάχιστον του 50% των συλλεγόμενων στρωμάτων. Επιπρόσθετα, δεν έχει καθοριστεί στόχος σχετικά με την ανακατασκευή/επαναχρησιμοποίηση, ωστόσο υπάρχει η προσδοκία να γίνει αυτό κατά τα προσεχή έτη.

Επί του παρόντος σε ολόκληρη τη Γαλλία υποστηρίζονται 4.794 σημεία συλλογής μέσω δημοτικών σημείων συλλογής (2.919), λιανοπωλητών (1.392) και κοινωνικών επιχειρήσεων (483). Η παροχή κινήτρων για τη συλλογή (π.χ. μέσω της καταβολής ενός μικρού ποσού ή μέσω συστήματος κουπονιών) δεν φαίνεται να αποτελεί στοιχείο του γαλλικού συστήματος ΔΕΠ, ωστόσο, κάτι τέτοιο μάλλον δεν χρειάζεται, από τη στιγμή που η διάθεση των αποβλήτων στα σημεία αυτά είναι δωρεάν και η υψηλή πυκνότητα των σημείων συλλογής την καθιστά σχετικά εύκολη υπόθεση για τους πολίτες. Το δίκτυο σημείων συλλογής που έχει αναπτυχθεί εξασφαλίζει ότι καλύπτεται το 96,2% του γαλλικού πληθυσμού, ενώ το 67% των δήμων έχει αναθέσει την παρακολούθηση των αποβλήτων του στην Éco-mobilier. Τελευταίο αλλά εξίσου σημαντικό, οι δομές κοινωνικής οικονομίας έχουν συνδράμει την Éco-mobilier στις προσπάθειές της, εξασφαλίζοντας την επαναχρησιμοποίηση 50.353 τόνων επίπλων και κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων.

Εικόνα 5-5 Έκθεση στοιχείων της Éco-mobilier, επιμερισμός διαδικασιών επεξεργασίας στρωμάτων, 2017

Περιορισμοί του συστήματος ΔΕΠ

Για την Éco-Mobilier έχουν προσδιοριστεί τρεις βασικές αιτίες περιορισμών:

- i. Αύξηση του κόστους με την αύξηση της συλλογής: Καθώς το δίκτυο συλλογής επεκτείνεται σταθερά και οι καταναλωτές στη Γαλλία ευαισθητοποιούνται περισσότερο όσον αφορά τις υποχρεώσεις τους, αυξάνεται και η ποσότητα των συλλεγόμενων στρωμάτων, πράγμα που, με τη σειρά του, επιφέρει αύξηση του κόστους και της πολυπλοκότητας της συλλογής.

- ii. Τεχνικές δυνατότητες: Εκτός από τα μεταλλικά μέρη (ελατήρια) των στρωμάτων, η ανακύκλωση των υπόλοιπων υλικών που περιέχονται στα στρώματα έχει να αντιμετωπίσει σημαντικούς τεχνολογικούς φραγμούς. Ωστόσο, σήμερα, βρίσκεται σε εξέλιξη πρόγραμμα έρευνας και ανάπτυξης, με πρωτοβουλία του κλάδου, για την ανάπτυξη κατάλληλων τεχνικών πρακτικών.
- iii. Αγορά δευτερογενών υλών: Έχοντας την ιδιοκτησία των συλλεγόμενων υλικών, η Éco-mobilier δυσκολεύεται να βρει αγορές για να διαθέσει τα διάφορα δευτερογενή υλικά.
- iv. Το ηλεκτρονικό εμπόριο συμβάλλει στην εκδήλωση φαινομένων εισφοροδιαφυγής (free-riding), καθώς δεν υπάρχει μεθοδολογία παρακολούθησης για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές.

Μελλοντικές εξελίξεις

Μια σημαντική εξέλιξη που επιδιώκει να εισαγάγει η Éco-mobilier τα επόμενα χρόνια είναι η διακοπή της συλλογής στρωμάτων μέσω των πράσινων σημείων και, γενικότερα, μέσω των δημοτικών σημείων συλλογής, και η πρόσδοση μεγαλύτερης έμφασης στα συστήματα επιστροφής (take-back) και τις υπηρεσίες συλλογής κατόπιν επικοινωνίας (on-call). Ο λόγος είναι ότι έχει καταλήξει στο συμπέρασμα ότι σημαντικό ποσοστό στρωμάτων που συλλέγονται μέσω των πράσινων σημείων δεν πληρούν τις κατάλληλες προδιαγραφές (π.χ. είναι βρεγμένα ή κατεστραμμένα) και, ως εκ τούτου, είναι ακατάλληλα για τη διαδικασία επεξεργασίας (ιδίως όσον αφορά την αποσυναρμολόγηση) και, σε ορισμένες περιπτώσεις, ακόμα και επιβλαβή για τους υπαλλήλους που εργάζονται σε αυτές τις εγκαταστάσεις, λόγω της ανάπτυξης μικροβιακών κοινοτήτων.

Τον Αύγουστο του 2020 η Dow και η Éco-mobilier ανακοίνωσαν από κοινού μια νέα συνεργασία για τη συλλογή και την προμήθεια αφρού πολυουρεθάνης μετά τη χρήση από τους καταναλωτές για τις ανάγκες του Προγράμματος Ανακύκλωσης Στρωμάτων Renuva.

Στο πλαίσιο αυτής της καινοτόμου σύμπραξης, η Éco-mobilier θα χρησιμοποιήσει τις δυναμικότητες συλλογής και αποσυναρμολόγησης μεταχειρισμένων στρωμάτων που διαθέτει για να εφοδιάσει με αφρό πολυουρεθάνης μετά τη χρήση από τους καταναλωτές την πρόσφατα εξαγγελθείσα μονάδα χημικής ανακύκλωσης της Orrion Chemicals Orgaform στο Semoy της Γαλλίας⁵⁶. Στο Semoy, το Πρόγραμμα Ανακύκλωσης Στρωμάτων Renuva της Dow θα εφαρμόζει διαδικασία χημικής ανακύκλωσης για τη μετατροπή αυτού του ανακτημένου αφρού σε νέες πολύτιμες πρώτες ύλες πολυουρεθάνης (πολυόλες). Επιδίωξη της Dow είναι να ολοκληρώσει την προετοιμασία για μαζική παραγωγή και να εργαστεί προς την κατεύθυνση της δημιουργίας αγοράς για αυτές τις ανακυκλωμένες πολυόλες⁵⁷.

Βέλγιο – Valumat

Η διακυβέρνηση στο Βέλγιο ασκείται κυρίως σε περιφερειακό επίπεδο. Το Βέλγιο δεν διαθέτει εθνικό πρόγραμμα πρόληψης παραγωγής αποβλήτων, αλλά, αντ' αυτού, σε καθεμία από τις τρεις διοικητικές περιφέρειες της χώρας (Βρυξέλλες, Φλάνδρα και Βαλλονία) εφαρμόζεται ξεχωριστό πρόγραμμα:

⁵⁶ <https://www.oc-orgaform.com/en/2020/09/28/eco-mobilier-and-dow-partner-to-fill-semoy-pu-to-polyol-plant/>.

⁵⁷ Παρουσίαση που έγινε από την Éco-mobilier στη Eunomia στις 05/02/21.

- στις Βρυξέλλες εφαρμόζεται το «*Plan de gestion des ressources et des déchets*» (σχέδιο διαχείρισης πόρων και αποβλήτων)⁵⁸,
- στη Φλάνδρα εφαρμόζεται το πρόγραμμα «*Uitvoeringsplan huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval*» (σχέδιο εφαρμογής για τη διαχείριση οικιακών αποβλήτων και παρεμφερών βιομηχανικών αποβλήτων)⁵⁹, και
- στη Βαλλονία εφαρμόζεται το «*Plan Wallon des déchets-ressource*» (σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων και πόρων της Βαλλονίας)⁶⁰.

Διαχείριση αποβλήτων

Καθεμία από τις τρεις διοικητικές περιφέρειες του Βελγίου είναι υπεύθυνη για τις δικές της υποδομές διαχείρισης αποβλήτων. Η διαχείριση σε κάθε περιφέρεια πραγματοποιείται με διαφορετικό τρόπο.

Η περιφέρεια των Βρυξελλών είναι αρμόδια για το 10% περίπου των αστικών στερεών αποβλήτων (ΑΣΑ) που παράγονται στο Βέλγιο⁶¹. Καθώς πρόκειται για την περιφέρεια της πρωτεύουσας, χαρακτηρίζεται από υψηλή πυκνότητα πληθυσμού και υψηλό βαθμό αστικοποίησης. Επομένως, ο διαθέσιμος χώρος για στατικές υποδομές διαχείρισης αποβλήτων είναι πολύ περιορισμένος. Ως αποτέλεσμα, υπάρχουν ελάχιστοι κάδοι εναπόθεσης αποβλήτων και μηδενική δυναμικότητα ΧΥΤ.

Η Φλάνδρα είναι ο μεγαλύτερος συνεισφέρων στην παραγωγή ΑΣΑ της χώρας, με ποσοστό 60%. Το πρώτο σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων στη Φλάνδρα θεσπίστηκε το 1986. Τα τελευταία 30 χρόνια, χάρη στους φιλόδοξους στόχους και τις απαγορεύσεις της υγειονομικής ταφής, έχουν αυξηθεί οι όγκοι των αποβλήτων που συλλέγονται χωριστά και έχει μειωθεί το ποσοστό που οδηγείται σε ΧΥΤ.

Η Βαλλονία αντιπροσωπεύει περίπου το 30% της παραγωγής ΑΣΑ στο Βέλγιο. Τα πρώτα σχέδια διαχείρισης αποβλήτων θεσπίστηκαν το 1991 και ήταν επικεντρωμένα κυρίως στην ανάπτυξη της χωριστής συλλογής αποβλήτων. Με τα σχέδια που ακολούθησαν στη συνέχεια, καθορίστηκαν ολοένα και πιο φιλόδοξοι στόχοι όσον αφορά την πρόληψη παραγωγής αποβλήτων.

Ανεξάρτητα από τις διαφορές που υπάρχουν από πλευράς υποδομών και περιφερειακής νομοθεσίας, η συλλογή αποβλήτων σε ολόκληρη τη χώρα, ως επί το πλείστον, γίνεται από το πεζοδρόμιο. Οι κάτοικοι υποχρεούνται να πραγματοποιούν διαλογή των ανακυκλώσιμων και των κομποστοποιήσιμων ρευμάτων αποβλήτων από τα υπολειμματικά απόβλητα που πρέπει να οδηγούνται προς αποτέφρωση ή διάθεση σε ΧΥΤ⁶².

Διευρυμένη Ευθύνη Παραγωγού

Παρά το γεγονός ότι η διαδικασία διαχείρισης αποβλήτων υλοποιείται βάσει ξεχωριστού προγράμματος σε καθεμία από τις τρεις διοικητικές περιφέρειες, μέχρι σήμερα, οι πολιτικές που διέπουν και τα 11 ρεύματα αποβλήτων που αποτελούν αντικείμενο της ΔΕΠ έχουν θεσπιστεί σε εθνικό επίπεδο. Στο πλαίσιο του προγράμματος «*Plan de gestion des ressources et des déchets*» του 2019, καταρτίστηκε ένα σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία επικεντρωμένο στην αποδοτικότητα των πόρων και την ανάκτηση ρευμάτων αποβλήτων⁶³. Ένας από τους στρατηγικούς στόχους του σχεδίου συνίσταται στη βελτιστοποίηση και την επέκταση του συστήματος ΔΕΠ, με τα

⁵⁸ https://environnement.brussels/sites/default/files/user_files/pgrd_181122_fr.pdf.

⁵⁹ <https://www.ovam.be/sites/default/files/atoms/files/HA-uitvoeringsplan-VR-20161609-def-LR.pdf>.

⁶⁰ http://environnement.wallonie.be/rapports/owd/pwd/PWDR_3.pdf.

⁶¹ https://www.eea.europa.eu/ds_resolveuid/9EZNUQ20YP.

⁶² <https://www.fostplus.be/en>

⁶³ https://environnement.brussels/sites/default/files/user_files/pgrd_181122_fr.pdf

στρώματα ειδικά να προσδιορίζονται ως ένα από τα νέα ρεύματα αποβλήτων που χρήζουν ενδιαφέροντος.

Ανεξάρτητα από τις προσπάθειες που έγιναν στο παρελθόν για την εναρμόνιση της ΔΕΠ σε ολόκληρη τη βελγική επικράτεια, ο κινητήριος μοχλός για τη συγκρότηση συστήματος ΔΕΠ για στρώματα ήταν η περιφέρεια της Φλάνδρας. Το 2012 η Φλάνδρα αναγνώρισε την αναγκαιότητα της υλοποίησης ενός τέτοιου συστήματος, θέτοντας το ζήτημα αυτό στις άλλες περιφέρειες. Λόγω της αρχικής έλλειψης ενδιαφέροντος, υπήρξε καθυστέρηση στην έναρξη της εφαρμογής του συστήματος σε σχέση με τον στόχο που είχε τεθεί προηγουμένως για το 2018⁶⁴. Το σύστημα ΔΕΠ για στρώματα τέθηκε σε εφαρμογή τον Ιανουάριο του 2021, οπότε και ξεκίνησε η λειτουργία του αντίστοιχου ΣΕΔ, της Valumat.

Πέραν της έλλειψης συνεργασίας εκ μέρους και των τριών περιφερειών της χώρας, το δεύτερο σημαντικότερο εμπόδιο για την υλοποίηση του συστήματος ήταν η έλλειψη εγκαταστάσεων ανακύκλωσης εύκαμπτου αφρού πολυουρεθάνης (PU) στο Βέλγιο. Ο αφρός PU αποτελεί βασικό υλικό που χρησιμοποιείται στην παραγωγή πολλών ειδών στρωμάτων, ιδίως των αποκαλούμενων «στρωμάτων με αφρό μνήμης», ωστόσο η βιώσιμη επεξεργασία στο τέλος του κύκλου ζωής συνιστά σημαντική τεχνική πρόκληση. Παρ' όλο που οι πρόσφατες καινοτομίες και εξελίξεις έχουν οδηγήσει στην ανάπτυξη διάφορων πιθανών λύσεων, οι περισσότερες από αυτές δεν είναι διαθέσιμες σε εμπορική κλίμακα ή δεν είναι απαραίτητως εύκολα προσβάσιμες από τη βελγική αγορά. Οι δημιουργοί του συστήματος ήθελαν να διασφαλίσουν ότι η κατάλληλη τεχνολογία υπήρχε ήδη, ή ότι ήταν πολύ κοντά στο να γίνει διαθέσιμη, προτού ξεκινήσουν την εφαρμογή της υποχρεωτικής χωριστής συλλογής.

Ενδιαφερόμενοι φορείς που συμμετέχουν στο ΣΕΔ

Η Valumat συστάθηκε από τρεις κλαδικές ομοσπονδίες του Βελγίου, τη Fedustria (ομοσπονδία των κλάδων κλωστοϋφαντουργίας, ξύλου και επίπλων), την Comeos (ομοσπονδία εμπορίου και υπηρεσιών) και τη Navem (ομοσπονδία εμπορίου επίπλων), και συγκροτήθηκε προκειμένου να αναλάβει την οργανωτική και οικονομική ευθύνη για την εκπλήρωση των απαιτήσεων διαχείρισης αποβλήτων των κατασκευαστών και εισαγωγέων στρωμάτων⁶⁵.

Προκειμένου να εκπληρώσουν τις νομικές τους υποχρεώσεις και αρμοδιότητες, οι παραγωγοί μπορούν:

- να γίνουν μέλη ενός ΣΕΔ, ή
- να οργανώσουν το δικό τους σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων και να λάβουν έγκριση για αυτό από τις διοικήσεις και των τριών περιφερειών.

Επί του παρόντος η Valumat είναι το μοναδικό εγκεκριμένο ΣΕΔ και κανένας οργανισμός δεν έχει προβεί στη διαδικασία να ζητήσει έγκριση δικού του σχεδίου.

Οικολογικές εισφορές και διαφοροποίηση εισφορών

Το ύψος των χρηματικών εισφορών της Valumat, επί του παρόντος, καθορίζεται μόνο με βάση το μέγεθος του στρώματος. Υπάρχουν τέσσερις κατηγορίες:

1. βρεφικά στρώματα,
2. μονά στρώματα,
3. διπλά στρώματα, και

⁶⁴ <https://www.eea.europa.eu/themes/waste/waste-prevention/countries/belgium>

⁶⁵ <https://valumat.be/en/about-valumat/who-or-what-is-valumat>

4. ανωστρώματα.

Η ορατή χρηματική εισφορά, η οποία καταβάλλεται στο σημείο πώλησης, για ένα διπλό στρώμα κοινού τύπου ανέρχεται σε 17 €. Για τη συγκεκριμένη κατηγορία μεγέθους, το ύψος της χρηματικής εισφορά είναι σταθερό ανεξάρτητα από τα υλικά, την κατασκευή ή την ποιότητα. Το κόστος αυτό υπολογίστηκε λαμβάνοντας υπόψη τις ακόλουθες παραμέτρους και κάνοντας διαίρεση με τον προβλεπόμενο αριθμό στρωμάτων που διατίθενται στην βελγική αγορά:

- το κόστος για την καθιέρωση και τη διευκόλυνση της συλλογής και της ανακύκλωσης σε όλες τις κοινότητες. Μόνο στη Φλάνδρα το συγκεκριμένο κόστος ανέρχεται σε σχεδόν 4 εκατ. € ετησίως,
- μια οικονομική συνεισφορά για την ενθάρρυνση της καινοτομίας και της έρευνας και ανάπτυξης, αλλά και για τη συγκρότηση ομάδας εργασίας οικολογικού σχεδιασμού. Το ποσό αυτό εκτιμάται ότι θα ανέρχεται σε περίπου 500.000 € ετησίως,
- ένα ονομαστικό ποσό το οποίο θα αποδίδεται στα καταστήματα που θα λειτουργούν ως κέντρα εναπόθεσης αποβλήτων για τα παλαιά στρώματα. Το κόστος αυτό, επί του παρόντος, είναι άγνωστο, και
- ένα πρόσθετο μικρό κεφάλαιο για την επιδότηση των τελών εισόδου στα κέντρα ανακύκλωσης, όπου αυτό ενδέχεται να απαιτείται περιστασιακά. Το κόστος αυτό, επί του παρόντος, είναι άγνωστο⁶⁶.

Όλες οι οικολογικές εισφορές στο σύστημα έχουν αναδρομική ισχύ από τον χρόνο της υλοποίησής του. Για παράδειγμα, εάν ένας οργανισμός γίνει μέλος της Valumat τον Αύγουστο του 2021, θα είναι υπόχρεος καταβολής εισφορών για όλα τα στρώματα που θα έχει διαθέσει στην αγορά από την 1η Ιανουαρίου του ίδιου έτους.

Μετά την επιτυχή υλοποίηση του βασικού συστήματος, η Valumat σκοπεύει να καθιερώσει διαφοροποίηση των εισφορών (eco-modulation) με βάση τα χαρακτηριστικά οικολογικού σχεδιασμού των στρωμάτων. Η ομάδα εργασίας οικολογικού σχεδιασμού θα διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στον προσδιορισμό των παραμέτρων και των διαφοροποιήσεων.

Συλλογή και διαλογή

Η συλλογή στρωμάτων που βρίσκονται στο τέλος του κύκλου ζωής τους συντονίζεται από τη Valumat, σε συνεργασία με δήμους και διαδημοτικές ενώσεις διαχείρισης αποβλήτων. Σε εθνικό επίπεδο, οι Βέλγοι μπορούν να παραδίδουν τα παλαιά τους στρώματα στα τοπικά κέντρα ανακύκλωσης χωρίς χρέωση. Σε ορισμένους δήμους, δίνεται επίσης η δυνατότητα στους κατοίκους να οργανώνουν συλλογή από το πεζοδρόμιο. Επιπλέον, υπάρχουν πωλητές που δέχονται επιστροφές αποβλήτων στρωμάτων κατά την αγορά νέων από αυτούς⁶⁷. Οι λιανοπωλητές δεν υποχρεούνται να συμμετέχουν σε συστήματα επιστροφής (take-back), ωστόσο η Valumat αποζημιώνει οικονομικά εκείνους που επιλέγουν να το πράξουν.

Έχουν καθοριστεί οι ακόλουθοι στόχοι συλλογής και ανακύκλωσης για τα προσεχή δέκα έτη:

Πίνακας 5-3: Στόχοι συλλογής και ανακύκλωσης της Valumat για την περίοδο 2021-2030

⁶⁶ Επικοινωνία με τη Valumat, της 12ης Ιανουαρίου 2021

⁶⁷ <https://valumat.be/en/i-want-to-recycle-my-old-mattress>.

	Συλλογή	Επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση των συλλεγόμενων στρωμάτων
Από 01.01.2021	30%	30%
Από 01.01.2023	50%	35%
Από 01.01.2025	65%	50%
Από 01.01.2030	80%	75%

Πηγή: Επικοινωνία με τη Valumat, της 12ης Ιανουαρίου 2021⁶⁸

Περιορισμοί του συστήματος ΔΕΠ

Κατόπιν συνεντεύξεων που διενεργήθηκαν με ενδιαφερόμενους φορείς, προσδιορίστηκαν οι ακόλουθοι περιορισμοί όσον αφορά το σύστημα της Valumat:

1. επί του παρόντος, το σύστημα και οι χρηματικές εισφορές είναι νομικά εφαρμοστέα μόνο στη Φλάνδρα. Αναμένεται ότι σύντομα θα θεσπίσουν το αναγκαίο νομοθετικό πλαίσιο και οι περιφέρειες των Βρυξελλών και της Βαλλωνίας,
2. ακόμα δεν υπάρχουν σε εφαρμογή επαρκώς ώριμες τεχνολογίες ανακύκλωσης στρωμάτων. Εξαιτίας ορισμένων ζητημάτων υγιεινής και ασφάλειας που σχετίζονται με την απευθείας επαναχρησιμοποίηση των στρωμάτων, υπάρχει ένα κενό στην εφοδιαστική αλυσίδα που πρέπει να καλυφθεί,
3. από τον αρχικό σχεδιασμό είχε εξαιρεθεί ο επαγγελματικός τομέας (ξενοδοχεία, νοσοκομεία, σχολεία κ.λπ.), καθώς η πρόθεση ήταν να μην υπαχθεί στη νομοθεσία. Ωστόσο, μετέπειτα υπήρξε μεταστροφή στον προσανατολισμό της κυβέρνησης με αποτέλεσμα ο τομέας αυτός να υπόκειται πλέον στο ίδιο κανονιστικό καθεστώς. Συνεπώς, στον αρχικό σχεδιασμό της Valumat δεν συμπεριλαμβάνονταν αυτοί οι παραγωγοί, οι οποίοι μπορούν να παράγουν μεγάλους όγκους αποβλήτων,
4. σε ορισμένες περιπτώσεις, οι επαγγελματικές συμβάσεις μακράς διάρκειας έχουν δημιουργήσει δυσκολίες στην απόδοση της υποχρέωσης καταβολής των χρηματικών εισφορών. Για παράδειγμα, υπάρχουν νοσοκομεία που έχουν συνάψει συμφωνίες πολυετούς διάρκειας με προμηθευτές στρωμάτων των οποίων οι συμβάσεις δεν καλύπτουν το επιπλέον κόστος που σχετίζεται με την υλοποίηση του συστήματος ΔΕΠ, και
5. στις περιπτώσεις παραγωγών και λιανοπωλητών χωρίς φυσική παρουσία στο Βέλγιο, είναι δύσκολο να επιβληθεί η υποχρεωτική συμμετοχή στο σύστημα. Αυτό μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα κάποια μέλη να πληρώνουν περισσότερο, προκειμένου να καλυφθεί το έλλειμμα.

Προκλήσεις και ευκαιρίες του συστήματος ΔΕΠ

Καθώς το σύστημα τέθηκε σε εφαρμογή πολύ πρόσφατα, είναι δύσκολο, επί του παρόντος, να σχηματιστεί πλήρης εικόνα για τις επιπτώσεις της υλοποίησής του και τις ευκαιρίες που δημιουργεί. Αναμένεται ότι η χρηματοδότηση ευκαιριών έρευνας και ανάπτυξης με την αξιοποίηση μέρους των εσόδων από τις οικολογικές εισφορές θα καταστήσει εφικτή την πραγματοποίηση προόδων στον χώρο των τεχνολογιών αποσυναρμολόγησης και ανακύκλωσης. Αυτό, σε συνδυασμό με την αύξηση των ποσοστών συλλογής, εκτιμάται ότι θα οδηγήσει σε μείωση του αριθμού των στρωμάτων που διατίθενται σε ΧΥΤ στο Βέλγιο.

⁶⁸ Επικοινωνία με τη Valumat, της 12ης Ιανουαρίου 2021.

Επιπρόσθετα, η δημιουργία αυτού του νέου συστήματος αναμένεται να δώσει το έναυσμα για αύξηση των θέσεων εργασίας με χαμηλό επίπεδο εξειδίκευσης στον τομέα της διαχείρισης αποβλήτων.

Μελλοντικές εξελίξεις

Η Valumat πρόκειται να συγκροτήσει μια ομάδα εργασίας η οποία θα επικεντρωθεί στον οικολογικό σχεδιασμό και τον σχεδιασμό για την κυκλικότητα. Μέσω αυτής της ομάδας εργασίας, θα προωθεί βιώσιμες βέλτιστες πρακτικές και θα συνεργάζεται με όλες τις πλευρές της εφοδιαστικής αλυσίδας, με σκοπό την κατάρτιση και ενημέρωση του κλάδου.

Επιπρόσθετα, προσβλέπει στην καθιέρωση του συστήματος διαφοροποίησης των χρηματικών εισφορών (eco-modulation), μέσω της οποίας θα παρέχονται κίνητρα στους παραγωγούς για τον σχεδιασμό και την κατασκευή στρωμάτων που θα αποσυναρμολογούνται ευκολότερα, προωθώντας κατ' αυτόν τον τρόπο την προετοιμασία για ανακύκλωση. Παρ' όλο που η Valumat αναγνωρίζει ότι η διαφοροποίηση των χρηματικών εισφορών θα αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο για την υποβοήθηση της μετάβασης προς μια κυκλικότερη οικονομία, ο οργανισμός εκφράζει, επίσης, την άποψη ότι η καθοδήγηση σχετικά με τα κριτήρια θα πρέπει να είναι κεντρική και να προέρχεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κάτι που επισημάνθηκε και από άλλους ενδιαφερόμενους φορείς με τους οποίους ήρθε σε επαφή η ομάδα έργου στο πλαίσιο της εκπόνησης της παρούσας μελέτης. Αυτό αναμένεται να είναι ιδιαίτερα σημαντικό, καθώς όλο και περισσότερα κράτη μέλη θεσπίζουν νομοθεσίες για τα συστήματα ΔΕΠ.

6. Οδηγίες και βασικές προτάσεις για τη συγκρότηση συστήματος ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και στρώματα, κατάλληλου για την Ελλάδα (Δράσεις 2 και 3)

Σύμφωνα με τους Όρους αναφοράς, ζητείται η εξέταση βασικών πτυχών και συγκεκριμένων προτάσεων για τη συγκρότηση συστήματος ΔΕΠ για στρώματα και κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, κατάλληλου για την Ελλάδα. Για τον σκοπό αυτόν, στο Κεφάλαιο 6 παρουσιάζονται οι γενικές αρχές και έννοιες της ΔΕΠ, υπογραμμίζοντας τις βασικές παραμέτρους και προτάσεις που είναι αναγκαίες για την υλοποίηση συστημάτων για τα στρώματα και τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα στην Ελλάδα.

6.1 Πεδίο εφαρμογής

Κατ' αρχάς, είναι σημαντικό να διευκρινιστεί ποια είδη θα καλύπτονται από το σύστημα ΔΕΠ και ποια όχι, καθώς και ποιοι οργανισμοί θα είναι υπόχρεοι. Αυτό διευκολύνει:

- τον καθορισμό των στόχων ως προς τις επιδόσεις, και
- τον προσδιορισμό των παραγωγών που θα πρέπει να καταβάλλουν εισφορές (προς αποφυγή εισφοροδιαφυγής).

Προτάσεις

- Οι παραγωγοί θα έχουν τις ακόλουθες υποχρεώσεις:
 - χρηματοδότηση τουλάχιστον του 80% του συνολικού κόστους της συλλογής (συμπεριλαμβανομένων τυχόν σχετικών υπηρεσιών που παρέχονται από δήμους), της διαλογής και της επεξεργασίας σε εξουσιοδοτημένη εγκατάσταση επεξεργασίας,

- συμμετοχή ως μέλη σε ΣΕΔ (εκτός και αν εφαρμόζουν δικά τους συστήματα επιστροφής (take back) και επεξεργασίας του ιδίου επιπέδου με το προβλεπόμενο από τη νομοθεσία),
- λογοδοσία, μέσω της υποβολής στοιχείων, για τα προϊόντα που διαθέτουν στην αγορά σε ετήσια βάση, καθώς και για τυχόν δραστηριότητες συλλογής και επεξεργασίας που πραγματοποιούν.
- Ως «παραγωγοί κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων ή στρωμάτων» θα νοούνται εκείνοι που διαθέτουν πρώτοι το είδος προς πώληση στην ελληνική αγορά, οι κατασκευαστές, οι εισαγωγείς, οι κάτοχοι εμπορικών σημάτων ή/και οι εξ αποστάσεως πωλητές (π.χ. όσοι πραγματοποιούν απευθείας πωλήσεις στην Ελλάδα, χωρίς να αποτελούν νομικό πρόσωπο στη χώρα).
- Οι μεγάλοι λιανοπωλητές στρωμάτων (δηλαδή εκείνοι με ετήσιο κύκλο εργασιών > Χ €) επίσης θα είναι υπόχρεοι, από την άποψη ότι θα τους ζητείται να δέχονται επιστροφές μεταχειρισμένων στρωμάτων χωρίς χρέωση, βάσει του επιχειρηματικού μοντέλου «ένα για ένα» (one-for-one), οποιασδήποτε μάρκας και τύπου, κατά την παράδοση ενός νέου στρώματος.
- Οι μεγάλοι λιανοπωλητές κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων (δηλαδή εκείνοι με ετήσιο κύκλο εργασιών > Υ €) επίσης θα υποχρεούνται να δέχονται επιστροφές κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων χωρίς χρέωση, ανεξάρτητα από το εάν η αγορά των προϊόντων έγινε από το δικό τους κατάστημα ή όχι.
- Δεν θα πρέπει να γίνονται άλλες εξαιρέσεις για μικρότερους παραγωγούς ή λιανοπωλητές, πέραν της εφαρμογής απλούστερης διαδικασίας υποβολής στοιχείων και μειωμένων διοικητικών χρηματικών εισφορών (προς καθορισμό).
- Στο σύστημα ΔΕΠ για στρώματα θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται κάθε τύπος στρώματος (στρώματα από αφρώδες υλικό, φουσκωτά, με σουμιέ, με ανεξάρτητα ελατήρια (τύπου rocket), ανωστρώματα κ.λπ.) και κάθε μέγεθος στρώματος (υπέρδιπλα, διπλά, μονά, παιδικά κ.λπ.).
- Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δίνεται στους καναπέδες-κρεβάτια. Στις περιπτώσεις που το στρώμα μπορεί να διαχωριστεί από το έπιπλο (με άλλα λόγια, όταν μπορεί να αφαιρεθεί και να αντικατασταθεί εύκολα, δηλαδή όταν δεν είναι ραμμένο επάνω στην κατασκευή), θα αντιμετωπίζεται ως κοινό στρώμα, επομένως θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στο σύστημα.
- Οι κατηγορίες των προϊόντων που θα συμπεριληφθούν στο πεδίο εφαρμογής του συστήματος ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα πρέπει να είναι εκείνες που υπάγονται στους κωδικούς ΣΟ που παρατίθενται στο Παράρτημα 1.0 – Πίνακας κωδικών ΣΟ
- Στα εν λόγω είδη πρέπει να συμπεριλαμβάνονται ενδύματα και κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα που προορίζονται τόσο για επαγγελματική όσο και για προσωπική χρήση.
- Επισημαίνεται ότι, αρχικά, τα είδη υπόδησης δεν θα πρέπει να συμπεριληφθούν στο σύστημα ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα. Αυτό γίνεται επειδή η τεχνολογία και οι υποδομές που απαιτούνται για την αποσυναρμολόγηση και την ανακύκλωση των υποδημάτων διαφέρουν σημαντικά από αυτές που χρησιμοποιούνται για την πλειοψηφία των υπόλοιπων κατηγοριών κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων. Η συμπερίληψη των υποδημάτων στο σύστημα θα μπορούσε να επαναξιολογηθεί και να εφαρμοστεί σε μεταγενέστερο χρόνο ή τα είδη υπόδησης θα μπορούσαν να υπαχθούν σε ξεχωριστό νομοθετικό καθεστώς ΔΕΠ.

6.2 Κόστος προς κάλυψη

Είναι σημαντικό να προσδιοριστεί το κόστος που θα καλύπτεται από το σύστημα ΔΕΠ κατά τα αρχικά στάδια της δημιουργίας του. Πιο συγκεκριμένα, πρέπει να καθοριστεί εάν το κόστος θα καλύπτει μόνο τις οικονομικές συνεισφορές που απαιτούνται για την επίτευξη του επιπέδου συλλογής και ανακύκλωσης που καθορίζεται από τους στόχους ή εάν οι παραγωγοί θα επιβαρύνονται και με το κόστος για τη διαχείριση του κλάσματος υπολειμματικών αποβλήτων, συν το κόστος για την αντιμετώπιση τυχόν παράνομης εναπόθεσης προϊόντων.

Κατά τα πρώτα στάδια της υλοποίησης ενός συστήματος, οι στόχοι συλλογής και ανακύκλωσης είναι, συνήθως, χαμηλοί. Επομένως, εάν ζητηθεί από τους παραγωγούς να συνεισφέρουν μόνο στη διαχείριση αυτών των όγκων αποβλήτων, οι χρηματικές εισφορές θα είναι χαμηλές. Καθώς αναπτύσσεται το σύστημα και αυξάνονται οι στόχοι, οι σχετικές οικονομικές συνεισφορές θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν τις αυξανόμενες απαιτήσεις συλλογής και επεξεργασίας. Η καθιέρωση αρχικών χρηματικών εισφορών που καλύπτουν περισσότερο από το ελάχιστο αναγκαίο μπορεί να αποτρέψει μεταγενέστερες σημαντικές διακυμάνσεις των τιμών, ενώ μπορεί, επίσης, να καλύψει μέρος του επιπλέον κόστους υποδομών και κεφαλαίου κατά τα πρώτα στάδια της εφαρμογής ενός συστήματος ΔΕΠ, αλλά και κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης του συστήματος.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, παρ' όλο που οι λιανοπωλητές θα πρέπει να υποχρεούνται να δέχονται επιστροφές χωρίς χρέωση, ίσως να είναι σκόπιμο να τους παρέχεται αποζημίωση αναφορικά με το κόστος αποθήκευσης, πριν από τη συλλογή από το ΣΕΔ ή τον εργολάβο του.

Προτάσεις

- Οι χρηματικές εισφορές των παραγωγών πρέπει να καλύπτουν τις οικονομικές συνεισφορές που απαιτούνται για να καλυφθεί τουλάχιστον το 80% του κόστους διαχείρισης αποβλήτων που σχετίζεται με τη συλλογή και την ανακύκλωση, όπως καθορίζεται με βάση τους στόχους, συν το κόστος που συνδέεται με την παράνομη εναπόθεση, καθώς και ένα χρηματικό ποσό ως συμβολή στο βραχυπρόθεσμο κόστος κεφαλαίου και υποδομών. Οι χρηματικές εισφορές θα πρέπει να καλύπτουν και τις πληρωμές προς τους δήμους για την κάλυψη του κόστους συλλογής που αναλαμβάνουν οι δήμοι, καθώς και την αποζημίωση των λιανοπωλητών για τις δαπάνες αποθήκευσης προϊόντων στο τέλος του κύκλου ζωής που ανακτούν μέσω επιστροφής (take-back), αλλά όχι και για τις δαπάνες των λιανοπωλητών για τη συλλογή των προϊόντων αυτών.

6.3 Διαχείριση συστήματος ΔΕΠ

Η ΔΕΠ οργανώνεται μέσω ενός ή περισσότερων Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΣΕΔ). Παρ' όλο που τα ΣΕΔ, συχνά, συγκροτούνται με πρωτοβουλία του κλάδου και είναι ιδιωτικοί οργανισμοί, οι στόχοι επιδόσεων και οι υποχρεώσεις τους καθορίζονται με εντολή της Κυβέρνησης. Η Κυβέρνηση καθορίζει, επίσης, την ποσότητα και την ποιότητα των στοιχείων που πρέπει να παρέχουν τα ΣΕΔ στον αρμόδιο ρυθμιστικό φορέα. Στις περισσότερες περιπτώσεις, τα ΣΕΔ υποχρεούνται να υποβάλουν σχέδιο εξαετούς διάρκειας το οποίο πρέπει να εγκριθεί από τις κρατικές αρχές και, ως εκ τούτου, συνεπάγεται την αδειοδότηση της λειτουργίας τους ως ΣΕΔ. Ωστόσο, σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, τα ΣΕΔ στην Ελλάδα πρέπει να υποβάλλουν σχέδιο εξαετούς διάρκειας.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, επίσης, οι κυβερνήσεις έχουν συνεπικουρικό ρόλο στη διακυβέρνηση του ΣΕΔ, ενεργώντας ως μη εκτελεστικά μέλη του διοικητικού συμβουλίου του, καθώς και

αναλαμβάνοντας την υποχρέωση της έγκρισης του ύψους των χρηματικών εισφορών (ιδίως σε περίπτωση που υπάρχει ένα μόνο ΣΕΔ).

Τα ΣΕΔ, γενικά, είναι υπεύθυνα να υποβάλλουν στοιχεία για τα προϊόντα που διαθέτουν τα μέλη τους στην αγορά, τις ποσότητες και τη σύσταση των ρευμάτων αποβλήτων που συλλέγουν, τις δραστηριότητες διαλογής και επεξεργασίας που πραγματοποιούν, καθώς και για τα αποτελέσματα της ανακύκλωσης ανά υλικό. Πρέπει να υποβάλλουν τα στοιχεία αυτά στον καθορισμένο ρυθμιστικό φορέα (τον Ελληνικό Οργανισμό Ανακύκλωσης), ο οποίος παρακολουθεί τις επιδόσεις και υποβάλλει εκθέσεις αναφορικά με την πρόοδο που έχει επιτευχθεί σε σχέση με τους στόχους και τα εγκεκριμένα σχέδια.

Ανά τακτά διαστήματα διενεργούνται έλεγχοι για την επαλήθευση των στοιχείων που υποβάλλονται από τους παραγωγούς. Τα εξετασθέντα στοιχεία μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον προσδιορισμό πιθανών ανωμαλιών, οι οποίες, με τη σειρά τους, θα μπορούσαν να φανερώσουν την ανάγκη για την πραγματοποίηση αλλαγών στις πρακτικές της εφοδιαστικής αλυσίδας ή για τον τερματισμό της άδειας λειτουργίας του οργανισμού ως ΣΕΔ. Οι έλεγχοι μπορούν να διενεργηθούν είτε από το ίδιο το ΣΕΔ είτε να ανατεθούν σε εξωτερικό, ανεξάρτητο ελεγκτικό φορέα. Η εμπλοκή ανεξάρτητου ελεγκτικού φορέα αποτελεί συνήθη πρακτική σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ.

Προτάσεις

- Οι κρατικές αρχές (δηλαδή το ΥΠΕΝ και ο Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης) θα πρέπει να καθορίσουν τους στόχους επιδόσεων και για τα δύο συστήματα (για τα στρώματα και τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα), να χορηγήσουν την άδεια λειτουργίας του συστήματος και να εγκρίνουν τη διάρθρωση των χρηματικών εισφορών και τα σχέδια λειτουργίας.
- Τα ΣΕΔ πρέπει να υποβάλουν σχέδιο εξαετούς διάρκειας, βάσει της ελληνικής νομοθεσίας, προς έγκριση από το ΥΠΕΝ, προκειμένου να λάβουν άδεια λειτουργίας.
- Τα αντίστοιχα ΣΕΔ θα είναι υπεύθυνα για την υποβολή των κυριότερων στοιχείων επιδόσεων και της διάρθρωσης των χρηματικών εισφορών στο ρυθμιστικό φορέα.
- Πρέπει να οργανώνονται έλεγχοι, τόσο μέσω του ΣΕΔ όσο και μέσω του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης, οι οποίοι θα πρέπει να διενεργούνται τακτικά, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα στοιχεία που υποβάλλονται από τους παραγωγούς είναι ακριβή. Θα πρέπει να διενεργείται έλεγχος σε ετήσια βάση, ενώ, κατά τα δύο πρώτα έτη από τη σύσταση του ΣΕΔ, οι έλεγχοι θα πρέπει να είναι μηνιαίοι.

6.4 Υποβολή στοιχείων από τους παραγωγούς

Οι παραγωγοί είναι υπεύθυνοι να υποβάλλουν στο σύστημα (ΣΕΔ) στοιχεία σχετικά με την ποσότητα, τον τύπο, το βάρος, τη σύσταση των υλικών και τα χαρακτηριστικά διαφοροποίησης των χρηματικών εισφορών (eco-modulation) των προϊόντων που διαθέτουν στην αγορά. Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να καταγράφονται σε κεντρική ηλεκτρονική βάση δεδομένων μητρώου παραγωγών. Ο κατάλογος των εγγεγραμμένων εταιρειών θα πρέπει να δημοσιοποιείται, με σκοπό την ενίσχυση της διαφάνειας και τον περιορισμό της εισφοροδιαφυγής (free-riding). Αφού δηλωθεί ένα προϊόν, οι παραγωγοί υποχρεούνται να υποβάλουν στοιχεία για τις ποσότητες του συγκεκριμένου προϊόντος που διατίθενται στην αγορά. Η δήλωση των προϊόντων που διατίθενται στην αγορά και η υποβολή στοιχείων για τις σχετικές ποσότητες παρέχουν στο ΣΕΔ το εργαλείο που απαιτείται για τον καθορισμό και την κατανομή των χρηματικών εισφορών, ενώ, παράλληλα, τροφοδοτούν τον ρυθμιστικό φορέα με ακριβή στοιχεία με βάση τα οποία είναι σε θέση να αξιολογήσει την πρόοδο.

Προτάσεις

- Οι παραγωγοί στρωμάτων και κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων θα καταχωρίζουν τα στοιχεία των προϊόντων τους σε μια κεντρική βάση δεδομένων την οποία θα διαχειρίζεται το αντίστοιχο ΣΕΔ.
- Στην περίπτωση της Ελλάδας, αυτή η βάση δεδομένων θα είναι το ΕΜΠΑ (Ελληνικό Μητρώο Παραγωγών)⁶⁹.
- Στη συνέχεια, οι παραγωγοί θα είναι υπεύθυνοι να υποβάλλουν στο ΣΕΔ στοιχεία σχετικά με τις ποσότητες κάθε προϊόντος που διατίθεται στην αγορά και, κατ' αυτόν τον τρόπο, συνοπτικές πληροφορίες στον ρυθμιστικό φορέα (ΕΟΑΝ και ΥΠΕΝ).
- Τα ΣΕΔ θα δημοσιοποιούν το μητρώο παραγωγών.

6.5 Οργανισμοί Ευθύνης Παραγωγών

Τα Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΣΕΔ), είναι, κατά κανόνα, ιδιωτικοί, μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, οι οποίοι συγκροτούνται με πρωτοβουλία των σχετικών κλάδων, στις περιπτώσεις που υπάρχει ανάγκη οργάνωσης για τον συντονισμό των αρμοδιοτήτων εκ μέρους των παραγωγών για τη συλλογή και επεξεργασία ενός συγκεκριμένου ρεύματος αποβλήτων.

Σε ορισμένες αγορές, όλοι οι παραγωγοί και διανομείς εξυπηρετούνται από ένα μόνο ΣΕΔ. Σε άλλες, υπάρχουν περισσότερα του ενός ΣΕΔ οι οποίοι ανταγωνίζονται επιχειρηματικά μεταξύ τους διαφοροποιώντας το κόστος αναφοράς τους και τα επίπεδα υπηρεσιών που προσφέρουν. Η έναρξη με ένα μόνο ΣΕΔ μπορεί να βοηθήσει ώστε να διασφαλιστεί ότι τα συστήματα συλλογής και επεξεργασίας καλύπτουν τις ανάγκες όσο το δυνατόν μεγαλύτερης μερίδας του κλάδου. Επίσης, μπορεί να απλουστεύσει τη διαχείριση και τη διακυβέρνηση του συστήματος, δεδομένης ιδιαίτερα της πολυπλοκότητας του ζητήματος της διαφοροποίησης των χρηματικών εισφορών και της σχετικής ανισορροπίας στη χρηματοδότηση του ΣΕΔ που μπορεί να προκύψουν. Σε πιο μακροπρόθεσμη βάση, υπάρχουν ισχυρά επιχειρήματα που συνηγορούν υπέρ της διατήρησης ενός μόνο ΣΕΔ, ιδίως από τη στιγμή που, με την πάροδο του χρόνου, καθίστανται αναγκαίες περαιτέρω επενδύσεις για την επίτευξη υψηλότερων ποσοστών ανακύκλωσης.

Αποτελεί ευθύνη του ΣΕΔ να διασφαλίζει ότι πληροί όλες τις απαιτήσεις που καθορίζονται από την Κυβέρνηση. Το ΣΕΔ πρέπει να χρηματοδοτεί τη συλλογή και επεξεργασία των ρευμάτων αποβλήτων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του συστήματος, καθώς και να παρέχει επαρκή επικοινωνία με τα νοικοκυριά, τους δήμους και τον ρυθμιστικό φορέα.

Τα ΣΕΔ, κατά κανόνα, έχουν μετόχους και μέλη. Οι μέτοχοι είναι σημαντικοί οργανισμοί από ολόκληρη την εφοδιαστική αλυσίδα οι οποίοι συμμετέχουν στη συγκρότηση ενός συστήματος και παρέχουν οικονομική στήριξη στο ΣΕΔ με αντάλλαγμα μετοχές. Αυτό είναι ουσιώδους σημασίας για τη χρηματοδότηση του κόστους κεφαλαίου για υποδομές και μεταφορές που είναι αναγκαίο κατά την έναρξη της υλοποίησης ενός συστήματος. Οι μέτοχοι συνεισφέρουν στις δραστηριότητες στρατηγικού σχεδιασμού / χάραξης του οδικού χάρτη του ΣΕΔ, ενώ μπορούν, επίσης, να έχουν παρεμβατικό ρόλο στην αναθεώρηση των στόχων και τη θέσπιση διαφοροποίησης των χρηματικών εισφορών.

Τα μέλη είναι οργανισμοί που καταβάλλουν εισφορές σε ένα σύστημα στο πλαίσιο των υποχρεώσεών τους που προβλέπει η νομοθεσία σχετικά με τη ΔΕΠ. Κατά κανόνα, τα μέλη καταβάλλουν ετήσια συνδρομή, καθώς και μια εισφορά η οποία υπολογίζεται κατά τρόπο ώστε να

⁶⁹ <https://empa.eoan.gr/login.php>

καλύπτει το κόστος συλλογής και επεξεργασίας των προϊόντων που διαθέτουν στην αγορά και επιμερίζεται αναλογικά με βάση τους συνολικούς στόχους που έχουν οριστεί σε εθνικό επίπεδο. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι παραγωγοί υποχρεούνται να γίνουν μέλη ενός συστήματος, ενώ, σε άλλες, τους επιτρέπεται να αναλαμβάνουν τη διεκπεραίωση των διαδικασιών επιστροφής και επεξεργασίας με δικά τους μέσα ως εναλλακτική επιλογή, αρκεί να διασφαλίζουν ότι πληρούν τους ίδιους στόχους και τα ίδια πρότυπα επεξεργασίας με τα αντίστοιχα του συλλογικού συστήματος.

Προτάσεις

- Πρέπει να υπάρχει ένα ΣΕΔ ανά ρεύμα αποβλήτων, δηλαδή ένα ΣΕΔ για τα στρώματα και ένα για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα.
- Και τα δύο ΣΕΔ θα πρέπει να συγκροτηθούν με πρωτοβουλία των αντίστοιχων κλάδων και να συσταθούν ως ιδιωτικοί μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί.
- Τα ΣΕΔ πρέπει να περιλαμβάνουν μετόχους από τους κυριότερους οργανισμούς του κλάδου που εξυπηρετούν.
- Οι παραγωγοί θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να γίνουν μέλη του συστήματος, καταβάλλοντας τη σχετική χρηματική εισφορά. Κατ' αυτόν τον τρόπο, θα διασφαλίζεται ότι εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους που καθορίζονται από τη ΔΕΠ.
- Παρ' όλο που οι παραγωγοί δεν θα έχουν νομική υποχρέωση να γίνουν μέλη του ΣΕΔ του κλάδου τους, θα πρέπει να υποχρεούνται να καθιερώσουν ένα σύστημα που να πληροί τις απαιτήσεις της ΔΕΠ.

6.6 Χρηματοδότηση της συγκρότησης του συστήματος

Συχνά, ο κλάδος είναι εκείνος που παίζει καταλυτικό ρόλο στη δημιουργία ενός νέου συστήματος και στην εξασφάλιση της οικονομικής στήριξης που απαιτείται για τον σκοπό αυτό. Για τη χρηματοδότηση του κόστους συγκρότησης και του κόστους κεφαλαίου που σχετίζονται με τη δημιουργία του συστήματος, τα ΣΕΔ μπορούν να στραφούν στην επιλογή της λήψης δανείου. Καθώς αναμένεται να υπάρχει εγγυημένο εισόδημα από τις χρηματικές εισφορές που θα καταβάλλουν οι παραγωγοί, είναι πιθανό να διατίθενται δάνεια πολύ χαμηλού κόστους από τράπεζες όπως η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων κ.λπ. Όπως εκτίθεται διεξοδικά στην Ενότητα 6.9, μέρος του ποσού που συγκεντρώνεται από τις χρηματικές εισφορές των παραγωγών κατά τα αρχικά στάδια της υλοποίησης του συστήματος θα χρησιμοποιείται για την αποπληρωμή του δανείου. Επιπρόσθετα, σημαντικοί παράγοντες από ολόκληρη την εφοδιαστική αλυσίδα ενδέχεται να συνεισφέρουν στο κόστος συγκρότησης του συστήματος έναντι συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο.

Όπως ορίζεται από τη νομοθεσία, το σύστημα πρέπει να χρηματοδοτεί, κατ' ελάχιστον, το 80% του συνολικού λειτουργικού κόστους, το οποίο περιλαμβάνει:

1. τη συλλογή των χωριστών ρευμάτων αποβλήτων,
2. τη συλλογή των αποβλήτων που εναποτίθενται παράνομα, και
3. την περαιτέρω μεταφορά και επεξεργασία των αποβλήτων.

Στην ευρωπαϊκή μελέτη καθοδήγησης για τα συστήματα ΔΕΠ παρέχεται εκτενής κατάλογος των πρόσθετων δραστηριοτήτων που πρέπει να καλύπτονται από το σύστημα⁷⁰. Ορισμένες από τις

⁷⁰ Eunomia Research & Consulting (2020) *Study to Support Preparation of the Commission's Guidance for Extended Producer Responsibility Schemes*, Report for DG Environment, April 2020, <https://www.eunomia.co.uk/reports-tools/ec-waste-framework-directive-epr-recommendations-for-guidance/>

βασικές δραστηριότητες και υπηρεσίες που πρέπει να καλύπτονται είναι, μεταξύ άλλων, οι ακόλουθες:

- το κόστος οχημάτων, προσωπικού και κάδων συλλογής (το οποίο περιλαμβάνει το κόστος κεφαλαίου και το λειτουργικό κόστος),
- το κόστος του κεφαλαίου συντήρησης,
- το κόστος δημιουργίας, συντήρησης και λειτουργίας αμαξοστασίων, ενδιάμεσων χώρων (π.χ. σταθμών μεταφόρτωσης) και άλλων υποστηρικτικών εγκαταστάσεων,
- το κόστος διαλογής ή επεξεργασίας αποβλήτων για τυχόν περαιτέρω χρήση ή επεξεργασία,
- οποιαδήποτε εταιρικά γενικά έξοδα, για παράδειγμα, υπηρεσίες πληροφορικής ή ανθρώπινων πόρων,
- το κόστος διαχείρισης που σχετίζεται με τη διάθεση στην αγορά και την πώληση επαναχρησιμοποιούμενων ειδών ή ανακυκλωμένων υλικών,
- δραστηριότητες επικοινωνίας και εκστρατείες ευαισθητοποίησης,
- δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης αναφορικά με περαιτέρω τεχνολογίες, επιχειρηματικά μοντέλα και πρακτικές σχεδιασμού.

Προτάσεις

- Επικεφαλής της συγκρότησης των δύο συστημάτων για τα στρώματα και τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα πρέπει να τεθούν οι κυριότεροι οργανισμοί που δραστηριοποιούνται στους αντίστοιχους κλάδους.
- Τα συστήματα πρέπει να εξετάζουν τη δυνατότητα λήψης δανείου για την κάλυψη του αρχικού κόστους συγκρότησης και κεφαλαίου με βάση τη βεβαιότητα της μετέπειτα εισροής εσόδων από τις χρηματικές εισφορές των παραγωγών, ή να στρέφονται προς άλλες ευρωπαϊκές ή εθνικές πηγές οικονομικής στήριξης/χρηματοδότησης (π.χ. Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, Διαρθρωτικά Ταμεία ή Ταμεία Συνοχής, Πράσινο Ταμείο, ΕΠΑΝΕΚ κ.λπ.).
- Οι κυριότεροι εκπρόσωποι των κλάδων μπορεί να παρέχουν οικονομική στήριξη έναντι συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο, αποτελώντας έτσι τους μετόχους των ΣΕΔ.
- Επιπρόσθετα, κατά την έναρξη της υλοποίησης του συστήματος, οι παραγωγοί δεν θα χρεώνονται μόνο με χρηματικές εισφορές που θα περιλαμβάνουν το απαιτούμενο κόστος για τη συλλογή και την επεξεργασία, αλλά και με μια πρόσθετη εισφορά η οποία θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αποπληρωμή του δανείου.

6.7 Προσδιορισμός των επιπέδων των χρηματικών εισφορών των παραγωγών

Οι χρηματικές εισφορές των παραγωγών πρέπει να καλύπτουν:

1. Το κόστος συλλογής και οποιασδήποτε περαιτέρω επεξεργασίας των προϊόντων που διαθέτουν οι παραγωγοί στην αγορά, επιμερισμένο αναλογικά με βάση το μερίδιο αγοράς τους και τους συνολικούς εθνικούς στόχους,⁷¹ και
2. Ένα ποσοστό του κόστους που αντιστοιχεί σε κάθε είδους γενικά έξοδα που σχετίζονται με τη λειτουργία του ΣΕΔ, αναλογικά προς το μερίδιο αγοράς τους.

⁷¹ ο μηχανισμός αντιστροφής χρέωσης (charge-back) θα πρέπει να είναι ανάλογος του μεριδίου αγοράς τους και να μην φτάνει το 100%. Πιο συγκεκριμένα, θα αφορά μόνο το κόστος συλλογής και επεξεργασίας των ειδών που πρέπει να συλλέγονται και να υφίστανται επεξεργασία προκειμένου να εκπληρωθούν οι εθνικοί στόχοι.

Αυτές οι συνιστώσες κόστους μπορούν να συνδυαστούν σε μία ενιαία χρηματική εισφορά ή να χρεώνονται ξεχωριστά.

Κατά τον καθορισμό του κόστους συλλογής και περαιτέρω επεξεργασίας είναι σημαντικό να προσδιοριστεί κατά πόσον οι χρηματικές εισφορές θα καλύπτουν απλώς τον όγκο προϊόντων που σχετίζεται με τους στόχους επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης ή εάν θα καλύπτουν και το κόστος επεξεργασίας τυχόν διαχειριζόμενων προϊόντων που ανήκουν στο ρεύμα υπολειμματικών αποβλήτων (βλ. Ενότητα 6.2).

Στο μέτρο του δυνατού, οι χρηματικές εισφορές των παραγωγών θα πρέπει να διατηρούνται σταθερά μεταξύ διαδοχικών ετών. Αυτό αφενός επιτρέπει την απλούστευση των διοικητικών καθηκόντων και, αφετέρου, μπορεί να βοηθήσει στην αποπληρωμή τυχόν δανείων που έχουν ληφθεί για τη χρηματοδότηση κόστους υποδομών ή κεφαλαίου κατά το στάδιο της συγκρότησης ενός συστήματος. Το κόστος αποπληρωμής δανείων μπορεί να απορροφηθεί από τις χρηματικές εισφορές παραγωγών, ενώ οι στόχοι συλλογής και ανακύκλωσης, και κατ' επέκταση το κόστος επεξεργασίας, είναι χαμηλότερα.

Η αποδιδόμενη ανά μονάδα ορατή χρηματική εισφορά, εφόσον εφαρμόζεται, σε κάθε προϊόν θα πρέπει να αντικατοπτρίζει το πραγματικό κόστος συλλογής, αποθήκευσης και επεξεργασίας του. Ως εκ τούτου, οι παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν αυτό το κόστος είναι, μεταξύ άλλων, οι ακόλουθοι:

- ο όγκος του προϊόντος,
- το βάρος του προϊόντος,
- το πλήθος των διάφορων υλικών που χρησιμοποιούνται για την κατασκευή του προϊόντος,
- το πόσο εύκολα αποσυναρμολογείται το προϊόν, και
- τυχόν επιπτώσεις στην υγεία και την ασφάλεια που ενέχει η επεξεργασία ενός προϊόντος.

Ωστόσο, η «ανά μονάδα ορατή εισφορά» μπορεί να αποδειχθεί προβληματική όσον αφορά τη διαφοροποίηση χρηματικών εισφορών (eco-modulation) – εάν ο καταναλωτής το πληρώνει στο ταμείο του καταστήματος, μπορεί να έχει ελάχιστη επίδραση. Επομένως, η πρόταση για τις χρηματικές εισφορές των παραγωγών θα πρέπει να επικεντρώνεται στην αναγκαιότητα της καταβολής της χρηματικής εισφοράς απευθείας από τον παραγωγό και όχι στο σημείο πώλησης.

Επιπρόσθετα, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στη μέθοδο υπολογισμού του τι διατίθεται στην αγορά («put on the market» ή, συντομογραφικά, «PoM»), καθώς, κατά τις ηλεκτρονικές πωλήσεις ειδών «γρήγορης μόδας», το μέγεθος αυτό ενδέχεται να είναι παραπλανητικό (σύμφωνα με τις πληροφορίες που συλλέχθηκαν κατά τις επαφές με ενδιαφερόμενους φορείς).⁷²

Προτάσεις

- Τα μέλη πρέπει να χρεώνονται με συνδρομή μέλους αλλά και με την καταβολή της χρηματικής εισφοράς παραγωγού είτε ανά μονάδα (όπως στην περίπτωση της Γαλλίας – EcoTLC) είτε κατά βάρος.

⁷² Όσον αφορά τις ηλεκτρονικές πωλήσεις, οι επιχειρήσεις κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων μπορεί να πωλούν τρία μεγέθη του ίδιου είδους και να παίρνουν πίσω δύο από τον ίδιο καταναλωτή – αυτό σημαίνει ότι, στην πραγματικότητα, πωλείται ένα μόνο είδος, καθώς ορισμένοι καταναλωτές μπορεί να πετάξουν τα δύο είδη, αντί να τα ελέγξουν, να τα καθαρίσουν και να τα επανασυσκευάσουν, εάν το προϊόν είναι φθηνό. Ως εκ τούτου, το μέγεθος «διάθεση στην αγορά» (PoM) μπορεί να είναι παραπλανητικό.

- Η συνδρομή μέλους πρέπει να είναι ετήσια χρέωση που υπολογίζεται αναλογικά προς το μέγεθος της κάθε επιχείρησης.
- Η χρηματική εισφορά του παραγωγού πρέπει να υπολογίζονται αναλογικά προς τις ποσότητες και τον τύπο των ειδών που διαθέτει ένας παραγωγός στην αγορά.
- Οι συνολικές χρηματικές εισφορές πρέπει να υπολογίζονται κατά τρόπο ώστε να καλύπτουν το σύνολο του λειτουργικού κόστους, τις λειτουργίες εταιρικής υποστήριξης, τις δραστηριότητες επικοινωνίας/ευαισθητοποίησης και τα έργα έρευνας και ανάπτυξης.
- Κατά τα αρχικά στάδια της λειτουργίας ενός συστήματος οι συνολικές χρηματικές εισφορές θα πρέπει, επίσης, να αξιοποιούνται για την αποπληρωμή του δανείου που έχει ληφθεί για τη χρηματοδότηση της συγκρότησης του ΣΕΔ.
- Οι χρηματικές εισφορές για τα στρώματα θα πρέπει να εξαρτώνται από το μέγεθος (π.χ. μονό, διπλό κ.λπ.) και το πάχος του στρώματος, καθώς και από τον τύπο του στρώματος (π.χ. στρώμα με ανεξάρτητα ελατήρια (τύπου rocket), από αφρό πολυουρεθάνης κ.λπ.). Οι χρηματικές εισφορές αυτές πρέπει να συνδέονται άμεσα με το κόστος για τη συλλογή, την αποθήκευση, τη μεταφορά και την επεξεργασία.
- Τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα πρέπει να ομαδοποιούνται σε δασμολογικές κλάσεις με βάση το μέγεθος (π.χ. πολύ μικρά: γάντια, μικρά: παιδικές πιτζάμες) ή τον τύπο υφάσματος ή υλικού (π.χ. αλλιώς θα αντιμετωπίζεται το βαμβάκι και αλλιώς ο πολυεστέρας). Για τη διάκριση των προϊόντων πρέπει να χρησιμοποιούνται οι κωδικοί δασμολογίου συνδυασμένης ονοματολογίας (ΣΟ) (Παράρτημα 1.0).

6.8 Διαφοροποίηση των χρηματικών εισφορών

Μπορεί να θεσπιστεί σύστημα διαφοροποιημένων χρηματικών εισφορών, προκειμένου να λειτουργήσει ως κίνητρο για την εφαρμογή πρακτικών σχεδιασμού που θεωρείται ότι έχουν μικρότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Η βασική χρηματική εισφορά πρέπει να αντιπροσωπεύει το πραγματικό κόστος διαχείρισης/επεξεργασίας αποβλήτων, ενώ οι διαφοροποιημένες χρηματικές εισφορές μπορεί να ποικίλλουν ανάλογα με ορισμένες ιδιότητες των προϊόντων. Στα υφιστάμενα συστήματα ΔΕΠ, οι διαφοροποιημένες χρηματικές εισφορές, μέχρι στιγμής, βασίζονται σε παράγοντες όπως, μεταξύ άλλων, η ανθεκτικότητα, η περιεκτικότητα σε ανακυκλωμένα υλικά και η ανακυκλωσιμότητα.

Ωστόσο, η διαφοροποίηση των χρηματικών εισφορών δεν πρέπει να γίνεται αιτία το ΣΕΔ να χρεώνει ανεπαρκή ποσά για την κάλυψη του συνολικού καθαρού κόστους για το εκάστοτε ρεύμα αποβλήτων. Επομένως, όταν σε μια κατηγορία προϊόντων χορηγείται έκπτωση (ανταμοιβή - bonus), με αποτέλεσμα να προκύπτουν χρηματικές εισφορές που είναι μικρότερες από το καθαρό κόστος που συνδέεται με τη διαχείριση στο τέλος του κύκλου ζωής, μια άλλη κατηγορία θα πρέπει να υπόκειται σε χρηματικές εισφορές που υπερβαίνουν τη βασική χρηματική εισφορά (ποινή - malus). Η διαφοροποίηση των χρηματικών εισφορών, στο σύνολό της, θα πρέπει να περιορίζεται εντός των ορίων της κάλυψης του συνολικού κόστους του συστήματος.

Προτάσεις

- Κατά το αρχικό στάδιο της υλοποίησης των συστημάτων δεν είναι αναγκαίο να εφαρμόζεται διαφοροποίηση των χρηματικών εισφορών.
- Όταν εξετάζεται η καθιέρωση διαφοροποιημένων χρηματικών εισφορών, θα πρέπει να καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε τα σχετικά κριτήρια να ευθυγραμμίζονται με τις τρέχουσες πρακτικές που ακολουθούνται σε άλλα κράτη μέλη. Εφόσον είναι δυνατό, θα

πρέπει να αναζητούνται κατευθύνσεις σε επίπεδο ΕΕ, προκειμένου να διασφαλιστεί η προώθηση της εναρμόνισης των κριτηρίων διαφοροποίησης.

- Κατά την καθιέρωση διαφοροποιημένων χρηματικών εισφορών αυτά θα πρέπει να είναι επαρκή ώστε να κατευθύνουν αποτελεσματικά τις αποφάσεις που προωθούν τον οικολογικό σχεδιασμό, ωστόσο οι καθαρές επιπτώσεις των διαφοροποιήσεων των χρηματικών εισφορών με βάση το σύστημα ανταμοιβών/ποινών (bonus/malus) θα πρέπει να περιορίζονται εντός των ορίων της κάλυψης του συνολικού κόστους του συστήματος.

6.9 Υποδομές συλλογής και ανακύκλωσης

Η συλλογή μπορεί:

- να ενσωματωθεί στις υφιστάμενες διαδικασίες διαχείρισης αποβλήτων του δήμου,
- να πραγματοποιείται μέσω υπηρεσιών συλλογής «πόρτα - πόρτα», ή
- να διευκολύνεται από υπηρεσίες επιστροφής (take-back) παρεχόμενες από παραγωγούς και λιανοπωλητές.

Ανεξάρτητα από τον τρόπο διεκπεραίωσής της, η συλλογή θα πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να χρηματοδοτείται μέσω του συστήματος ΔΕΠ. Η ενσωμάτωση υφιστάμενων υποδομών, όπως είναι οι εγκαταστάσεις συλλογής και διαλογής, μπορεί να συμβάλει στη μείωση του αρχικού κόστους κεφαλαίου.

Επίσης, σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορούν να προσαρμοστούν οι υφιστάμενες δημοτικές διαδικασίες συλλογής, έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες του συστήματος ΔΕΠ. Στις περιπτώσεις που διερευνάται αυτή η επιλογή, οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης πρέπει να είναι υπεύθυνες για τη διάθεση επαρκών μέσων συλλογής στα νοικοκυριά. Ανάλογα με το προϊόν, αυτό θα μπορούσε να γίνει μέσω της χρήσης ξεχωριστών κάδων συλλογής ή στα τοπικά κοινοτικά σημεία συλλογής. Το πλήθος και η κατανομή των τοπικών σημείων συλλογής πρέπει να αντικατοπτρίζει την πυκνότητα και την κατανομή του πληθυσμού. Οι δήμοι θα πρέπει, επίσης, να είναι υπεύθυνοι για τη συλλογή των αποβλήτων που απορρίπτονται ανεξέλεγκτα εντός των περιοχών τους.

Η παροχή ατομικών υπηρεσιών συλλογής «πόρτα - πόρτα» που ζητούνται από μεμονωμένους καταναλωτές, μέσω μιας δημοτικής αρχής ή ενός τρίτου παρόχου υπηρεσιών, μπορεί να αυξήσει την κάλυψη ενός συστήματος. Αυτή η μέθοδος συλλογής προϋποθέτει ότι οι καταναλωτές είναι σε θέση να προσδιορίσουν πότε απαιτείται συλλογή και πώς μπορεί να οργανωθεί. Αυξάνοντας την προσβασιμότητα ενός συστήματος συλλογής, είναι δυνατό να μειωθούν τα περιστατικά ανεξέλεγκτης απόρριψης αποβλήτων. Η υπηρεσία συλλογής πρέπει πάντα να παρέχεται χωρίς επιπρόσθετη επιβάρυνση για τον καταναλωτή.

Η παροχή υπηρεσιών επιστροφής (take-back) μέσω λιανοπωλητών και παραγωγών μπορεί να αποτελέσει μια βολική μέθοδο για τους καταναλωτές που επιθυμούν να επιστρέψουν προϊόντα. Στις περιπτώσεις που το μέγεθος του προϊόντος το επιτρέπει, τα φυσικά καταστήματα μπορούν να διαθέτουν σημεία παράδοσης αποβλήτων εντός του καταστήματος στις περιοχές που επισκέπτονται πολύ συχνά τα νοικοκυριά. Επίσης, σε περιπτώσεις προϊόντων που αγοράζονται συνήθως ως είδη αντικατάστασης, όπως γίνεται, για παράδειγμα, με τα στρώματα, οι λιανοπωλητές μπορούν να οργανώνουν διαδικασία συλλογής ταυτόχρονα με την κατ' οίκον παράδοση. Όπως συμβαίνει και με όλες τις άλλες μεθόδους συλλογής, το κόστος ανάκτησης και διανομής προς τη σωστή οδό διάθεσης θα πρέπει να καλύπτεται από το ΣΕΔ.

Για την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται από το σύστημα ΔΕΠ, ενδέχεται να είναι αναγκαίες πρόσθετες υποδομές ανακύκλωσης. Ειδικότερα, στις περιπτώσεις που τα τρέχοντα ποσοστά

ανακύκλωσης ενός συγκεκριμένου ρεύματος αποβλήτων είναι ιδιαίτερα χαμηλά, είναι πιθανό να απαιτούνται νέες τεχνολογίες ή εγκαταστάσεις. Σε περίπτωση που η ανάγκη για μια τέτοιου είδους ανάπτυξη προσδιοριστεί πριν από την καθιέρωση του συστήματος ΔΕΠ, το κεφάλαιο που συγκεντρώνεται κατά το στάδιο της δημιουργίας ενός συστήματος θα πρέπει να επιδιώκεται να καλύπτει αυτό το κόστος. Η καινοτομία, η έρευνα και η ανάπτυξη μπορούν να χρηματοδοτούνται χρησιμοποιώντας μέρος των εσόδων από τα τις χρηματικές εισφορές των παραγωγών.

Προτάσεις

- Πρέπει να διατίθενται διάφορες μέθοδοι για τη συλλογή κάθε ρεύματος αποβλήτων, όλες εκ των οποίων θα πρέπει να εξασφαλίζουν ασφαλή και χωριστή συλλογή και μεταφορά των αποβλήτων.
- Η συλλογή και η μεταφορά πρέπει να πραγματοποιούνται με τέτοιον τρόπο, ώστε να προλαμβάνεται η εισροή νερού και άλλου είδους περιβαλλοντικές ζημιές.
- Όσον αφορά τα στρώματα, τα νοικοκυριά θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα (χωρίς χρέωση):
 - να οργανώνουν κατ' οίκον συλλογή μέσω της οικείας δημοτικής αρχής,
 - να επιστρέφουν τα παλαιά τους στρώματα σε ένα φυσικό κατάστημα λιανικής πώλησης, εφόσον διατίθεται αυτή η δυνατότητα,
 - να επιστρέφουν τα παλαιά τους στρώματα σε ένα κατάστημα λιανικής πώλησης κατά την παραλαβή νέου στρώματος, και
 - να εναποθέτουν τα παλαιά τους στρώματα σε ειδικά καθορισμένα σημεία συλλογής (π.χ. πράσινα σημεία).
- Όσον αφορά τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, για τη συλλογή θα πρέπει να χρησιμοποιούνται τα ακόλουθα μέσα:
 - Κάδοι τοποθετημένοι στο δρόμο, οι οποίοι θα πρέπει να βρίσκονται σε σημεία που επισκέπτονται τακτικά οι πολίτες, για παράδειγμα, σχολεία (στην περίπτωση αυτή, οι κάδοι μπορούν να χρησιμοποιούνται, επίσης, στο πλαίσιο εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων), σούπερ μάρκετ κ.λπ.
 - Πράσινα σημεία, τα οποία θα πρέπει να είναι εύλογα κατανεμημένα με βάση την πυκνότητα του πληθυσμού και την τοπική τοπογραφία.
 - Επιπρόσθετα, πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα για τη συλλογή μη πωληθέντων κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων από φιλανθρωπικά καταστήματα.
- Η συλλογή/εναπόθεση προϊόντων πρέπει πάντα να πραγματοποιείται χωρίς επιπρόσθετη επιβάρυνση για τον καταναλωτή. Το κόστος συλλογής και μεταφοράς πρέπει να καλύπτεται από το ΣΕΔ.
- Η μεταφορά πρέπει να πραγματοποιείται είτε με οχήματα που ανήκουν στο ΣΕΔ είτε μέσω τρίτων παρόχων υπηρεσιών συλλογής.
- Πρέπει να καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να χρησιμοποιούνται οι υφιστάμενες εγκαταστάσεις και υποδομές, προκειμένου να αποτρέπονται οι επικαλύψεις και οι περιττές δαπάνες.
- Καθώς δεν υπάρχει, επί του παρόντος, πλαίσιο διαχείρισης αποβλήτων για στρώματα στην Ελλάδα, το ΣΕΔ θα πρέπει να αναπτύξει ένα δίκτυο κατάλληλων εγκαταστάσεων διαλογής, επεξεργασίας και ανάκτησης.
- Η καθιέρωση συστημάτων ΔΕΠ δεν θα πρέπει να φέρνει σε μειονεκτική θέση ή να δημιουργεί εμπόδια για τους παραγωγούς που διαθέτουν ήδη συστήματα επιστροφής (take-back). Οι οργανισμοί αυτοί θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να δηλώνουν τους

συλλεγόμενους όγκους τους και, βάσει αυτών, να τους χορηγείται η ανάλογη έκπτωση στο κόστος συνδρομής και τις χρηματικές εισφορές των παραγωγών.

6.10 Στόχοι επιδόσεων

Τα συστήματα ΔΕΠ απαιτούν σαφείς και προοδευτικούς στόχους επιδόσεων, που να καθιστούν εφικτή την ανάπτυξη της αγοράς και να επιφέρουν σταθερή αύξηση των ποσοστών συλλογής, επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης με την πάροδο του χρόνου. Οι στόχοι επιδόσεων είναι πιο αποδοτικοί όταν βασίζονται σε ακριβή στοιχεία σύστασης αποβλήτων και δημιουργούν φιλόδοξες επιδιώξεις όσον αφορά την επεξεργασία αποβλήτων για την εφοδιαστική αλυσίδα. Η χρήση μεσοπρόθεσμων οδικών χαρτών (π.χ. με χρονικό ορίζοντα πενταετίας) μπορεί να διασφαλίσει τη χάραξη σαφούς και σταθερής πορείας για τη βιομηχανία.

Οι στόχοι επιδόσεων που εφαρμόζονται συχνά περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων:

- **στόχους προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση:** για την αύξηση των όγκων των συλλεγόμενων προϊόντων που επαναχρησιμοποιούνται στο πλαίσιο της ίδιας εφαρμογής,
- **στόχους συλλογής:** για την αύξηση των όγκων των συλλεγόμενων αποβλήτων, και
- **στόχους ανακύκλωσης:** για την αύξηση των όγκων των αποβλήτων που ανακυκλώνονται σε δευτερογενείς πρώτες ύλες στις περιπτώσεις που δεν μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν.

Η τακτική αναθεώρηση και αναπροσαρμογή των στόχων σε σχέση με τα πραγματικά στοιχεία σύστασης αποβλήτων μπορεί να διασφαλίσει ότι οι στόχοι είναι μεν φιλόδοξοι, αλλά, παρ' όλα αυτά, επιτεύξιμοι.

Προτάσεις

- Κατά τη διάρκεια του πρώτου έτους λειτουργίας του συστήματος θα πρέπει να διενεργηθούν αναλύσεις σύστασης αποβλήτων, προκειμένου να προσδιοριστούν ακριβείς βάσεις αναφοράς για τα τρέχοντα ποσοστά συλλογής και ανακύκλωσης, τόσο για τα στρώματα όσο και για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα.
- Οι αρμόδιες Αρχές (ΥΠΕΝ και ΕΟΑΝ), μαζί με τα σχετικά ΣΕΔ και τους μετόχους τους, θα καθορίζει στόχους επιδόσεων για την επίτευξη των οποίων θα καθίστανται υπεύθυνα τα ΣΕΔ.
- Θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στόχοι για τη συλλογή, την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση και για τα δύο συστήματα.

6.11 Υποχρεώσεις συλλογής

Επιπροσθέτως των στόχων επιδόσεων, ο προσδιορισμός υποχρεώσεων συλλογής μπορεί να εξασφαλίσει τον ενδεδειγμένο βαθμό κάλυψης και την ευρύτερη προσβασιμότητα ενός συστήματος. Το πλήθος και η κατανομή των σημείων συλλογής θα πρέπει να καθορίζονται με τη χρήση στοιχείων πυκνότητας πληθυσμού και τοπικής τοπογραφίας/γεωχωρικών χαρακτηριστικών. Οι παράγοντες που συντελούν στον καθορισμό των υποχρεώσεων συλλογής μπορεί να περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων:

- τον αριθμό των νοικοκυριών που μπορούν να δεχθούν συλλογή «πόρτα - πόρτα» (εφόσον συντρέχει περίπτωση),
- τη μέση εγγύτητα των νοικοκυριών προς ένα ειδικά καθορισμένο σημείο συλλογής (πράσινο σημείο), και
- τον μέσο αριθμό νοικοκυριών που εξυπηρετεί ένα σημείο συλλογής.

Πρέπει να δίνεται προσοχή στη διασφάλιση ότι οι λιανοπωλητές εξασφαλίζουν την εκπλήρωση της υποχρέωσης συλλογής.

Προτάσεις

- Πρέπει να διενεργηθεί αξιολόγηση της ελληνικής τοπογραφίας και κατανομής του πληθυσμού, προκειμένου να παρασχεθούν τα αναγκαία στοιχεία τεκμηρίωσης για τον καθορισμό των στόχων αναφορικά με τη συχνότητα και την κατανομή των σημείων συλλογής.
- Αυτά τα σημεία συλλογής θα αναπτυχθούν, στη συνέχεια, από το σύστημα.
- Οι λιανοπωλητές θα πρέπει να φέρουν υποχρέωση συλλογής και να δέχονται υποχρεωτικά επιστροφές προϊόντων στο τέλος του κύκλου ζωής χωρίς χρέωση, είτε από τις εγκαταστάσεις των χρηστών (π.χ. νοικοκυριά, ξενοδοχεία, νοσοκομεία) είτε στα καταστήματά τους.

6.12 Σήμανση προϊόντων

Οι διαδικασίες πιστοποίησης και σήμανσης προϊόντων μπορούν να συμβάλουν στην ενημέρωση των παραγόντων της εφοδιαστικής αλυσίδας σχετικά με τα προϊόντα με τα οποία συναλλάσσονται. Πιο συγκεκριμένα, (α) θα πρέπει να επιβληθεί η χρήση διαβατηρίων προϊόντων (όπως π.χ. κωδικών QR), ώστε να ενημερώνονται οι φορείς ανακύκλωσης σχετικά με τις χημικές ουσίες και άλλου είδους υλικά που περιέχονται στο προϊόν, και (β) το προϊόν θα μπορούσε, επίσης, να φέρει σήμανση (πιο άμεσης μορφής, π.χ. με χρήση χρωματικής κωδικοποίησης) για την ενημέρωση των καταναλωτών, ώστε να λαμβάνουν εμπεριστατωμένες αποφάσεις. Αυτό θα μπορούσε:

- να αυξήσει την ευαισθητοποίηση των καταναλωτών σχετικά με το σύστημα σήμανσης προϊόντων,
- να διευκολύνει τον προσδιορισμό της συμμόρφωσης ενός προϊόντος προς το σύστημα ΔΕΠ, και
- αφού καθιερωθεί διαφοροποίηση των χρηματικών εισφορών, να επισημαίνει τις περιπτώσεις που ένα προϊόν πληροί ένα συγκεκριμένο κριτήριο.

Η σήμανση μπορεί να ενισχύσει την ικανότητα των καταναλωτών να λαμβάνουν συνειδητές αγοραστικές αποφάσεις και να επιτρέψει στους φορείς ανακύκλωσης να γνωρίζουν τι είδους χημικές ουσίες και άλλα υλικά περιέχονται στο προϊόν.

Προτάσεις

- Οι παραγωγοί θα πρέπει να πιστοποιούνται, εφόσον ανταποκρίνονται σωστά στις υποχρεώσεις τους έναντι ενός ΣΕΔ.
- Την πιστοποίηση θα χορηγεί ο αρμόδιος ρυθμιστικός φορέας (δηλαδή ο Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης).
- Η σήμανση θα πρέπει τόσο να προσδιορίζει πότε ένας παραγωγός συμμορφώνεται με το σύστημα ΔΕΠ όσο και να επισημαίνει τις περιπτώσεις που ένα προϊόν πληροί ένα συγκεκριμένο κριτήριο.
- Θα πρέπει να επιβληθεί η χρήση διαβατηρίων προϊόντων (όπως π.χ. κωδικών QR), με σκοπό την ενημέρωση τόσο των καταναλωτών όσο και των φορέων ανακύκλωσης.

6.13 Εισφοροδιαφυγή (free-riding)

Η εισφοροδιαφυγή παρουσιάζεται όταν μια εταιρεία επωφελείται από ένα σύστημα ΔΕΠ χωρίς να συνεισφέρει οικονομικά σε αυτό για το μερίδιο του κόστους που της αναλογεί. Στις περιπτώσεις

που ένας παραγωγός έχει φυσική παρουσία σε μια χώρα, είναι σχετικά απλό να ελεγχθεί κατά πόσο εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του και, ως εκ τούτου, να του επιβληθούν κυρώσεις, εφόσον συντρέχει λόγος. Αντίθετα, στις περιπτώσεις που ένας «εξ αποστάσεως πωλητής» διαθέτει προϊόντα σε μια αγορά χωρίς να έχει φυσική παρουσία, η διασφάλιση της συμμόρφωσης είναι δυσκολότερη. Θα πρέπει να καθοριστούν νέες υποχρεώσεις για τις ηλεκτρονικές πλατφόρμες. Στο πλαίσιο αυτών των υποχρεώσεων, οι ηλεκτρονικές πλατφόρμες πολλαπλών πωλητών, όπως η Amazon, πρέπει να διασφαλίζουν ότι η συλλογή και η ανακύκλωση κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων ή στρωμάτων που προέρχονται από προϊόντα που διατίθενται στην αγορά και πωλούνται μέσω των εν λόγω ιστότοπων χρηματοδοτούνται σωστά. Οι ηλεκτρονικές πλατφόρμες, εξ ορισμού, θα καθίστανται υπεύθυνες, σε περίπτωση που αδυνατούν να αποδείξουν ότι μια επιχείρηση που πωλεί ένα προϊόν μέσω του ιστότοπού τους καταβάλλει «οικολογική εισφορά». Ως εκ τούτου, συνιστάται, ως βασική προτεραιότητα, τα κράτη μέλη να έχουν συνεργασία με τις πλατφόρμες πολλαπλών πωλητών και να εξασφαλίζουν τη δέσμευσή τους όσον αφορά τη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση της εισφοροδιαφυγής στον τομέα των πωλήσεων κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και στρωμάτων. Η εφαρμογή διαφορετικών λύσεων και υποχρεώσεων σε επίπεδο κράτους μέλους μπορεί να είναι προβληματική στο πλαίσιο των κανόνων της διεθνούς αγοράς, επομένως τα κράτη μέλη θα πρέπει να προσπαθούν να ακολουθούν τις συστάσεις που διατυπώνονται στην παρούσα έκθεση, όπου είναι δυνατό.

Μερικά παραδείγματα μεθόδων που εφαρμόζονται σε μια προσπάθεια καταπολέμησης της εισφοροδιαφυγής σε άλλες αγορές είναι, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

- δημοσιοποίηση καταλόγου εγγεγραμμένων παραγωγών,
- έλεγχοι ηλεκτρονικών πωλήσεων,
- διενέργεια ερευνών για τον εντοπισμό της εισφοροδιαφυγής με χρηματοδότηση από τα ΣΕΔ, και
- επιβολή υποχρέωσης στους εξ αποστάσεως πωλητές να εμφανίζουν πληροφορίες σχετικά με το σύστημα ΔΕΠ στον ιστότοπό τους.

Επιπρόσθετα, θα μπορούσε να θεσπιστεί η επιβολή κυρώσεων σε περίπτωση μη συμμόρφωσης. Οι κυρώσεις αυτές θα μπορούσαν να συνίστανται, μεταξύ άλλων, σε απαγορεύσεις εμπορίας, ποινικές κυρώσεις και πρόστιμα. Ειδικότερα στις περιπτώσεις στρωμάτων που παραδίδονται συσκευασμένα απευθείας στον χώρο του αγοραστή, θα πρέπει να επιβάλλονται υποχρεώσεις στις ηλεκτρονικές πλατφόρμες λιανικής πώλησης αναφορικά με τους πωλητές τους.

Προτάσεις

- Τα ΣΕΔ θα πρέπει να δημοσιοποιούν κατάλογο των μελών τους, με ρητή αναφορά στους εγγεγραμμένους παραγωγούς.
- Τα ΣΕΔ θα πρέπει να χρηματοδοτούν τακτικά έρευνες για τον εντοπισμό πιθανών περιστατικών εισφοροδιαφυγής και, εφόσον διαπιστωθεί σημαντικό πρόβλημα, θα πρέπει να θεσπιστούν κυρώσεις μη συμμόρφωσης.
- Τα κράτη μέλη θα πρέπει, ως βασική προτεραιότητα, να έχουν συνεργασία με τις πλατφόρμες πολλαπλών πωλητών και να εξασφαλίζουν τη δέσμευσή τους όσον αφορά τη λήψη μέτρων.

7. Διατύπωση οδηγιών και συγκεκριμένων προτάσεων για την έκδοση ΚΥΑ σχετικά με τη συγκρότηση συστημάτων ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και στρώματα (Δράση 4)

7.1 ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Το σχέδιο νόμου για την ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/851 για τα απόβλητα στο ελληνικό δίκαιο περιλαμβάνει την ακόλουθη προσθήκη:

Άρθρο 9 – Καθιέρωση νέου συστήματος ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα προς επαναχρησιμοποίηση, προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση.⁷³

Πιο συγκεκριμένα, έως τις 31 Δεκεμβρίου 2023, οι παραγωγοί ή/και οι εισαγωγείς κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων υποχρεούνται να σχεδιάσουν, να οργανώσουν και να θέσουν σε λειτουργία ένα ή περισσότερα ΣΕΔ, στο πλαίσιο της παραγράφου 9 του άρθρου 2 του Ν.2939 / 2001 (ΦΕΚ Α' 179), για όλα τα προϊόντα που διαθέτουν στην ελληνική αγορά. Διατυπώνονται συγκεκριμένες προτάσεις για τη σύνταξη ΚΥΑ, προς εξέταση από το ΥΠΕΝ. Επισημαίνεται, κατόπιν συνεργασίας με το ΥΠΕΝ, ότι οι τεχνικές προδιαγραφές θα πρέπει να εγκριθούν έως τις 3 Ιανουαρίου 2022 μέσω της έκδοσης ΚΥΑ σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση, προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων.

Ως εκ τούτου, η παρούσα ενότητα επικεντρώνεται στη διατύπωση στρατηγικών κατευθυντήριων συστάσεων, καθώς και επιλεκτικών, πιο λεπτομερών προτάσεων, σε συμφωνία με την GIZ και το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ).

Γενικές αρχές συστήματος ΔΕΠ

Θα πρέπει να επιβληθεί από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας της Ελλάδας (ΥΠΕΝ) η θέσπιση συστήματος ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, του οποίου αρμόδιος ρυθμιστικός φορέας θα είναι ο Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ). Με την καθιέρωση συστήματος ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, η ευθύνη για την επεξεργασία στο τέλος του κύκλου ζωής των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του συστήματος θα βαρύνει τους παραγωγούς. Κατ' αυτόν τον τρόπο, θα καταστεί δυνατή η διασφάλιση επαρκών επενδύσεων, υποδομών και τεχνολογιών για την αποτελεσματική συλλογή και επεξεργασία των κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων. Ο γενικός στόχος του συστήματος ΔΕΠ συνίσταται στην ανάκτηση αξίας από ένα ρεύμα αποβλήτων, προωθώντας την ανάκτηση υλικών σε ευθυγράμμιση με την ιεράρχηση των αποβλήτων. Από τη στιγμή που θα εισέλθουν κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα στο ρεύμα αποβλήτων, θα πρέπει να δίνεται έμφαση, κατά φθίνουσα σειρά:

- στο να καθίσταται εφικτή η επαναχρησιμοποίηση των ειδών αυτών εντός του πλαισίου της ίδιας εφαρμογής (π.χ. μεταχειρισμένα ενδύματα),
- στον προσδιορισμό δευτερευουσών χρήσεων για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα (π.χ. διαχωρισμός ενός σεντονιού που έχει απορριφθεί σε πανιά για καθαρισμό),
- στο μοντέλο ανακύκλωσης «από ίνα σε ίνα» για την παραγωγή νέων κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων (π.χ. ενδυμάτων με ανακυκλωμένες ίνες),
- στην υποβαθμιστική ανακύκλωση (downcycling) σε εφαρμογές μη υφασμένων υλικών (π.χ. ηχομόνωση),

⁷³ <http://www.opengov.gr/minenv/?p=11440>

- στην υποβαθμιστική ανακύκλωση σε υλικά για την παραγωγή πλαστικών ή συνθετικών υλικών (π.χ. δευτερογενή υλικά),
- στην ανάκτηση μέσω ανακτώμενων στερεών καυσίμων, και
- στην αποτέφρωση, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής ενέργειας από απόβλητα⁷⁴.

Οι κατηγορίες των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων που θα θεωρείται ότι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του συστήματος ΔΕΠ στην Ελλάδα είναι οι ακόλουθες:

1. **Ενδύματα** – στην κατηγορία αυτή θα περιλαμβάνονται όλα τα ενδύματα και τα συμπληρώματα ένδυσης (αξεσουάρ) που κατασκευάζονται κυρίως από κλωστοϋφαντουργικές ύλες. Στα είδη αυτά θα περιλαμβάνονται, ενδεικτικά, αλλά όχι περιοριστικά, κοντομάνικα μπλουζάκια, πουκάμισα, κολεγιακές μπλούζες (φούτερ), αθλητικά είδη ένδυσης (εξαιρουμένων των υποδημάτων), εσώρουχα, γραβάτες, περικάρπια και κορδέλες για τα μαλλιά,
2. **Λευκά είδη οικιακής χρήσης** – στην κατηγορία αυτή θα περιλαμβάνονται όλα τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα που απαντώνται συνήθως στα νοικοκυριά. Στα είδη αυτά θα περιλαμβάνονται, ενδεικτικά, αλλά όχι περιοριστικά, σεντόνια και παπλωματοθήκες, τραπεζομάντηλα, πετσέτες μπάνιου και πετσέτες φαγητού,
3. **Επαγγελματικά ενδύματα** – στην κατηγορία αυτή θα περιλαμβάνονται όλα τα είδη ενδυμασιών και στολών εργασίας που χρησιμοποιούνται σε επαγγελματικά περιβάλλοντα (συμπεριλαμβανομένων των σχολικών ποδιών και των αθλητικών στολών), και
4. **Κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα επαγγελματικής χρήσης** – στην κατηγορία αυτή θα περιλαμβάνονται όλα τα είδη κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, πλην των ενδυμάτων, που χρησιμοποιούνται σε επαγγελματικά περιβάλλοντα. Στα είδη αυτά θα περιλαμβάνονται, ενδεικτικά, αλλά όχι περιοριστικά, κλινοσκεπάσματα και πετσέτες, καθώς και πανιά καθαρισμού, που χρησιμοποιούνται σε ξενοδοχεία, σχολεία, νοσοκομεία και φυλακές.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι, σε πρώτη φάση, τα είδη υπόδησης δεν θα συμπεριληφθούν στο πεδίο εφαρμογής των απαιτήσεων του συστήματος ΔΕΠ. Αυτό γίνεται επειδή η τεχνολογία και οι υποδομές που απαιτούνται για την αποσυναρμολόγηση και την ανακύκλωση των υποδημάτων διαφέρουν σημαντικά από αυτές που χρησιμοποιούνται για την πλειοψηφία των υπόλοιπων κατηγοριών κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων. Η συμπερίληψη των υποδημάτων στο σύστημα θα μπορούσε να επαναξιολογηθεί και να εφαρμοστεί σε μεταγενέστερο χρόνο ή τα είδη υπόδησης θα μπορούσαν να υπαχθούν σε ξεχωριστό νομοθετικό καθεστώς ΔΕΠ.

Προκειμένου να μπορεί να προσδιοριστεί εύκολα ποια προϊόντα εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του συστήματος και ποια όχι, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται οι κωδικοί δασμολογίου συνδυασμένης ονοματολογίας (ΣΟ). Οι κωδικοί αυτοί είναι εναρμονισμένοι σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και χρησιμοποιούνται ήδη για την ταξινόμηση των προϊόντων σε κατηγορίες στο πλαίσιο άλλων εφαρμογών. Αυτό σημαίνει ότι οι παραγωγοί θα είναι ήδη εξοικειωμένοι με αυτούς και, ως

⁷⁴ Σύμφωνα με το παράδειγμα της Γαλλίας (EcoTLC), το σύστημα λαμβάνει οικονομική στήριξη ανά τόνο που ανακτάται, με βάση την ακόλουθη κλίμακα: μηδενική στήριξη για ποσότητες (σε τόνους) που οδηγούνται προς διάθεση χωρίς ανάκτηση ενέργειας, χαμηλό επίπεδο στήριξης για ποσότητες που οδηγούνται προς διάθεση με ανάκτηση ενέργειας και μεγαλύτερο επίπεδο στήριξης για ποσότητες που ανακτώνται μέσω της επαναχρησιμοποίησης και της ανακύκλωσης. Σε αυτό το τελευταίο επίπεδο στήριξης περιλαμβάνεται, επίσης, η ανάκτηση μέσω ανακτώμενων στερεών καυσίμων, ωστόσο υπάρχουν κάποια ελάχιστα κατώτατα όρια επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης που πρέπει να πληρούνται πρώτα. Οι φορείς διαχείρισης αποβλήτων μπορούν, επίσης, να λαμβάνουν οικονομική στήριξη για την επέκταση των δυναμικοτήτων τους και για τη διαλογή επιπρόσθετων υλικών.

εκ τούτου, αναμένεται να υπάρξει λιγότερος διοικητικός φόρτος στην εφοδιαστική αλυσίδα όταν εφαρμοστεί το σύστημα για πρώτη φορά.

Θα πρέπει να συγκροτηθεί ένα συλλογικό ΣΕΔ το οποίο θα είναι αρμόδιο για τη συλλογή, μεταφορά και περαιτέρω επεξεργασία των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων που διατίθενται στην ελληνική αγορά. Θα χρησιμοποιηθεί ένα συλλογικό ΣΕΔ, αντί για περισσότερα του ενός ατομικά ΣΕΔ, καθώς αυτό θα επιτρέψει την απλούστερη διακυβέρνηση του συστήματος κατά τη συγκρότησή του.

Το ΣΕΔ θα πρέπει να συγκροτηθεί με πρωτοβουλία του κλάδου και να συσταθεί ως ιδιωτικός μη κερδοσκοπικός οργανισμός. Πρέπει να δημιουργηθεί από τους κυριότερους παράγοντες του κλάδου της κλωστοϋφαντουργίας, ώστε να αντικατοπτρίζει τις ανάγκες τους. Στη συγκρότηση του ΣΕΔ θα πρέπει να συμμετάσχουν παράγοντες από ολόκληρη την εφοδιαστική αλυσίδα κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, στους οποίους θα πρέπει να περιλαμβάνονται, ενδεικτικά, αλλά όχι περιοριστικά, οι ακόλουθοι:

- παραγωγοί ινών,
- κατασκευαστές υφασμάτων,
- σχεδιαστές,
- κατασκευαστές ενδυμάτων,
- κατασκευαστές λευκών ειδών οικιακής χρήσης,
- λιανοπωλητές,
- ο επαγγελματικός τομέας (π.χ. ξενοδοχεία, νοσοκομεία, φυλακές, σχολεία),
- σύνδεσμοι ειδών ένδυσης και κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων,
- φορείς διαχείρισης αποβλήτων, ιδίως εκείνοι που διαθέτουν εγκαταστάσεις επεξεργασίας κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων, και
- φιλανθρωπικοί οργανισμοί και πωλητές μεταχειρισμένων ενδυμάτων και κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων.

Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή προκειμένου να διασφαλιστεί η πραγματοποίηση διαβουλεύσεων με εκπροσώπους από όλους τους οργανισμούς, κάθε τύπου και μεγέθους. Η συνεργασία με εκπροσώπους από το σύνολο της αλυσίδας αξίας, στο σημείο αυτό, θα διασφαλίσει ότι θα έχουν ληφθεί υπόψη όλες οι απαιτήσεις πριν από την οριστικοποίηση της διάρθρωσης του συστήματος. Αυτό θα βοηθήσει να ελαχιστοποιηθούν μελλοντικά εμπόδια ή περιορισμοί που μπορεί να προκύψουν από τυχόν αποδιοργανωτικά, απρογραμματίστα ή απρόβλεπτα σενάρια (π.χ. ένα ξενοδοχείο που πετάει και αντικαθιστά όλα τα κλινοσκεπάσματά του κάθε χρόνο).

Θεωρείται ότι, αν εκπληρωθούν τα παραπάνω, ορισμένοι εκ των κυριότερων οργανισμών θα παράσχουν οικονομική στήριξη στο σύστημα έναντι συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο. Κατά κανόνα, οι μέτοχοι αυτοί είναι μεγάλοι οργανισμοί με σημαντικό μερίδιο αγοράς. Μερικά παραδείγματα εταιρειών που κατέχουν σημαντικό μερίδιο στην αγορά κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων στην Ελλάδα είναι, μεταξύ άλλων:

- η Inditex (συμπεριλαμβανομένων των θυγατρικών εταιρειών Zara, Bershka, Stradivarius κ.λπ.),
- η UNICA Textiles, και
- η Hellas Cotton.

Επιπρόσθετα, το ΣΕΔ θα πρέπει να εξετάσει το ενδεχόμενο της λήψης χαμηλότοκου δανείου, το οποίο θα αποπληρωθεί μακροπρόθεσμα. Η παρεχόμενη οικονομική στήριξη θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για τη χρηματοδότηση του κόστους υποδομών και κεφαλαίου. Αυτό μπορεί να

περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τη δημιουργία νέων εγκαταστάσεων επεξεργασίας, την αγορά οχημάτων τα οποία θα χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά των κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων και τη δημιουργία νέων μεθόδων συλλογής (π.χ. πράσινων σημείων, κοινοτικών κάδων συλλογής, οικιακών δοχείων ανακύκλωσης κ.λπ.). Επιπρόσθετα, η οικονομική στήριξη θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για τη χρηματοδότηση τυχόν αρχικών δραστηριοτήτων προώθησης, επικοινωνίας και εκπαίδευσης που μπορεί να κριθούν αναγκαίες προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα νοικοκυριά έχουν σαφή αντίληψη των υποχρεώσεών τους ως προς την πραγματοποίηση χωριστής συλλογής κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων.

Εκτός από τους μετόχους, στο ΣΕΔ θα έχουν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν ως μέλη και οι παραγωγοί, καταβάλλοντας τη σχετική συνδρομή. Από τη στιγμή που θα γίνονται μέλη του εγκεκριμένου ΣΕΔ, και εφόσον δηλώνουν σωστά τα προϊόντα τους, υποβάλλουν ακριβή στοιχεία για τις ποσότητες προϊόντων που διαθέτουν στην αγορά και καταβάλλουν τις χρηματικές εισφορές που τους αναλογούν, θα θεωρείται ότι έχουν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις τους στο πλαίσιο του συστήματος ΔΕΠ.

Στη συνέχεια, το ΣΕΔ θα είναι υπεύθυνο να υποβάλλει στοιχεία σχετικά με τους όγκους και τη σύσταση των αποβλήτων που συλλέγει στον αρμόδιο ρυθμιστικό φορέα, δηλαδή τον ΕΟΑΝ. Ο ΕΟΑΝ θα παρακολουθεί τις επιδόσεις του ΣΕΔ και θα υποβάλλει στο ΥΠΕΝ εκθέσεις για την πρόοδο σε σχέση με τους στόχους.

Διατάξεις και υποχρεώσεις

α. Ρυθμιστικός φορέας

Ο Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ) είναι ο ρυθμιστικός φορέας που είναι αρμόδιος για τα διάφορα συστήματα ΔΕΠ, συμπεριλαμβανομένου του επερχόμενου συστήματος ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα. Ο ΕΟΑΝ θα είναι υπεύθυνος για τη διαμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου που θα διέπει τη λειτουργία του συστήματος ΔΕΠ, καθώς και για τον συντονισμό των διάφορων ενδιαφερόμενων φορέων (ΣΕΔ, παραγωγοί, αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης και καταναλωτές). Συγκεκριμένα, οι αρμοδιότητες του ΕΟΑΝ θα είναι:

i. Η ανάπτυξη κατάλληλων στόχων και δεικτών επιδόσεων

Ο ΕΟΑΝ θα πρέπει να συνεργάζεται με τους ενδιαφερόμενους φορείς για την ανάπτυξη αρχικών, αλλά και μελλοντικών στόχων αναφορικά με τη συλλογή, την ανακύκλωση και την επαναχρησιμοποίηση κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων. Αρχικά, οι στόχοι θα πρέπει να επικεντρώνονται στο να είναι επιτεύξιμοι, ωστόσο, με την πάροδο του χρόνου και εντός συγκεκριμένου χρονικού ορίζοντα, οι στόχοι θα πρέπει να καλύπτουν τις απαιτήσεις της ΕΕ σχετικά με τη συλλογή, την ανακύκλωση και την επαναχρησιμοποίηση.

ii. Η διάρθρωση των απαιτήσεων σχετικά με την υποβολή στοιχείων

Ο ΕΟΑΝ είναι αρμόδιος για την επικαιροποίηση των αντίστοιχων βάσεων δεδομένων αποβλήτων (Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων – ΗΜΑ) και παραγωγών (Εθνικό Μητρώο Παραγωγών – ΕΜΠΑ), έτσι ώστε να συμπεριλαμβάνουν τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα (συμπεριλαμβανομένης καθεμίας από τις υποκατηγορίες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του συστήματος ΔΕΠ). Επιπρόσθετα, οι υποχρεώσεις των διάφορων τύπων παραγωγών σχετικά με την υποβολή στοιχείων (δηλαδή των λιανοπωλητών, των εισαγωγέων, των κατασκευαστών κ.λπ.) θα πρέπει να καθορίζονται με απλό και σαφή τρόπο.

iii. Η διενέργεια ή/και ο συντονισμός δραστηριοτήτων παρακολούθησης ή/και ελέγχων

Ο ΕΟΑΝ, είτε απευθείας είτε μέσω εξωτερικών συνεργασιών, θα είναι αρμόδιος για τη διενέργεια ελέγχων, επιτόπιων ή βάσει εγγράφων/ηλεκτρονικά υποβαλλόμενων στοιχείων, προκειμένου να διασφαλίζει ότι τα στοιχεία ποσοτήτων που υποβάλλονται είναι ακριβή. Επιπρόσθετα, ο ΕΟΑΝ θα παρέχει καθοδήγηση στο ΣΕΔ σχετικά με το πώς πρέπει να αξιολογούνται τα συλλεγόμενα στοιχεία και θα προσδιορίζει τις εισροές στοιχείων υψηλού κινδύνου, με σκοπό την ανάπτυξη μηχανισμού για πιο στοχευμένες δραστηριότητες ελέγχου.

- iv. Η αξιολόγηση των αιτήσεων αδειοδότησης και ανανέωσης άδειας λειτουργίας που υποβάλλονται από το ΣΕΔ

Ο ΕΟΑΝ θα οργανώσει τη διεξαγωγή δημόσιου διαγωνισμού για την υποβολή προτάσεων από τα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με την ανάπτυξη του ΣΕΔ και θα καταρτίσει τα κριτήρια με βάση τα οποία θα πραγματοποιηθεί ο διαγωνισμός. Παρακάτω παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά του δημόσιου διαγωνισμού. Μετά την παραλαβή των αιτήσεων, ο ΕΟΑΝ θα είναι αρμόδιος να τις αξιολογήσει με βάση τα ήδη καθορισθέντα κριτήρια και να αδειοδοτήσει τον καταλληλότερο αιτούντα ή αιτούντες. Επιπρόσθετα, ο ΕΟΑΝ θα είναι αρμόδιος για την περιοδική ανανέωση της άδειας λειτουργίας που έχουν εξασφαλίσει οι επιτυχείς αιτούντες.

β. ΣΕΔ

Θα υπάρχει ένα συλλογικό ΣΕΔ του οποίου θα ηγείται ο ίδιος ο κλάδος, πράγμα που σημαίνει ότι θα πρέπει να συσταθεί κοινοπραξία παραγωγών κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων (αποτελούμενη από εισαγωγείς, παραγωγούς, λιανοπωλητές κ.ο.κ.) και να αναλάβει το έργο της αρχικής συγκρότησης του ΣΕΔ, με τα μέλη της να καθίστανται μέτοχοι του μη κερδοσκοπικού νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου. Οι μέτοχοι, σε συνεργασία με τον ΕΟΑΝ, θα είναι αρμόδιοι για την αρχική θεσμική και διοικητική διάρθρωση του οργανισμού. Στη συνέχεια, οι υποχρεώσεις του ΣΕΔ θα είναι οι ακόλουθες:

- i. Συλλογή και μεταφορά

Το ΣΕΔ θα είναι υπεύθυνο για τη συγκρότηση και ανάπτυξη του δικτύου σημείων συλλογής. Σε πρώτη φάση, θα πρέπει να προσδιοριστούν οι καταλληλότερες μέθοδοι συλλογής (συλλογή από το πεζοδρόμιο, συλλογή «πόρτα - πόρτα», συστήματα επιστροφής (take-back), πράσινα σημεία κ.λπ.), σε στενή συνεργασία με τους μετόχους. Επιπρόσθετα, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα σχετικά γεωχωρικά στοιχεία και εστιάζοντας στη επίτευξη των καθορισμένων στόχων, το ΣΕΔ θα είναι υπεύθυνο για την κατανομή των διάφορων σημείων συλλογής σε ολόκληρη την ελληνική επικράτεια. Επίσης, το ΣΕΔ θα είναι υπεύθυνος, είτε απευθείας είτε μέσω συνεργασιών με τους δήμους ή/και με άλλες εταιρείες, για την ανάπτυξη ενός πλαισίου συλλογής και μεταφοράς αποβλήτων.

- ii. Υποβολή στοιχείων

Το ΣΕΔ θα είναι υπεύθυνο να διασφαλίζει ότι τα μέλη του υποβάλλουν δεόντως τα σχετικά στοιχεία στις αρμόδιες αρχές, καθώς και να τους παρέχει υποστήριξη σχετικά με το πώς να συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις τους ως προς την υποβολή στοιχείων. Επιπρόσθετα, το ΣΕΔ, σε στενή συνεργασία με τον ΕΟΑΝ, θα πρέπει να διερευνά τυχόν παραπτώματα ή ανακρίβειες και να προβαίνει στη λήψη των ανάλογων μέτρων.

- iii. Κεφαλαιουχικός εξοπλισμός

Το ΣΕΔ θα πρέπει να επενδύει, υπεύθυνα και με διαφάνεια, τα κεφάλαια που αντλούνται από τα μέλη του (μέσω των συνδρομών μέλους και των χρηματικών εισφορών παραγωγών) ή/και από τυχόν δάνεια στον αναγκαίο κεφαλαιουχικό εξοπλισμό, ο οποίος περιλαμβάνει:

- κάδους συλλογής και, γενικά, εξοπλισμό που είναι απαραίτητος για την επίτευξη των στόχων συλλογής,

- μέσα μεταφοράς αποβλήτων (π.χ. φορτηγά ή άλλου είδους εξοπλισμό),
- άλλου είδους εξοπλισμό που είναι αναγκαίος για τις δραστηριότητες του ΣΕΔ.

iv. Παροχή υποστήριξης και διαφανούς πληροφόρησης στους παραγωγούς και τους καταναλωτές

Το ΣΕΔ θα είναι υπεύθυνο για την παροχή σαφούς καθοδήγησης προς τις επιχειρήσεις-μέλη του και τους καταναλωτές αναφορικά με τα προϊόντα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του συστήματος, με σκοπό να τους ευαισθητοποιήσει σχετικά με τις υποχρεώσεις τους. Για να επιτευχθεί αυτό, ο ΣΕΔ θα πρέπει να δημιουργήσει δίαυλο επικοινωνίας, τόσο με τους παραγωγούς όσο και με τους καταναλωτές, στελεχωμένο με κατάλληλα καταρτισμένους υπαλλήλους.

v. Καθοδήγηση της επικοινωνίας με τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης

Τέλος, το ΣΕΔ θα πρέπει να εδραιώσει ενισχυμένη συνεργασία με τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, προκειμένου να διασφαλίσει ότι αυτές προβαίνουν στις αναγκαίες δράσεις που αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση των πολιτών και στην ανάπτυξη και λειτουργία του τοπικού δικτύου συλλογής.

γ. Παραγωγοί

Οι παραγωγοί υποχρεούνται είτε να συνάψουν συμβατική συμφωνία με το ΣΕΔ είτε να οργανώσουν με άλλον τρόπο δικό τους αδειοδοτημένο σύστημα συλλογής και μετέπειτα διαχείρισης, το οποίο θα περιλαμβάνει πρόβλεψη άμεσης υποβολής στοιχείων στον ΕΟΑΝ. Όσοι επιλέγουν να γίνουν μέλη του ΣΕΔ θα πρέπει να καταβάλλουν τις αντίστοιχες χρηματικές εισφορές και να ακολουθούν τις οδηγίες που παρέχονται από τον οργανισμό σχετικά με θέματα όπως η υποβολή στοιχείων και άλλες υποχρεώσεις. Οι παραγωγοί που επιλέγουν να οργανώσουν δικό τους αδειοδοτημένο σύστημα συλλογής θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις του συστήματος ΔΕΠ, καθώς διατηρούν στο ακέραιο την ευθύνη του παραγωγού. Επιπρόσθετα, οι παραγωγοί θα πρέπει να αναπτύξουν δικά τους συστήματα επιστροφής (take-back) τα οποία να μπορούν να λειτουργήσουν υιοθετώντας διάφορες προσεγγίσεις (σημεία συλλογής εντός του καταστήματος, συλλογή κατά την παράδοση του προϊόντος στην περίπτωση του ηλεκτρονικού εμπορίου κ.λπ.), αλλά, σε κάθε περίπτωση, να είναι δωρεάν για τους καταναλωτές.

δ. Οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης

Οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης αναμένεται να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στην επιτυχή εφαρμογή του συστήματος ΔΕΠ και, ειδικότερα, στην επίτευξη των καθορισμένων στόχων. Οι κύριες αρμοδιότητές τους θα είναι οι ακόλουθες:

- i. Η ένταξη της χωριστής συλλογής και μεταφοράς των κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων στις εργασίες που επιτελούν με την υποστήριξη του ΣΕΔ, ο οποίος θα είναι αρμόδιος για την παροχή του αναγκαίου εξοπλισμού. Πιο συγκεκριμένα, οι δήμοι θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι ο παρεχόμενος από το ΣΕΔ εξοπλισμός συλλογής θα διανέμεται σε ολόκληρη την επικράτεια του δήμου, προκειμένου να εξυπηρετούνται όλοι οι πολίτες. Επιπρόσθετα, θα είναι υπεύθυνοι να διατηρούν τον εξοπλισμό καθαρό και σε καλή κατάσταση. Όσον αφορά τη μεταφορά των χωριστά συλλεγόμενων αποβλήτων, οι δήμοι θα πρέπει να εντάξουν τα κλωστοϋφαντουργικά απόβλητα στα γενικά τους συστήματα χωριστής συλλογής, τηρώντας τις ελάχιστες απαιτήσεις σχετικά με τη συλλογή.
- ii. Εγκαταστάσεις: Οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης είναι αρμόδιες (όπως ορίζεται, επίσης, από τη σχετική νομοθεσία) για την ανάπτυξη δικτύου εγκαταστάσεων που θα βελτιώσει τη χωριστή συλλογή, την ανακύκλωση και την επαναχρησιμοποίηση των κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων. Πιο συγκεκριμένα, οι δήμοι θα πρέπει να διασφαλίσουν την ανάπτυξη πράσινων σημείων και σημείων συλλογής, καθώς και Κέντρων Διαλογής και

Επαναχρησιμοποίησης Υλικών (ΚΔΕΥ), με στόχο τη μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων επαναχρησιμοποίησης των κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων (μεταξύ άλλων ρευμάτων αποβλήτων) σε τοπικό επίπεδο.

- iii. Ευαισθητοποίηση του κοινού: Οι δήμοι θα πρέπει να επενδύσουν στη χάραξη στρατηγικών ευαισθητοποίησης που να επικεντρώνονται στους πολίτες. Το αντικείμενο αυτών των στρατηγικών θα είναι η ενημέρωση των πολιτών σχετικά με τη σπουδαιότητα της διαλογής και της χωριστής συλλογής των αποβλήτων, αλλά και σχετικά με τις υποχρεώσεις τους όσον αφορά τη διαχείριση αποβλήτων.

ε. Καταναλωτές

Ο ακρογωνιαίος λίθος για να είναι αποτελεσματικό το σύστημα ΔΕΠ και να επιτύχει τους στόχους του συνίσταται στην υιοθέτηση της σωστής συμπεριφοράς από τους καταναλωτές. Οι καταναλωτές θα πρέπει:

- i. Να πραγματοποιούν διαλογή των αποβλήτων τους, εφαρμόζοντας τις κατάλληλες μεθόδους χωριστής συλλογής.
- ii. Να χρησιμοποιούν τα συστήματα επιστροφής (take-back) που αναπτύσσονται από τους παραγωγούς ή/και το ΣΕΔ.

Στόχοι

Τα συστήματα ΔΕΠ χρειάζονται σαφείς και προσδευτικούς στόχους προκειμένου να καταστεί εφικτή η ανάπτυξη της αγοράς. Οι στόχοι μπορούν να χρησιμοποιούνται για τη διαχρονική εκτίμηση των ποσοστών συλλογής, επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης. Επιπρόσθετα, η συμπερίληψη οριστικών στόχων υποχρέωσης συλλογής μπορεί να διασφαλίσει την πρόοδο των συστημάτων προς την επίτευξη επαρκούς κάλυψης, στην προκειμένη περίπτωση, της κάλυψης σε εθνικό επίπεδο.

Προκειμένου να καθοριστεί μια ακριβής βάση αναφοράς έναντι της οποίας θα αξιολογείται η πρόοδος, η λειτουργία του συστήματος ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, κατά τη διάρκεια του πρώτου έτους της εφαρμογής του, θα πρέπει να συνοδευτεί από ανάλυση σύστασης αποβλήτων. Κατ' αυτόν τον τρόπο, αφενός, θα σχηματιστεί μια εικόνα της τρέχουσας κατάστασης και, αφετέρου, θα διασφαλιστεί ότι έχουν καθιερωθεί και εφαρμόζονται πρακτικές υποβολής στοιχείων.

Το εύρος των μακροπρόθεσμων ποσοστών συλλογής στα υφιστάμενα/αναδυόμενα συστήματα ΔΕΠ κυμαίνεται από 50% (Γαλλία) έως 90% (Σουηδία). Οι στόχοι αυτοί φαίνεται να επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από τη στάση που τηρεί ο πληθυσμός, αλλά και από τον βαθμό συμμετοχής του στη χωριστή συλλογή και ανακύκλωση των αποβλήτων. Κατά τον καθορισμό μακροπρόθεσμων στόχων για το συγκεκριμένο σύστημα ΔΕΠ, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα δεδομένα του ελληνικού πλαισίου.

Αν δεν είναι γνωστό ποια είναι σήμερα τα ακριβή ποσοστά συλλογής, επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης, ο καθορισμός οριστικών βραχυπρόθεσμων στόχων για τον κλάδο της κλωστοϋφαντουργίας στην Ελλάδα είναι δύσκολος. Κατά το πρώτο έτος λειτουργίας του συστήματος, θα πρέπει να δοθεί έμφαση στη συλλογή στοιχείων. Κατόπιν, θα πρέπει να αξιολογηθούν οι στόχοι επιδόσεων με βάση τις πληροφορίες αυτές και σε συνεργασία με τους μετόχους και τον ρυθμιστικό φορέα (ΕΟΑΝ).

Το σύστημα ΔΕΠ θα πρέπει να επιδιώκει τον καθορισμό των ακόλουθων στόχων:

- **στόχοι συλλογής:** αύξηση των όγκων των συλλεγόμενων κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων σε σχέση με τον συνολικό όγκο κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων που διατίθενται στην αγορά,
- **στόχοι προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση:** αύξηση των όγκων των συλλεγόμενων αποβλήτων που επαναχρησιμοποιούνται στο πλαίσιο της ίδιας εφαρμογής (π.χ. μεταχειρισμένα ενδύματα),
- **στόχοι ανακύκλωσης:** αύξηση των όγκων των συλλεγόμενων αποβλήτων που ανακυκλώνονται σε δευτερογενείς πρώτες ύλες στις περιπτώσεις που δεν μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν, και

εκτός από αυτούς τους στόχους επιδόσεων, θα πρέπει, επίσης, να καθορίζονται **στόχοι υποχρέωσης συλλογής** με σκοπό την εντατικοποίηση της προόδου προς την επίτευξη εθνικής κάλυψης και την αύξηση της προσβασιμότητας της συλλογής κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων για το μέσο νοικοκυριό⁷⁵.

Εκτός από την υφιστάμενη οδό των φιλικών καταστημάτων, η συλλογή κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων θα πρέπει να πραγματοποιείται, επίσης, μέσω των κάδων που είναι τοποθετημένοι στο δρόμο και των πράσινων σημείων. Επομένως, ο ελάχιστος αριθμός και η βέλτιστη κατανομή αυτών των σημείων συλλογής θα πρέπει να καθορίζονται με τη χρήση στοιχείων πυκνότητας πληθυσμού και τοπικής τοπογραφίας/γεωχωρικών χαρακτηριστικών. Οι παράγοντες που συντελούν στον καθορισμό των υποχρεώσεων συλλογής κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων μπορεί να περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων:

- τη μέση εγγύτητα των νοικοκυριών προς ένα ειδικά καθορισμένο σημείο συλλογής, και
- τον μέσο αριθμό νοικοκυριών που εξυπηρετεί ένα μεμονωμένο σημείο συλλογής.

Ο καθορισμός στόχων είναι αναγκαίος για την προώθηση της σταδιακής προόδου προς την επίτευξη πανεθνικής κάλυψης.

Χρηματικές εισφορές και κριτήρια

Το καθαρό κόστος του τέλους του κύκλου ζωής των προϊόντων πρέπει να καλύπτεται πλήρως από τους παραγωγούς. Ο προσδιορισμός των συνιστωσών κόστους θα πρέπει να πραγματοποιείται μέσω ανάλυσης επιμερισμού του σχετικού καθαρού κόστους διαχείρισης αποβλήτων που αφορά το συγκεκριμένο ρεύμα αποβλήτων που έχει παραχθεί (συμπεριλαμβανομένων τόσο των αποβλήτων που υφίστανται διαλογή στην πηγή όσο και εκείνων που δεν συλλέγονται χωριστά). Από την άλλη πλευρά, τα πιθανά έσοδα από την πώληση δευτερογενών προϊόντων (π.χ. μεταχειρισμένων ενδυμάτων) θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από το ΣΕΔ και να αφαιρούνται από την κατανομή του κόστους στους παραγωγούς (διαδικασία από την οποία προκύπτει το καθαρό κόστος).

Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ακόλουθες συνιστώσες κόστους:

- το κόστος συλλογής,
- το κόστος μεταφοράς,
- το κόστος επεξεργασίας, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών διαλογής και προεπεξεργασίας,
- το κόστος υποβολής στοιχείων,

⁷⁵ «Guidance for separate collection of municipal waste» (Οδηγίες για τη χωριστή συλλογή αστικών αποβλήτων), Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕΕ) (Απρίλιος 2020): https://ec.europa.eu/environment/waste/studies/pdf/15.1.%20EC_DGENV_Separate%20Collection_guidance_DEF.pdf

- το κόστος που σχετίζεται με την επιβολή μέτρων πρόληψης παραγωγής αποβλήτων και ρύπανσης από απορρίμματα,
- το κόστος παρακολούθησης και διενέργειας ελέγχων, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων για την καταπολέμηση της εισφοροδιαφυγής (free-riding),
- το κόστος επικοινωνίας και ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης του κοινού,
- το διαχειριστικό κόστος,
- άλλου είδους δαπάνες.

Το ΣΕΔ θα πρέπει να διαθέτει ένα συγκεκριμένο ποσοστό των ετήσιων εσόδων του για την πραγματοποίηση συγκεκριμένων δράσεων, ακολουθώντας, για παράδειγμα, την προσέγγιση της Αυστρίας, με βάση την οποία το ΣΕΔ υποχρεούται να διαθέτει το 0,3% των ετήσιων εσόδων του για τη στήριξη έργων πρόληψης παραγωγής αποβλήτων.

Κατά τη διάρκεια των αρχικών σταδίων της εφαρμογής του συστήματος ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, το ΣΕΔ πρέπει να επιβάλλει μία μέση χρηματική εισφορά σε όλα τα μέλη του και σε όλα τα προϊόντα που διατίθενται στην αγορά, με ένα ελάχιστο επίπεδο διαφοροποίησης, π.χ. με βάση τον τύπο υλικών στην περίπτωση που χρησιμοποιούνται συσκευασίες για τα προϊόντα. Ωστόσο, σταδιακά, θα πρέπει να καθιερωθούν χρηματικές εισφορές διαφόρων επιπέδων για την επιβράβευση των επιχειρήσεων που συνεισφέρουν ενεργά στη μείωση του κόστους του τέλους του κύκλου ζωής των προϊόντων ή/και που καταβάλλουν προσπάθειες στον τομέα του οικολογικού σχεδιασμού. Αυτό θα πρέπει να επιτευχθεί μέσω της θέσπισης διαφοροποίησης των χρηματικών εισφορών (eco-modulation) με βάση συγκεκριμένα κριτήρια οικολογικού σχεδιασμού (ανθεκτικότητα, περιεκτικότητα σε ανακυκλωμένα υλικά και ανακυκλωσιμότητα). Η προσέγγιση αυτή θα διασφαλίσει την προώθηση της αρχής του πραγματικού κόστους, η οποία αποσκοπεί στη διαφοροποίηση της ευθύνης των παραγωγών μέσω της σύνδεσης της οικονομικής ευθύνης με το πραγματικό κόστος της διαχείρισης των προϊόντων που διατίθενται στην αγορά από τον εκάστοτε παραγωγό.

Επικεφαλής της συγκρότησης του συστήματος ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα πρέπει να τεθούν οι κυριότεροι οργανισμοί που δραστηριοποιούνται στον αντίστοιχο κλάδο (ΣΕΠΕΕ). Η βεβαιότητα της ροής εσόδων από τις χρηματικές εισφορές των παραγωγών θα συμβάλει στην εξασφάλιση της χρηματοδότησης (μέσω τραπεζικών δανείων κ.λπ.), η οποία θα χρησιμοποιηθεί για την αρχική επένδυση κεφαλαίου. Επιπρόσθετα, οι κύριοι οργανισμοί θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να αυτοχρηματοδοτήσουν τη συγκρότηση του ΣΕΔ έναντι συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο και, κατ' αυτόν τον τρόπο, να γίνουν μέτοχοι του ΣΕΔ.

Για τις χρηματικές εισφορές που καταβάλλονται από τους παραγωγούς θα πρέπει να εφαρμόζεται ο ακόλουθος επιμερισμός:

- Συνδρομή μέλους:** Εφάπαξ χρηματική εισφορά που καταβάλλεται από έναν οργανισμό όταν γίνεται μέλος του συστήματος ΔΕΠ, το οποίο θα πρέπει να είναι το ίδιο για όλους τους παραγωγούς.
- Ετήσια χρηματική εισφορά:** Πρέπει να καταβάλλεται σε ετήσια βάση και να είναι ανάλογο του μεγέθους και του μεριδίου αγοράς της εταιρείας.
- Χρηματική εισφορά διάθεσης προϊόντος στην αγορά:** Πρέπει να ενσωματώνεται σε κάθε προϊόν που διατίθεται στην αγορά (κατά τέτοιο τρόπο ώστε να είναι ορατό από τους καταναλωτές). Για τον καθορισμό του θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη συγκεκριμένα χαρακτηριστικά των διάφορων προϊόντων (π.χ. διαφορετικό ύψος χρηματικών εισφορών για τα μπλουζάκια και τα μπουφάν).

Προγράμματα πρόληψης παραγωγής κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων

Η πρόληψη παραγωγής κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων αφορά τη μείωση των ποσοτήτων τους, την επαναχρησιμοποίησή τους, αλλά και τη μείωση της χρήσης επιβλαβών ουσιών στα σχετικά υλικά και προϊόντα οι οποίες δημιουργούν προβλήματα στην ποιότητά τους.

Ο κυριότερος τρόπος πρόληψης της παραγωγής του ρεύματος κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων συνίσταται στην ενίσχυση της βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας και καινοτομίας του κλάδου της κλωστοϋφαντουργίας, παράλληλα με την πρόσδοση ώθησης στην αγορά βιώσιμων και κυκλικών κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, την αντιμετώπιση της «γρήγορης μόδας» και την προώθηση νέων επιχειρηματικών μοντέλων. Βασική προϋπόθεση για την επιτυχία του είναι η ποιότητα του τελικά χρησιμοποιούμενου προϊόντος μετά την αγορά του από τον τελικό χρήστη. Ειδικότερα όσον αφορά το σύστημα ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, προκειμένου να προωθηθεί η επαναχρησιμοποίηση των εν λόγω προϊόντων, καθώς και η προετοιμασία για την επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωσή τους μέσω της χωριστής συλλογής, θα πρέπει να δοθεί έμφαση στις κατηγορίες που έχουν επιλεγεί από την Ελληνική Κυβέρνηση: ενδύματα, λευκά είδη οικιακής χρήσης, επαγγελματικά ενδύματα και κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα επαγγελματικής χρήσης, όπως περιγράφηκε στην Ενότητα «Γενικές αρχές συστήματος ΔΕΠ».

Τα μέτρα πρόληψης παραγωγής κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων που προτείνονται στην παρούσα φάση είναι τα ακόλουθα:

- **Μείωση της ποσότητας κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων**

Για να επιτευχθεί αυτό, προτείνονται τα εξής:

- α. Η προώθηση της μείωσης της κατανάλωσης νέων υφασμάτων, μέσω της παρότρυνσης του κοινού να φροντίζει τα ενδύματά του και να συνεχίζει να τα χρησιμοποιεί για μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα.
- β. Η ενθάρρυνση της συλλογής προς επαναχρησιμοποίηση, μέσω της καθιέρωσης χωριστής συλλογής κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και της δημιουργίας καταστημάτων μεταχειρισμένων ενδυμάτων και υποδημάτων, ή μέσω βιβλιοθηκών ενδυμάτων/ανταλλαγής ενδυμάτων (swishing), με παράλληλη αποθάρρυνση της καταστροφής και της διάθεσης των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων σε ΧΥΤ.
- γ. Ο σχεδιασμός, η οργάνωση και η λειτουργία του ΣΕΔ στο πλαίσιο του συστήματος ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα.
- δ. Η προώθηση της οικολογικής σήμανσης (eco-labelling) των μεταχειρισμένων ενδυμάτων. Ο προσδιορισμός των μεταχειρισμένων ενδυμάτων ως ισοδύναμων από πλευράς εκπλήρωσης των κριτηρίων που καθορίζονται από το «Οικολογικό σήμα της ΕΕ για είδη ένδυσης»⁷⁶ (σύστημα οικολογικής σήμανσης). Αυτό αναμένεται να ενισχύσει τη συμμετοχή των διάφορων σχετικών παραγόντων της αγοράς στην πώληση μεταχειρισμένων ενδυμάτων.
- ε. Προώθηση και στήριξη νέων εναλλακτικών επιχειρηματικών μοντέλων που επιφέρουν μετατόπιση του ιδιοκτησιακού μοντέλου των ενδυμάτων, όπως είναι π.χ. οι εταιρείες ενοικίασης ειδών ένδυσης που φοριούνται σε ειδικές περιστάσεις (π.χ. γαμήλιες τελετές και άλλες εορταστικές εκδηλώσεις) και οι τράπεζες ενδυμάτων.

⁷⁶ <https://www.textilestandards.com/standards/11-eu-ecolabel-textiles#:~:text=The%20EU%20Ecolabel%20for%20clothing,water%20emissions%20and%20hazardous%20substances.>

- στ. Ανάπτυξη πρωτοβουλιών από βιοτεχνίες/εταιρείες που κατασκευάζουν ή εισάγουν είδη ένδυσης, σε συνεργασία με κέντρα επιδιόρθωσης και Κέντρα Διαλογής και Επαναχρησιμοποίησης Υλικών (ΚΔΕΥ), στις περιπτώσεις που το υφιστάμενο δίκτυο δεν θεωρείται επαρκές. Τα κέντρα αυτά θα δημιουργηθούν από ιδιώτες ή/και δημοτικές επιχειρήσεις επιπροσθέτως του υφιστάμενου δικτύου.
 - ζ. Βελτίωση και προώθηση του δικτύου συλλογής επαναχρησιμοποιήσιμων ενδυμάτων στις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης (υφάσματα που δεν είναι πλέον κατάλληλα για την αρχική προβλεπόμενη χρήση τους). Η δυνατότητα εύκολης πρόσβασης στα σημεία συλλογής και η διατήρησή τους σε καλή κατάσταση οδηγεί συνήθως σε αύξηση των ποσοτήτων συλλογής. Σημαντικό ρόλο σε αυτό μπορούν να διαδραματίσουν οι οργανισμοί με σημαντικούς οικονομικούς πόρους, ιδιωτικοί ή/και δημόσιοι.
 - η. Ανάπτυξη ηλεκτρονικής πλατφόρμας στην οποία θα καταχωρίζονται τα κέντρα επιδιόρθωσης κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και υποδημάτων, έτσι ώστε οι χρήστες, ανάλογα με τον τόπο διαμονής τους, να μπορούν να εξυπηρετηθούν από ένα κέντρο που βρίσκεται κοντά τους.
- **Παράταση του κύκλου ζωής των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων**
 - α. Κατάρτιση κατευθυντήριων οδηγιών σχεδιασμού για τους κατασκευαστές/εισαγωγείς κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, διάφορες περιβαλλοντικές πτυχές, έτσι ώστε τα προϊόντα να έχουν αρκετά μεγάλη διάρκεια ζωής, μέσω της χρήσης βιώσιμων υλικών.
 - β. Χρήση «παλαιών» υφασμάτων σε νέα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα (π.χ. μεταποίηση ενδυμάτων).
 - γ. Ενθάρρυνση της επιδιόρθωσης μέσω της παροχής φορολογικών κινήτρων (π.χ. μειωμένος ή μηδενικός ΦΠΑ για την επιδιόρθωση). Αυτό θα μπορούσε να συμβάλει στη βελτίωση της διαθεσιμότητας της εν λόγω υπηρεσίας.
 - δ. Επέκταση της περιόδου ισχύος της εγγύησης/παροχής εξυπηρέτησης από τις εταιρείες/μάρκες.
 - **Βελτίωση της περιβαλλοντικής ποιότητας των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων**
 - α. Περιορισμός της παρουσίας επικίνδυνων χημικών ουσιών στα υφάσματα.
 - β. Βελτιωμένος σχεδιασμός που διευκολύνει την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση.
 - γ. Καθορισμός κριτηρίων ποιότητας για μεταχειρισμένα ενδύματα που μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν.
 - δ. Περαιτέρω προώθηση του Οικολογικού σήματος της ΕΕ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα.

Συγγραφή υποχρεώσεων του διαγωνισμού για την έγκριση συστήματος ΣΕΔ

Το ΣΕΔ θα πρέπει να εγκριθεί από την αρμόδια αρχή (δηλαδή τον Ελληνικό Οργανισμό Ανακύκλωσης) για χρονική περίοδο έξι ετών (όπως ορίζεται ήδη βάσει του υφιστάμενου ελληνικού νομικού πλαισίου). Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζεται η προτεινόμενη συγγραφή υποχρεώσεων του διαγωνισμού για την έγκριση συστήματος ΣΕΔ για στρώματα με βάση τις οδηγίες και τις εξειδικευμένες προτάσεις που αναπτύχθηκαν στις παραπάνω ενότητες, αλλά και λαμβάνοντας υπόψη το υφιστάμενο ευρωπαϊκό και ελληνικό νομικό πλαίσιο (κυρίως τον Ν.2939/2001 όπως τροποποιήθηκε από τον Ν.4496/2017) σχετικά με τα συστήματα ΔΕΠ.

- Οι σημαντικότερες πτυχές σχετικά με τη νομική, διοικητική και οργανωτική διάρθρωση του συστήματος ΔΕΠ είναι οι ακόλουθες:
 - i. Το νομικό καθεστώς⁷⁷.
 - ii. Η διάρθρωση των μελών και των μετόχων (Ν.4496/2017 (πρέπει να ληφθεί υπόψη το άρθρο 4 παράγραφος (α) αναφορικά με τυχόν ζητήματα ασυμβατότητας).
 - iii. Οι τύποι υλικών που καλύπτονται από το σύστημα ΔΕΠ (συμπεριλαμβανομένης της κατηγοριοποίησης με βάση τους κωδικούς ΕΚΑ) και οι ετήσιες ποσότητες ανά τύπο υλικού με βάση τεκμηριωμένα στοιχεία⁷⁸ (επίσης, θα πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη σχετικά με τη μεθοδολογία συλλογής και υποβολής στοιχείων). Οι κατηγορίες κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων που θα πρέπει να εξεταστούν προς συμπερίληψη στο πεδίο εφαρμογής του συστήματος ΔΕΠ περιγράφονται στην Ενότητα 7.1 «Γενικές αρχές συστήματος ΔΕΠ»⁷⁹.
 - iv. Ο εσωτερικός κανονισμός.
 - v. Τα πρότυπα ποιοτικής και περιβαλλοντικής διαχείρισης (όπως π.χ. ISO 9001, ISO 14001 κ.λπ.).
 - vi. Το τεχνικό προσωπικό (στελέχη του συστήματος και τρίτων φορέων), καθώς και ο εξοπλισμός και οι υποδομές (υφιστάμενες ή μελλοντικές), που μπορούν να υποστηρίξουν επαρκώς τις δραστηριότητες του συστήματος ΔΕΠ.
 - vii. Η τεχνική εμπειρία σε συναφείς δραστηριότητες.⁸⁰

⁷⁷ Καταστατικό (φορολογικά στοιχεία, στοιχεία νόμιμου εκπροσώπου, διοικητικό συμβούλιο κ.ά.).

⁷⁸ Συμπεριλαμβανομένων διασταυρώσεων με το Εθνικό Μητρώο Παραγωγών (ΕΜΠΑ) και το Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων (ΗΜΑ).

⁷⁹ Οι κατηγορίες των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων που θα θεωρείται ότι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του συστήματος ΔΕΠ στην Ελλάδα είναι οι ακόλουθες:

ενδύματα: όλα τα ενδύματα και τα φορετά συμπληρώματα ένδυσης (αξεσουάρ) που κατασκευάζονται κυρίως από κλωστοϋφαντουργικές ύλες (στα οποία συμπεριλαμβάνονται, ενδεικτικά, αλλά όχι περιοριστικά, κοντομάνικα μπλουζάκια, πουκάμισα, κολεγιακές μπλούζες (φούτερ), αθλητικά είδη ένδυσης (εξαιρουμένων των υποδημάτων), εσώρουχα, γραβάτες, περικάρπια και κορδέλες για τα μαλλιά),

λευκά είδη οικιακής χρήσης: όλα τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα που απαντώνται συνήθως στα νοικοκυριά (στα οποία συμπεριλαμβάνονται, ενδεικτικά, αλλά όχι περιοριστικά, σεντόνια και παπλωματοθήκες, τραπεζομάντηλα, πετσέτες μπάνιου και πετσέτες φαγητού,

επαγγελματικά ενδύματα: όλα τα είδη ενδυμασιών και στολών εργασίας που χρησιμοποιούνται σε

επαγγελματικά περιβάλλοντα (συμπεριλαμβανομένων των σχολικών ποδιών και των αθλητικών στολών), και κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα επαγγελματικής χρήσης: όλα τα είδη κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, πλην των ενδυμάτων, που χρησιμοποιούνται σε επαγγελματικά περιβάλλοντα (στα οποία συμπεριλαμβάνονται, ενδεικτικά, αλλά όχι περιοριστικά, κλινοσκεπάσματα και πετσέτες, καθώς και πανιά καθαρισμού, που χρησιμοποιούνται σε ξενοδοχεία, σχολεία, νοσοκομεία και φυλακές).

⁸⁰ Τυχόν προηγούμενη εμπειρία σε σχετικές δραστηριότητες (εφόσον διατίθεται) αναμένεται να διασφαλίσει την επιτυχή υλοποίηση του συστήματος ΔΕΠ.

- Πεδίο εφαρμογής και στόχοι του συστήματος ΔΕΠ:
 - i. Ανάλυση του πεδίου εφαρμογής και των στόχων του συστήματος ΔΕΠ και καθορισμός ειδικών στόχων σε σχέση με τους εθνικούς και ευρωπαϊκούς στόχους, όπως περιγράφεται στις Ενότητες 7.1 «Γενικές αρχές συστήματος ΔΕΠ» και «Στόχοι».
 - ii. Συμβολή του συστήματος ΔΕΠ στην επίτευξη των εθνικών στόχων.
 - iii. Ειδικές προβλέψεις για τα νησιά και τις δυσπρόσιτες περιοχές.

Θα πρέπει να προσδιοριστεί η εδαφική κάλυψη του συστήματος ΔΕΠ με σκοπό τον καθορισμό ελάχιστων απαιτήσεων. Η παράμετρος της εδαφικής κάλυψης είναι ιδιαίτερα σημαντική στην περίπτωση που ένα σύστημα ΣΕΔ δεν είναι σε θέση να εξυπηρετήσει ορισμένες περιοχές (π.χ. αραιοκατοικημένες, δυσπρόσιτες κ.λπ.).

- Κάλυψη του συστήματος ΔΕΠ:
 - i. Στοιχεία γεωγραφικής κάλυψης, καθώς και δημογραφικά και άλλου είδους στοιχεία των προς κάλυψη περιοχών (π.χ. πυκνότητα πληθυσμού, δίκτυο συλλογής κ.λπ.). Με βάση την Ενότητα 7.1 «Στόχοι», προτείνεται σταδιακή πορεία προς την επίτευξη πανεθνικής κάλυψης και αύξησης της προσβασιμότητας της συλλογής κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων για το μέσο νοικοκυριό.
 - ii. Χρονοδιάγραμμα για την ανάπτυξη της κάλυψης του συστήματος ΔΕΠ.
 - iii. Ειδικές προβλέψεις για τα νησιά και τις δυσπρόσιτες περιοχές.

Στις απαιτήσεις για την έγκριση ενός ΣΕΔ περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, η ικανότητα εκπλήρωσης συγκεκριμένων επιχειρησιακών καθηκόντων, όπως, κυρίως, της συλλογής και της επεξεργασίας.

- Λειτουργία και δραστηριότητες του συστήματος ΔΕΠ:
 - i. Περιγραφή των σημαντικότερων πτυχών λειτουργίας και διαδικασιών του συστήματος ΔΕΠ, όπως είναι οι δραστηριότητες συλλογής και οι επιστροφές βάσει κινήτρων, η μεταφορά, η αποθήκευση, η αποσυναρμολόγηση, η ανακύκλωση, η ανάκτηση κ.ά., όπως περιγράφεται στην Ενότητα 7.1 «Διατάξεις και υποχρεώσεις».
 - ii. Ειδικές προβλέψεις για τα νησιά και τις δυσπρόσιτες περιοχές.
 - iii. Υποδείγματα συμβατικών συμφωνιών, συμπεριλαμβανομένης συνοπτικής περιγραφής των συμβατικών όρων.

Οι οικονομικές απαιτήσεις για τη λήψη έγκρισης της λειτουργίας ενός οργανισμού ως ΣΕΔ θεωρούνται πολύ σημαντικές για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας και της οικονομικής ασφάλειας του συστήματος ΔΕΠ. Σε αυτές περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, οι απαιτήσεις σχετικά με την ύπαρξη επαρκούς κεφαλαίου και αποθεμάτων, σε ευθυγράμμιση με τον αριθμό των μελών που είναι μέλη του ΣΕΔ.

- Χρηματοδότηση συστήματος ΔΕΠ:
 - i. Περιγραφή των σημαντικότερων πτυχών του μηχανισμού χρηματοδότησης του συστήματος ΔΕΠ, όπως είναι ο βαθμός κάλυψης κόστους, η διάρθρωση των χρηματικών εισφορών, το κόστος συνδρομής μέλους, οι χρηματικές εισφορές συλλογής/ανακύκλωσης, η διαφοροποίηση των χρηματικών εισφορών, ο

οικολογικός σχεδιασμός κ.λπ., όπως περιγράφεται στην Ενότητα 7.1 «Χρηματικές εισφορές και κριτήρια»⁸¹.

- ii. Ειδικές προβλέψεις για τα νησιά και τις δυσπρόσιτες περιοχές.
- Υποβολή στοιχείων, έλεγχος και παρακολούθηση συστήματος ΔΕΠ:
 - i. Υποβολή στοιχείων.
 - ii. Παρακολούθηση και εποπτεία - Μέτρα επιβολής της συμμόρφωσης.
 - iii. Παρακολούθηση της εισφοροδιαφυγής (free-riding).

Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού μπορεί να διασφαλίσει τη συμμετοχή των καταναλωτών στο σύστημα (δηλ. μέσω της χωριστής συλλογής) και, κατ' αυτόν τον τρόπο, να αποτελέσει παράγοντα επιτυχίας για ένα σύστημα ΔΕΠ. Επιπρόσθετα, όποτε κρίνεται απαραίτητο, θα μπορούσαν να διοργανώνονται κοινές εκστρατείες επικοινωνίας σε συνεργασία με άλλες αρχές (π.χ. εθνικές εκστρατείες επικοινωνίας μέσω κοινών συμφωνιών με ΟΤΑ ή μέσω κοινών προσκλήσεων για την υποβολή προσφορών).

- Δραστηριότητες επικοινωνίας και ευαισθητοποίησης σχετικά με το σύστημα ΔΕΠ.
- Αποτίμηση των επιπτώσεων και της αποτελεσματικότητας του συστήματος ΔΕΠ (π.χ. αναφορικά με την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων, τον βαθμό συμμετοχής στο σύστημα κ.λπ.).

7.2 ΣΤΡΩΜΑΤΑ

Το σχέδιο νόμου για την ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/851 για τα απόβλητα στο ελληνικό δίκαιο περιλαμβάνει την ακόλουθη προσθήκη:

⁸¹ Σύμφωνα με την Ενότητα «Χρηματικές εισφορές και κριτήρια», πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ακόλουθες βασικές παράμετροι:

Συνιστώσες κόστους: Ο προσδιορισμός των συνιστωσών κόστους θα πρέπει να πραγματοποιείται μέσω ανάλυσης επιμερισμού του σχετικού καθαρού κόστους διαχείρισης αποβλήτων που αφορά το συγκεκριμένο ρεύμα αποβλήτων που έχει παραχθεί. Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ακόλουθες συνιστώσες κόστους: Το κόστος συλλογής, το κόστος μεταφοράς, το κόστος επεξεργασίας, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών διαλογής και προεπεξεργασίας, το κόστος υποβολής στοιχείων, το κόστος που σχετίζεται με την επιβολή μέτρων πρόληψης παραγωγής αποβλήτων και ρύπανσης από απορρίμματα, το κόστος παρακολούθησης και διενέργειας ελέγχων, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων για την καταπολέμηση της εισφοροδιαφυγής (free-riding), το κόστος επικοινωνίας και ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης του κοινού, το διαχειριστικό κόστος και οι πάσης φύσεως άλλες δαπάνες.

Έσοδα: Τα πιθανά έσοδα από την πώληση δευτερογενών προϊόντων (π.χ. μεταχειρισμένων ενδυμάτων) θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από το ΣΕΔ και να αφαιρούνται από την κατανομή του κόστους στους παραγωγούς (διαδικασία από την οποία προκύπτει το καθαρό κόστος).

Διάρθρωση χρηματικών εισφορών:

Συνδρομή μέλους: Εφάπαξ χρηματική εισφορά που καταβάλλεται από έναν οργανισμό όταν γίνεται μέλος του συστήματος ΔΕΠ, το οποίο θα πρέπει να είναι το ίδιο για όλους τους παραγωγούς.

Ετήσια χρηματική εισφορά: Πρέπει να καταβάλλεται σε ετήσια βάση και να είναι ανάλογο του μεγέθους και του μεριδίου αγοράς της εταιρείας.

Χρηματική εισφορά διάθεσης προϊόντος στην αγορά: Πρέπει να ενσωματώνεται σε κάθε προϊόν που διατίθεται στην αγορά (κατά τέτοιο τρόπο ώστε να είναι ορατό από τους καταναλωτές). Για τον καθορισμό του θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη συγκεκριμένα χαρακτηριστικά των διάφορων προϊόντων (π.χ. διαφορετικό ύψος χρηματικών εισφορών για τα μπλουζάκια και τα μπουφάν).

Άρθρο 10 – Καθιέρωση νέου συστήματος ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα προς επαναχρησιμοποίηση, προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση.⁸²

Πιο συγκεκριμένα, έως τις 31 Δεκεμβρίου 2023, οι παραγωγοί κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων υποχρεούνται να σχεδιάσουν, να οργανώσουν και να θέσουν σε λειτουργία σύστημα ΔΕΠ στην Ελλάδα. Θα διατυπωθούν συγκεκριμένες προτάσεις για τη σύνταξη ΚΥΑ, προς εξέταση από το ΥΠΕΝ. Επισημαίνεται, κατόπιν συνεργασίας με το ΥΠΕΝ, ότι οι τεχνικές προδιαγραφές θα πρέπει να εγκριθούν έως τις 3 Ιανουαρίου 2022 μέσω της έκδοσης ΚΥΑ σχετικά με την επαναχρησιμοποίηση, προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων.

Ως εκ τούτου, η παρούσα ενότητα επικεντρώνεται στη διατύπωση στρατηγικών κατευθυντήριων συστάσεων, καθώς και επιλεκτικών, πιο λεπτομερών προτάσεων, σε συμφωνία με την GIZ και το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ).

Γενικές αρχές συστήματος ΔΕΠ

Θα πρέπει να επιβληθεί από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας της Ελλάδας (ΥΠΕΝ) η θέσπιση συστήματος ΔΕΠ για στρώματα, του οποίου αρμόδιος ρυθμιστικός φορέας θα είναι ο Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ). Στο πλαίσιο του συστήματος ΔΕΠ για στρώματα, η ευθύνη για κάθε είδους απόβλητα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω συστήματος θα ανήκει στους παραγωγούς. Ο συντονισμός της προσέγγισης διαχείρισης αποβλήτων μέσω ενός χρηματοδοτούμενου από τον σχετικό κλάδο ΣΕΔ θα καταστήσει δυνατή τη διασφάλιση επαρκών επενδύσεων για την υποστήριξη της δημιουργίας των αναγκαίων υποδομών και τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης της αναγκαίας τεχνολογίας. Αυτό έχει εξέχουσα σημασία για τον κλάδο των στρωμάτων στην Ελλάδα, καθώς το υφιστάμενο ποσοστό ανακύκλωσης είναι εξαιρετικά χαμηλό και απαιτούνται νέα δίκτυα εγκαταστάσεων επεξεργασίας για την υποστήριξη αποτελεσματικής συλλογής, διαλογής και ανακύκλωσης.

Ο γενικός στόχος αυτού του συστήματος ΔΕΠ συνίσταται στην ανάκτηση αξίας από τα απόβλητα στρώματα και την πρόληψη της διάθεσης ογκωδών αποβλήτων σε ΧΥΤ ή προς αποτέφρωση χωρίς ανάκτηση ενέργειας⁸³. Σε αντίθεση με πολλά άλλα ρεύματα αποβλήτων, στα οποία ύψιστη προτεραιότητα είναι τα αυξημένα ποσοστά επαναχρησιμοποίησης, στην περίπτωση των στρωμάτων υπάρχουν ζητήματα υγιεινής, ασφάλειας και παρουσίας προσμίξεων που σχετίζονται με την επαναχρησιμοποίησή τους. Σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως είναι, για παράδειγμα, η αναδιανομή μεταχειρισμένων στρωμάτων που είναι «σχεδόν σαν καινούρια» σε ανθρώπους που τα έχουν ανάγκη, η επαναχρησιμοποίηση μπορεί να αποτελέσει εναλλακτική επιλογή. Ωστόσο, οι περιπτώσεις αυτές είναι σπάνιες και αντιπροσωπεύουν μικρό αριθμό αποβλήτων στρωμάτων. Επομένως, οι πρωταρχικές προσπάθειες πρέπει να επικεντρώνονται στην αποτελεσματική αποσυναρμολόγηση και την περαιτέρω ανάκτηση και ανακύκλωση των συστατικών μερών τους.

Όλοι οι τύποι αφαιρούμενων και αντικαθιστώμενων στρωμάτων θα θεωρείται ότι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του συστήματος ΔΕΠ, στους οποίους μπορεί να περιλαμβάνονται, ενδεικτικά, αλλά όχι περιοριστικά, τα ακόλουθα:

- στρώματα από ιξωδοελαστικό αφρό (αφρός μνήμης),

⁸² <http://www.opengov.gr/minenv/?p=11440>

⁸³ Είναι σημαντικό να γίνει διάκριση μεταξύ της ανακύκλωσης υψηλής αξίας (αν όχι κλειστού κύκλου) και της υποβαθμιστικής ανακύκλωσης (κατωκύκλωσης), καθώς η δεύτερη, συχνά, παρέχει λιγότερο επιθυμητά περιβαλλοντικά αποτελέσματα.

- στρώματα με εσωτερικά ελατήρια,
- στρώματα με σουμιέ,
- στρώματα με ανεξάρτητα ελατήρια (τύπου pocket),
- στρώματα με σύστημα ελατηρίων τύπου Bonnel,
- στρώματα από αφρώδες ελαστικό (λάτεξ),
- ρυθμιζόμενα αεροστρώματα (φουσκωτά στρώματα),
- στρώματα νερού,
- ανατομικά στρώματα, και
- στρώματα από αφρό πολυουρεθάνης.

Τα στρώματα αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν οποιονδήποτε τύπο υλικού (αφρούς, μέταλλα, υφάσματα, πλαστικά, μαλλί, βαμβάκι, συγκολλητικές ουσίες κ.λπ.) και να είναι οποιουδήποτε μεγέθους (βρεφικά, παιδικά, μονά, διπλά, υπέρδιπλα στρώματα κ.λπ.). Στο πεδίο εφαρμογής του συστήματος θα πρέπει, επίσης, να συμπεριλαμβάνονται τα ανωστρώματα, όπως και τα στρώματα νέου τύπου ή πρωτοποριακού σχεδιασμού (π.χ. COCO-MAT) και τα στρώματα «in-a-box». Επιπρόσθετα, ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δίνεται στους καναπέδες-κρεβάτια. Στις περιπτώσεις που το στρώμα μπορεί να διαχωριστεί από το έπιπλο, θα αντιμετωπίζεται ως κοινό στρώμα, επομένως θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στο σύστημα. Στις περιπτώσεις που το στρώμα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του επίπλου και δεν μπορεί να αφαιρεθεί χωρίς το έπιπλο να χάσει την αρχική λειτουργικότητά του, θα θεωρείται «εκτός πεδίου εφαρμογής», επομένως δεν θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στο σύστημα.

Ολόκληρη η ελληνική αγορά θα εξυπηρετείται από ένα μόνο ΣΕΔ, επικεφαλής του οποίου θα τεθεί ο κλάδος. Η ύπαρξη ενός μόνο ΣΕΔ, αντί για περισσότερα του ενός ανταγωνιστικά ΣΕΔ, θα επιτρέψει την απλούστερη διακυβέρνηση του συστήματος και θα στοχεύσει σε κεντρική ανάπτυξη των σχετικών υποδομών και τεχνολογιών.

Το ΣΕΔ θα πρέπει να συγκροτηθεί με πρωτοβουλία του κλάδου και να συσταθεί ως ιδιωτικός μη κερδοσκοπικός οργανισμός, ενώ κεντρικό ρόλο θα πρέπει να αναλάβουν οι σημαντικότεροι παράγοντες της αλυσίδας αξίας του τομέα των στρωμάτων, προκειμένου να διασφαλιστεί η συμπερίληψη και συνεκτίμηση όλων των βασικών απαιτήσεων. Στη συγκρότηση του ΣΕΔ θα πρέπει να συμμετάσχουν παράγοντες από ολόκληρη την εφοδιαστική αλυσίδα στρωμάτων, στους οποίους θα πρέπει να περιλαμβάνονται, ενδεικτικά, αλλά όχι περιοριστικά, οι ακόλουθοι:

- παραγωγοί αφρωδών υλικών,
- άλλοι παραγωγοί ενδιάμεσων υλικών,
- κατασκευαστές στρωμάτων,
- λιανοπωλητές,
- εξ αποστάσεως πωλητές,
- ο επαγγελματικός τομέας (π.χ. ξενοδοχεία, νοσοκομεία, φυλακές και σχολεία),
- δήμοι, και
- φορείς διαχείρισης αποβλήτων, ιδίως εκείνοι που διαθέτουν εξειδικευμένη τεχνογνωσία στην αποσυναρμολόγηση.

Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή προκειμένου να διασφαλιστεί η πραγματοποίηση διαβουλεύσεων με εκπροσώπους από όλους τους οργανισμούς, κάθε τύπου και μεγέθους. Η συνεργασία με εκπροσώπους από το σύνολο της αλυσίδας αξίας, στο σημείο αυτό, θα διασφαλίσει ότι θα έχουν ληφθεί υπόψη όλες οι απαιτήσεις πριν από την οριστικοποίηση της διάρθρωσης του συστήματος. Αυτό θα βοηθήσει να ελαχιστοποιηθούν μελλοντικά εμπόδια ή περιορισμοί που μπορεί να προκύψουν από τυχόν αποδιοργανωτικά, απρογραμματίστα ή απρόβλεπτα σενάρια.

Ειδικότερα, η κατανόηση της συχνότητας με την οποία ο επαγγελματικός τομέας αντικαθιστά τα μεταχειρισμένα στρώματα εκτιμάται ότι θα αποτελέσει παράμετρο κρίσιμης σημασίας. Καθώς τα στρώματα είναι ογκώδη απόβλητα και καταλαμβάνουν σημαντικό χώρο κατά τη μεταφορά και αποθήκευσή τους, ο σχεδιασμός με γνώμονα το ενδεχόμενο να προκύψουν περιπτώσεις μεγάλων ποσοτήτων μπορεί να συμβάλει στην αποτροπή καθυστερήσεων στη διεκπεραίωση των διαδικασιών αυτών.

Θεωρείται ότι, αν εκπληρωθούν τα παραπάνω, ορισμένοι εκ των κυριότερων οργανισμών που δραστηριοποιούνται στην ελληνική αγορά στρωμάτων θα παράσχουν οικονομική στήριξη στο σύστημα έναντι συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο. Στα υφιστάμενα συστήματα, οι μέτοχοι αυτοί είναι κατά κανόνα μεγάλοι οργανισμοί με σημαντικό μερίδιο αγοράς. Μερικά παραδείγματα εταιρειών που κατέχουν σημαντικό μερίδιο στην αγορά στρωμάτων στην Ελλάδα είναι, μεταξύ άλλων:

- η Delta Strom,
- η Alfastrom,
- η Mediastrom,
- η Coco-mat,
- η IKEA, και
- η JYSK.

Η παρεχόμενη οικονομική στήριξη θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για τη χρηματοδότηση του κόστους υποδομών και κεφαλαίου. Στην περίπτωση των στρωμάτων, σε αυτό θα πρέπει να συμπεριληφθεί, μεταξύ άλλων, η δημιουργία εγκαταστάσεων αποσυναρμολόγησης, καθώς, επί του παρόντος, υπάρχει ανεπαρκής δυναμικότητα επεξεργασίας αποβλήτων στρωμάτων στην Ελλάδα. Επιπρόσθετα, αυτή η οικονομική στήριξη θα πρέπει, επίσης, να χρησιμοποιηθεί για την αγορά οχημάτων για τη μεταφορά των αποβλήτων, καθώς και για τη δημιουργία σημείων συλλογής ή εγκαταστάσεων εντός των πράσινων σημείων που να καθιστούν εφικτή την αποθήκευση ογκωδών αποβλήτων και, συγχρόνως, να αποτρέπουν την έκθεση στο νερό ή άλλου είδους περιβαλλοντική ζημία. Ακόμα, η στήριξη αυτή θα πρέπει να καλύπτει και τις αρχικές δραστηριότητες προώθησης, επικοινωνίας και εκπαίδευσης, οι οποίες είναι αναγκαίες προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα νοικοκυριά έχουν σαφή αντίληψη σχετικά με τα «πού» και τα «πώς» της σωστής διάθεσης των αποβλήτων στρωμάτων τους.

Εκτός από τους μετόχους, στο ΣΕΔ θα έχουν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν ως μέλη και οι παραγωγοί. Από τη στιγμή που θα γίνονται μέλη του εγκεκριμένου ΣΕΔ, και εφόσον δηλώνουν σωστά τα προϊόντα τους και υποβάλλουν ακριβή στοιχεία για τις ποσότητες προϊόντων που διαθέτουν στην αγορά, θα θεωρείται ότι έχουν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις τους στο πλαίσιο του συστήματος ΔΕΠ.

Στη συνέχεια, το ΣΕΔ θα είναι υπεύθυνο να υποβάλλει στοιχεία σχετικά με τους όγκους και τη σύσταση των αποβλήτων που συλλέγει στον αρμόδιο ρυθμιστικό φορέα, δηλαδή τον ΕΟΑΝ. Ο ΕΟΑΝ θα παρακολουθεί τις επιδόσεις του ΣΕΔ και θα υποβάλλει στο ΥΠΕΝ εκθέσεις για την πρόοδο σε σχέση με τους στόχους.

Διατάξεις και υποχρεώσεις

α. Ρυθμιστικός φορέας

Ο Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ) είναι ο ρυθμιστικός φορέας που είναι αρμόδιος για τα διάφορα συστήματα ΔΕΠ, συμπεριλαμβανομένου του επερχόμενου συστήματος ΔΕΠ για

στρώματα. Ο ΕΟΑΝ θα είναι υπεύθυνος για τη διαμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου που θα διέπει τη λειτουργία του συστήματος ΔΕΠ, καθώς και για τον συντονισμό των διάφορων ενδιαφερόμενων φορέων (ΣΕΔ, παραγωγοί, αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης και καταναλωτές). Συγκεκριμένα, οι αρμοδιότητες του ΕΟΑΝ θα είναι:

i. Η ανάπτυξη κατάλληλων στόχων και δεικτών επιδόσεων

Ο ΕΟΑΝ θα πρέπει να συνεργάζεται με τους ενδιαφερόμενους φορείς για την ανάπτυξη αρχικών, αλλά και μελλοντικών στόχων αναφορικά με τη συλλογή, την ανακύκλωση και την επαναχρησιμοποίηση των στρωμάτων και των διάφορων συναφών υλικών. Αρχικά, οι στόχοι θα πρέπει να επικεντρώνονται στο να είναι επιτεύξιμοι, ωστόσο, με την πάροδο του χρόνου και εντός συγκεκριμένου χρονικού ορίζοντα, οι στόχοι θα πρέπει να καλύπτουν τις απαιτήσεις της ΕΕ σχετικά με τη συλλογή, την ανακύκλωση και την επαναχρησιμοποίηση.

ii. Η διάρθρωση των απαιτήσεων σχετικά με την υποβολή στοιχείων

Ο ΕΟΑΝ είναι αρμόδιος για την επικαιροποίηση των αντίστοιχων βάσεων δεδομένων αποβλήτων (Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων – ΗΜΑ) και παραγωγών (Εθνικό Μητρώο Παραγωγών – ΕΜΠΑ), έτσι ώστε να συμπεριλαμβάνουν τα στρώματα (συμπεριλαμβανομένης καθεμίας από τις υποκατηγορίες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του συστήματος ΔΕΠ). Επιπρόσθετα, οι υποχρεώσεις των διάφορων τύπων παραγωγών σχετικά με την υποβολή στοιχείων (δηλαδή των λιανοπωλητών, των εισαγωγέων, των κατασκευαστών κ.λπ.) θα πρέπει να καθορίζονται με απλό και σαφή τρόπο.

iii. Η διενέργεια ή/και ο συντονισμός δραστηριοτήτων παρακολούθησης ή/και ελέγχων

Ο ΕΟΑΝ, είτε απευθείας είτε μέσω εξωτερικών συνεργασιών, θα είναι αρμόδιος για τη διενέργεια ελέγχων, επιτόπιων ή βάσει εγγράφων/ηλεκτρονικά υποβαλλόμενων στοιχείων, προκειμένου να διασφαλίζει ότι τα στοιχεία ποσοτήτων που υποβάλλονται είναι ακριβή. Επιπρόσθετα, ο ΕΟΑΝ θα παρέχει καθοδήγηση στα ΣΕΔ σχετικά με το πώς πρέπει να αξιολογούνται τα συλλεγόμενα στοιχεία και θα προσδιορίζει τις εισροές στοιχείων υψηλού κινδύνου, με σκοπό την ανάπτυξη μηχανισμού για πιο στοχευμένες δραστηριότητες ελέγχου.

iv. Η αξιολόγηση των αιτήσεων αδειοδότησης και ανανέωσης άδειας λειτουργίας που υποβάλλονται από το ΣΕΔ

Ο ΕΟΑΝ θα οργανώσει τη διεξαγωγή δημόσιου διαγωνισμού για την υποβολή προτάσεων από τα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με την ανάπτυξη του ΣΕΔ και θα καταρτίσει τα κριτήρια με βάση τα οποία θα πραγματοποιηθεί ο διαγωνισμός. Παρακάτω παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά του δημόσιου διαγωνισμού. Μετά την παραλαβή των αιτήσεων, ο ΕΟΑΝ θα είναι αρμόδιος να τις αξιολογήσει με βάση τα ήδη καθορισθέντα κριτήρια και να αδειοδοτήσει τον καταλληλότερο αιτούντα ή αιτούντες. Επιπρόσθετα, ο ΕΟΑΝ θα είναι αρμόδιος για την περιοδική ανανέωση της άδειας λειτουργίας που έχουν εξασφαλίσει οι επιτυχείς αιτούντες.

β. ΣΕΔ

Θα υπάρχει ένα συλλογικό ΣΕΔ του οποίου θα ηγείται ο ίδιος ο κλάδος, πράγμα που σημαίνει ότι θα πρέπει να συσταθεί κοινοπραξία παραγωγών αποβλήτων στρωμάτων (αποτελούμενη από εισαγωγείς, παραγωγούς, λιανοπωλητές κ.ο.κ.) και να αναλάβει το έργο της αρχικής συγκρότησης του ΣΕΔ, με τα μέλη της να καθίστανται μέτοχοι του μη κερδοσκοπικού νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου. Οι μέτοχοι, σε συνεργασία με τον ΕΟΑΝ, θα είναι αρμόδιοι για την αρχική θεσμική και διοικητική διάρθρωση του οργανισμού. Στη συνέχεια, οι υποχρεώσεις του ΣΕΔ θα είναι οι ακόλουθες:

i. Συλλογή και μεταφορά

Το ΣΕΔ θα είναι υπεύθυνο για τη συγκρότηση και ανάπτυξη του δικτύου σημείων συλλογής. Σε πρώτη φάση, θα πρέπει να προσδιοριστούν οι καταλληλότερες μέθοδοι συλλογής (συλλογή από το πεζοδρόμιο, συλλογή «πόρτα - πόρτα», συστήματα επιστροφής (take-back), πράσινα σημεία κ.λπ.), σε στενή συνεργασία με τους μετόχους. Επιπρόσθετα, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα σχετικά γεωχωρικά στοιχεία και εστιάζοντας στη επίτευξη των καθορισμένων στόχων, ο ΣΕΔ θα είναι υπεύθυνος για την κατανομή των διάφορων σημείων συλλογής σε ολόκληρη την ελληνική επικράτεια. Επίσης, ο ΣΕΔ θα είναι υπεύθυνος, είτε απευθείας είτε μέσω συνεργασιών με τους δήμους ή/και με άλλες εταιρείες, για την ανάπτυξη ενός πλαισίου συλλογής και μεταφοράς αποβλήτων.

ii. Υποβολή στοιχείων

Το ΣΕΔ θα είναι υπεύθυνος να διασφαλίζει ότι τα μέλη του υποβάλλουν δεόντως τα σχετικά στοιχεία στις αρμόδιες αρχές, καθώς και να τους παρέχει υποστήριξη σχετικά με το πώς να συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις τους ως προς την υποβολή στοιχείων. Επιπρόσθετα, το ΣΕΔ, σε στενή συνεργασία με τον ΕΟΑΝ, θα πρέπει να διερευνά τυχόν παραπτώματα ή ανακρίβειες και να προβαίνει στη λήψη των ανάλογων μέτρων.

iii. Κεφαλαιουχικός εξοπλισμός

Το ΣΕΔ θα πρέπει να επενδύει, υπεύθυνα και με διαφάνεια, τα κεφάλαια που αντλούνται από τα μέλη του (μέσω των συνδρομών μέλους και των βασικών χρηματικών εισφορών) στον αναγκαίο κεφαλαιουχικό εξοπλισμό, ο οποίος περιλαμβάνει:

- κάδους συλλογής και, γενικά, εξοπλισμό που είναι απαραίτητος για την επίτευξη των στόχων συλλογής,
- μέσα μεταφοράς αποβλήτων (π.χ. φορτηγά ή άλλου είδους εξοπλισμό),
- άλλου είδους εξοπλισμό που είναι αναγκαίος για τις δραστηριότητες του ΣΕΔ.

iv. Παροχή υποστήριξης και διαφανούς πληροφόρησης στους παραγωγούς και τους καταναλωτές

Το ΣΕΔ θα είναι υπεύθυνο για την παροχή σαφούς καθοδήγησης προς τις επιχειρήσεις-μέλη του και τους καταναλωτές αναφορικά με τα προϊόντα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του συστήματος, με σκοπό να τους ευαισθητοποιήσει σχετικά με τις υποχρεώσεις τους. Για να επιτευχθεί αυτό, ο ΣΕΔ θα πρέπει να δημιουργήσει δίαυλο επικοινωνίας, τόσο με τους παραγωγούς όσο και με τους καταναλωτές, στελεχωμένο με κατάλληλα καταρτισμένους υπαλλήλους.

v. Καθοδήγηση της επικοινωνίας με τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης

Τέλος, το ΣΕΔ θα πρέπει να εδραιώσει ενισχυμένη συνεργασία με τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, προκειμένου να διασφαλίσει ότι αυτές προβαίνουν στις αναγκαίες δράσεις που αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση των πολιτών και στην ανάπτυξη και λειτουργία του τοπικού δικτύου συλλογής.

γ. Παραγωγοί

Οι παραγωγοί υποχρεούνται είτε να συνάψουν συμβατική συμφωνία με τον ΣΕΔ είτε να οργανώσουν με άλλον τρόπο δικό τους αδειοδοτημένο σύστημα συλλογής. Όσοι επιλέγουν να γίνουν μέλη του ΣΕΔ θα πρέπει να καταβάλλουν τις αντίστοιχες χρηματικές εισφορές και να ακολουθούν τις οδηγίες που παρέχονται από τον οργανισμό σχετικά με θέματα όπως η υποβολή στοιχείων και άλλες υποχρεώσεις. Οι παραγωγοί που επιλέγουν να οργανώσουν δικό τους αδειοδοτημένο σύστημα συλλογής θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις του συστήματος ΔΕΠ, καθώς διατηρούν στο ακέραιο την ευθύνη του παραγωγού. Επιπρόσθετα, οι παραγωγοί θα πρέπει να αναπτύξουν δικά τους συστήματα επιστροφής (take-back) τα οποία να μπορούν να λειτουργήσουν

υιοθετώντας διάφορες προσεγγίσεις (σημεία συλλογής εντός του καταστήματος, συλλογή κατά την παράδοση του προϊόντος στην περίπτωση του ηλεκτρονικού εμπορίου κ.λπ.), αλλά, σε κάθε περίπτωση, να είναι δωρεάν για τους καταναλωτές.

δ. Οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης

Οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης αναμένεται να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στην επιτυχή εφαρμογή του συστήματος ΔΕΠ και, ειδικότερα, στην επίτευξη των καθορισμένων στόχων. Οι κύριες αρμοδιότητές τους θα είναι οι ακόλουθες:

- i. Η ένταξη της χωριστής συλλογής και μεταφοράς των αποβλήτων στρωμάτων στις εργασίες που επιτελούν με την υποστήριξη του ΣΕΔ, ο οποίος θα είναι αρμόδιος για την παροχή του αναγκαίου εξοπλισμού ή υπηρεσίας. Πιο συγκεκριμένα, οι δήμοι θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι ο παρεχόμενος από το ΣΕΔ εξοπλισμός ή υπηρεσία συλλογής θα διανέμεται σε ολόκληρη την επικράτεια του δήμου, προκειμένου να εξυπηρετούνται όλοι οι πολίτες. Επιπρόσθετα, θα είναι υπεύθυνοι να διατηρούν τον εξοπλισμό καθαρό και σε καλή κατάσταση. Όσον αφορά τη μεταφορά των χωριστά συλλεγόμενων αποβλήτων, οι δήμοι θα πρέπει να εντάξουν τα απόβλητα στρώματα στα γενικά τους συστήματα χωριστής συλλογής, τηρώντας τις ελάχιστες απαιτήσεις σχετικά με τη συλλογή.
- ii. Εγκαταστάσεις: Οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης είναι αρμόδιες (όπως ορίζεται, επίσης, από τη σχετική νομοθεσία) για την ανάπτυξη δικτύου εγκαταστάσεων που θα βελτιώσει τη χωριστή συλλογή, τη διαλογή, την αποσυναρμολόγηση και την ανακύκλωση των αποβλήτων στρωμάτων. Πιο συγκεκριμένα, οι δήμοι θα πρέπει να διασφαλίσουν την ανάπτυξη πράσινων σημείων και σημείων συλλογής, καθώς και κέντρων επαναχρησιμοποίησης, με στόχο τη μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων επαναχρησιμοποίησης των αποβλήτων στρωμάτων και, κατά περίπτωση, των υλικών τους (μεταξύ άλλων ρευμάτων αποβλήτων) σε τοπικό επίπεδο.
- iii. Ευαισθητοποίηση του κοινού: Οι δήμοι θα πρέπει να επενδύσουν στη χάραξη στρατηγικών ευαισθητοποίησης που να επικεντρώνονται στους πολίτες. Το αντικείμενο αυτών των στρατηγικών θα είναι η ενημέρωση των πολιτών σχετικά με τη σπουδαιότητα της διαλογής και της χωριστής συλλογής των αποβλήτων, αλλά και σχετικά με τις υποχρεώσεις τους όσον αφορά τη διαχείριση αποβλήτων.

ε. Καταναλωτές

Ο ακρογωνιαίος λίθος για να είναι αποτελεσματικό το σύστημα ΔΕΠ και να επιτύχει τους στόχους του συνίσταται στην υιοθέτηση της σωστής συμπεριφοράς από τους καταναλωτές. Οι καταναλωτές θα πρέπει:

- i. Να πραγματοποιούν διαλογή των αποβλήτων τους, εφαρμόζοντας τις κατάλληλες μεθόδους χωριστής συλλογής.
- ii. Να χρησιμοποιούν τα συστήματα επιστροφής (take-back) που αναπτύσσονται από τους παραγωγούς ή/και το ΣΕΔ.

Στόχοι

Τα συστήματα ΔΕΠ χρειάζονται σαφείς και προσδευτικούς στόχους προκειμένου να καταστεί εφικτή η ανάπτυξη της αγοράς. Οι στόχοι μπορούν να χρησιμοποιούνται για τη διαχρονική εκτίμηση των ποσοστών συλλογής, επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης. Επιπρόσθετα, η συμπερίληψη οριστικών στόχων υποχρέωσης συλλογής μπορεί να διασφαλίσει την πρόοδο του

συστήματος προς την επίτευξη επαρκούς κάλυψης, στην προκειμένη περίπτωση, της κάλυψης σε εθνικό επίπεδο.

Προκειμένου να καθοριστεί μια ακριβής βάση αναφοράς έναντι της οποίας θα αξιολογείται η πρόοδος, η λειτουργία του συστήματος ΔΕΠ για στρώματα, κατά τη διάρκεια του πρώτου έτους της εφαρμογής του, θα πρέπει να συνοδευτεί από ανάλυση σύστασης αποβλήτων. Κατ' αυτόν τον τρόπο, θα είναι δυνατό:

- να σχηματιστεί μια εικόνα τρέχουσας κατάστασης,
- να διασφαλιστεί ότι έχουν καθιερωθεί και εφαρμόζονται πρακτικές υποβολής στοιχείων, και
- να προσδιοριστούν τυχόν ανάγκες για επιπρόσθετες τεχνολογικά εξειδικευμένες δυναμικότητες επεξεργασίας.

Για τον καθορισμό των μακροπρόθεσμων ποσοστών συλλογής στρωμάτων θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ιδιαιτερότητες του ελληνικού πλαισίου. Οι βραχυπρόθεσμοι στόχοι θα εκτιμηθούν με βάση τη διενέργεια ανάλυσης σύστασης αποβλήτων κατά τη διάρκεια του πρώτου έτους. Οι στόχοι αυτοί θα πρέπει, στη συνέχεια, να καθοριστούν σε συνεργασία με τους μετόχους και τον ρυθμιστικό φορέα (ΕΟΑΝ).

Το σύστημα ΔΕΠ θα πρέπει να επιδιώκει τον καθορισμό των ακόλουθων στόχων:

- στόχοι συλλογής: αύξηση των όγκων των συλλεγόμενων αποβλήτων στρωμάτων σε σχέση με τον συνολικό αριθμό στρωμάτων που διατίθενται στην αγορά,
- στόχοι ανακύκλωσης: αύξηση των όγκων των συλλεγόμενων στρωμάτων που ανακυκλώνονται αποτελεσματικά και αποδοτικά σε πρώτη ύλη για χρήση στην ίδια ή σε άλλες εφαρμογές.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, στην περίπτωση των στρωμάτων, δεν έχουν συμπεριληφθεί στόχοι επαναχρησιμοποίησης, καθώς υπάρχουν σημαντικά ζητήματα υγιεινής, ασφάλειας και παρουσίας προσμίξεων όσον αφορά την επαναχρησιμοποίηση των στρωμάτων.

Εκτός από αυτούς τους στόχους επιδόσεων, θα πρέπει, επίσης, να καθορίζονται υποχρεώσεις συλλογής με σκοπό την εντατικοποίηση της προόδου προς την επίτευξη εθνικής κάλυψης και την αύξηση της προσβασιμότητας της συλλογής στρωμάτων για το μέσο νοικοκυριό.

Η συλλογή στρωμάτων θα πρέπει να πραγματοποιείται με κατ' οίκον συλλογή (μέσω δημοτικής αρχής ή τοπικού λιανοπωλητή), με εναπόθεση σε εγγεγραμμένα φυσικά καταστήματα λιανικής πώλησης και με εναπόθεση σε καθορισμένα πράσινα σημεία. Επομένως, ο ελάχιστος αριθμός και η βέλτιστη κατανομή αυτών των επιλογών συλλογής θα πρέπει να καθορίζονται με τη χρήση στοιχείων πυκνότητας πληθυσμού και τοπικής τοπογραφίας/γεωχωρικών χαρακτηριστικών. Οι παράγοντες που συντελούν στον καθορισμό των υποχρεώσεων συλλογής στρωμάτων μπορεί να περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων:

- τον αριθμό των νοικοκυριών που εξυπηρετούνται από σύστημα συλλογής «πόρτα - πόρτα» (μέσω δημοτικής αρχής ή τοπικού λιανοπωλητή),
- τη μέση εγγύτητα των νοικοκυριών προς τα καθορισμένα σημεία συλλογής, και
- τον μέσο αριθμό νοικοκυριών που εξυπηρετεί ένα σημείο συλλογής.

Ο καθορισμός στόχων είναι αναγκαίος για την προώθηση της σταδιακής προόδου προς την επίτευξη πανεθνικής κάλυψης.

Χρηματικές εισφορές και κριτήρια

Το καθαρό κόστος του τέλους του κύκλου ζωής των στρωμάτων πρέπει να καλύπτεται πλήρως από τους παραγωγούς. Ο προσδιορισμός των συνιστωσών κόστους θα πρέπει να πραγματοποιείται μέσω ανάλυσης επιμερισμού του σχετικού καθαρού κόστους διαχείρισης αποβλήτων που αφορά το συγκεκριμένο ρεύμα αποβλήτων που έχει παραχθεί (συμπεριλαμβανομένων τόσο των αποβλήτων που υφίστανται διαλογή στην πηγή όσο και εκείνων που δεν συλλέγονται χωριστά). Από την άλλη πλευρά, τα πιθανά έσοδα από την πώληση δευτερογενών προϊόντων (π.χ. ανακυκλωμένων μετάλλων) θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από το ΣΕΔ και να αφαιρούνται από την κατανομή του κόστους στους παραγωγούς (διαδικασία από την οποία προκύπτει το καθαρό κόστος).

Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ακόλουθες συνιστώσες κόστους:

- το κόστος συλλογής,
- το κόστος μεταφοράς,
- το κόστος επεξεργασίας, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών διαλογής, αποσυναρμολόγησης και προεπεξεργασίας,
- το κόστος υποβολής στοιχείων,
- το κόστος που σχετίζεται με την επιβολή μέτρων πρόληψης παραγωγής και παράνομης εναπόθεσης αποβλήτων,
- το κόστος παρακολούθησης και διενέργειας ελέγχων, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων για την καταπολέμηση της εισφοροδιαφυγής (free-riding),
- το κόστος επικοινωνίας και ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης του κοινού,
- το διαχειριστικό κόστος,
- άλλου είδους δαπάνες.

Το ΣΕΔ θα πρέπει να διαθέτει ένα (ενδεικτικό) ποσοστό των ετήσιων εσόδων του για την πραγματοποίηση συγκεκριμένων δράσεων σχετικά με ζητήματα όπως η πρόληψη παραγωγής αποβλήτων, ακολουθώντας, για παράδειγμα, την προσέγγιση της Αυστρίας, με βάση την οποία το ΣΕΔ υποχρεούται να διαθέτει το 0,3% των ετήσιων εσόδων του για τη στήριξη έργων πρόληψης παραγωγής αποβλήτων.

Κατά τη διάρκεια των αρχικών σταδίων της εφαρμογής του συστήματος ΔΕΠ για στρώματα, το ΣΕΔ πρέπει να επιβάλλει μία μέση χρηματική εισφορά σε όλα τα μέλη του και σε όλα τα προϊόντα που διατίθενται στην αγορά, με ένα ελάχιστο επίπεδο διαφοροποίησης, π.χ. με βάση τον τύπο υλικών στην περίπτωση που χρησιμοποιείται συσκευασία για κάθε προϊόν. Ωστόσο, σταδιακά, θα πρέπει να καθιερωθούν διαφοροποιήσεις των χρηματικών εισφορών για την επιβράβευση των επιχειρήσεων που συνεισφέρουν ενεργά στη μείωση του κόστους του τέλους του κύκλου ζωής των προϊόντων ή/και που καταβάλλουν προσπάθειες στον τομέα του οικολογικού σχεδιασμού. Αυτό θα πρέπει να επιτευχθεί μέσω της θέσπισης διαφοροποίησης των χρηματικών εισφορών (eco-modulation) με βάση συγκεκριμένα κριτήρια οικολογικού σχεδιασμού (ανθεκτικότητα, περιεκτικότητα σε ανακυκλωμένα υλικά και ανακυκλωσιμότητα). Η προσέγγιση αυτή θα διασφαλίσει την προώθηση της αρχής του πραγματικού κόστους η οποία αποσκοπεί στη διαφοροποίηση της ευθύνης των παραγωγών μέσω της σύνδεσης της οικονομικής ευθύνης με το πραγματικό κόστος της διαχείρισης των προϊόντων που διατίθενται στην αγορά από τον εκάστοτε παραγωγό.

Επικεφαλής της συγκρότησης του συστήματος ΔΕΠ για στρώματα πρέπει να τεθούν οι κυριότεροι οργανισμοί που δραστηριοποιούνται στον αντίστοιχο κλάδο. Η βεβαιότητα της εισροής εσόδων από τις χρηματικές εισφορές των παραγωγών θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί ως εγγύηση για τη

διασφάλιση της χρήσης οικονομικών εργαλείων (τραπεζικά δάνεια κ.λπ.) για την κάλυψη των αναγκών σε αρχικό κεφάλαιο. Επιπρόσθετα, οι κύριοι οργανισμοί θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να αυτοχρηματοδοτήσουν τη συγκρότηση του ΣΕΔ έναντι συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο και, κατ' αυτόν τον τρόπο, να γίνουν μέτοχοι του ΣΕΔ.

Για τις χρηματικές εισφορές που καταβάλλονται από τους παραγωγούς θα πρέπει να εφαρμόζεται ο ακόλουθος επιμερισμός:

- i. **Συνδρομή μέλους:** Εφάπαξ χρηματική εισφορά που καταβάλλεται από έναν οργανισμό όταν γίνεται μέλος του συστήματος ΔΕΠ, το οποίο θα πρέπει να είναι το ίδιο για όλους τους παραγωγούς.
- ii. **Ετήσια χρηματική εισφορά:** Πρέπει να καταβάλλεται σε ετήσια βάση και να είναι ανάλογο του μεγέθους και του μεριδίου αγοράς της εταιρείας.
- iii. **Χρηματική εισφορά δήλωσης προϊόντος:** Πρέπει να καταβάλλεται για κάθε νέο τύπο προϊόντος που κυκλοφορεί στην αγορά ο παραγωγός.
- iv. **Χρηματική εισφορά διάθεσης προϊόντος στην αγορά:** Πρέπει να ενσωματώνεται σε κάθε προϊόν που διατίθεται στην αγορά (κατά τέτοιον τρόπο ώστε να είναι ορατό από τους καταναλωτές). Για τον καθορισμό του θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη συγκεκριμένα χαρακτηριστικά των διάφορων προϊόντων (π.χ. διαφορετικό ύψος χρηματικών εισφορών για τα μονά και τα υπέρδιπλα στρώματα).

Προγράμματα πρόληψης παραγωγής αποβλήτων στρωμάτων

Η πρόληψη παραγωγής αποβλήτων στρωμάτων αφορά τη μείωση των ποσοτήτων τους, την επαναχρησιμοποίησή τους, αλλά και τη μείωση της χρήσης επιβλαβών ουσιών στα σχετικά υλικά και προϊόντα οι οποίες δημιουργούν προβλήματα στην ποιότητά τους.

Σε αντίθεση με πολλά άλλα ρεύματα αποβλήτων, στα οποία ύψιστη προτεραιότητα είναι τα αυξημένα ποσοστά επαναχρησιμοποίησης, στην περίπτωση των στρωμάτων υπάρχουν ζητήματα υγιεινής, ασφάλειας και παρουσίας προσμίξεων που σχετίζονται με την επαναχρησιμοποίησή τους. Σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως είναι, για παράδειγμα, η αναδιανομή μεταχειρισμένων στρωμάτων που είναι «σχεδόν σαν καινούρια» σε ανθρώπους που τα έχουν ανάγκη, η επαναχρησιμοποίηση μπορεί να αποτελέσει εναλλακτική επιλογή. Ωστόσο, οι περιπτώσεις αυτές είναι σπάνιες και αντιπροσωπεύουν μικρό αριθμό αποβλήτων στρωμάτων. Επομένως, οι πρωταρχικές προσπάθειες πρέπει να επικεντρώνονται στην αποτελεσματική αποσυναρμολόγηση και την περαιτέρω ανάκτηση και ανακύκλωση των συστατικών μερών τους.

Τα μέτρα πρόληψης παραγωγής αποβλήτων στρωμάτων που προτείνονται στην παρούσα φάση είναι τα ακόλουθα:

- Μείωση της ποσότητας αποβλήτων στρωμάτων
- Προώθηση της περιβαλλοντικής ποιότητας και των προδιαγραφών των προϊόντων στρωμάτων
- **Μείωση της ποσότητας αποβλήτων στρωμάτων**
 - α. Καθορισμός στρατηγικής για την αποφυγή των αποβλήτων στρωμάτων μέσω της υιοθέτησης κατάλληλων μοχλών στην εφοδιαστική αλυσίδα, οι οποίοι να υποστηρίζουν τη μετάβαση προς την κατεύθυνση της βελτίωσης των περιβαλλοντικών επιδόσεων σε ολόκληρο τον κλάδο των στρωμάτων.

- β. Παρά τα εμπόδια που υπάρχουν όσον αφορά την επαναχρησιμοποίηση των στρωμάτων, θα πρέπει να διερευνηθεί το κατά πόσον η συλλογή προς επαναχρησιμοποίηση, μέσω των υφιστάμενων δικτύων αλλά και μέσω της δημιουργίας Κέντρων Διαλογής και Επαναχρησιμοποίησης Υλικών (ΚΔΕΥ), θα μπορούσε, επίσης, να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη μείωση των ποσοτήτων αποβλήτων στρωμάτων.
 - γ. Κίνητρα που προωθούν μια «οικονομία διαμοιρασμού». Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει τη θέσπιση οικονομικών κινήτρων για την ανάπτυξη ψηφιακών πλατφορμών στις οποίες θα καταχωρίζονται τα στρώματα, σε τοπικό επίπεδο, στο πλαίσιο μιας υπηρεσίας ενοικίασης επίπλων. Μια τέτοια πλατφόρμα θα μπορούσε να φιλοξενεί τα στρώματα που μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν ή, εάν δεν συντρέχει τέτοια περίπτωση, το σημείο εστίασης θα πρέπει να μετατίθεται στην αποτελεσματική αποσυναρμολόγηση και την περαιτέρω ανάκτηση και ανακύκλωση των συστατικών μερών.
 - δ. Ενθάρρυνση της επιδιόρθωσης, μέσω της παροχής φορολογικών κινήτρων (π.χ. μειωμένος ή μηδενικός ΦΠΑ για την επιδιόρθωση), πράγμα που θα μπορούσε να βελτιώσει τη διαθεσιμότητα της εν λόγω υπηρεσίας, αλλά και μέσω της επιβολής υποχρέωσης στους εισαγωγείς/κατασκευαστές να ενημερώνουν τους πελάτες τους σχετικά με τη διαθεσιμότητα των απαραίτητων ανταλλακτικών, καθώς και σχετικά με το χρονικό διάστημα κατά το οποίο αυτά θα εξακολουθήσουν να είναι διαθέσιμα (εφαρμογή του «δικαιώματος επιδιόρθωσης»).
 - ε. Διερεύνηση των προοπτικών ανάπτυξης οικονομικών εργαλείων με σκοπό την υποστήριξη νέων επιχειρηματικών μοντέλων για κυκλικά προϊόντα επίπλωσης, συμπεριλαμβανομένων των στρωμάτων.
 - στ. Υλοποίηση του συστήματος ΔΕΠ για στρώματα, το οποίο προσφέρει τη δυνατότητα χρηματοδότησης του κόστους χωριστής συλλογής, διαλογής, αποσυναρμολόγησης, επεξεργασίας και ανακύκλωσης στρωμάτων, ενώ, συγχρόνως, παρέχει τη δυνατότητα πρόληψης παραγωγής αποβλήτων και επαναχρησιμοποίησης προϊόντων, ωθώντας τους παραγωγούς να μειώσουν τη χρήση επικίνδυνων χημικών ουσιών στη διαδικασία παραγωγής και να βελτιώσουν τις περιβαλλοντικές επιδόσεις των προϊόντων (μέσω της διαφοροποίησης των χρηματικών εισφορών).
 - ζ. Επέκταση εγγυήσεων και επιστροφών χρημάτων: κάθε αγορά καλύπτεται από υποχρεωτική νόμιμη εγγύηση. Η διάρκεια ισχύος αυτής της εγγύησης βασίζεται στην αναμενόμενη διάρκεια ζωής του προϊόντος. Σε περίπτωση που το προϊόν είναι ελαττωματικό, αποτελεί ευθύνη του πωλητή να το αντικαταστήσει, να το επιδιορθώσει ή να επιστρέψει τα χρήματα στον καταναλωτή (παράταση της διάρκειας ζωής των προϊόντων στρωμάτων).
 - η. Ανάπτυξη ηλεκτρονικής πλατφόρμας στην οποία θα καταχωρίζονται τα κέντρα επιδιόρθωσης επίπλων, έτσι ώστε οι χρήστες που έχουν στην κατοχή τους παλαιά στρώματα, ανάλογα με τον τόπο διαμονής τους, να μπορούν να εξυπηρετηθούν από ένα κέντρο που βρίσκεται κοντά τους.
- **Βελτίωση της περιβαλλοντικής ποιότητας και των προδιαγραφών των προϊόντων στρωμάτων**
 - α. Κατάρτιση οδηγού με βασικές αρχές για βελτιωμένο σχεδιασμό και προμήθεια «κυκλικών στρωμάτων», συμπεριλαμβανομένων στοιχείων σχετικά με την επιλογή βιώσιμων υλικών, την αποσυναρμολόγηση, τη συντήρηση και την ανακυκλωσιμότητα.
 - β. Καθορισμός αυστηρότερων κριτηρίων οικολογικού σχεδιασμού στον κλάδο της παραγωγής στρωμάτων, μέσω των οποίων μπορεί να επιτευχθεί παράταση της διάρκειας ζωής των στρωμάτων.

- γ. Βελτίωση των προσπαθειών, μέσω της έμφασης στη διασφάλιση της απομάκρυνσης των επικίνδυνων ουσιών από τα προϊόντα και τα υλικά των στρωμάτων (π.χ. διαβατήριο προϊόντος).
- δ. Βελτιωμένος σχεδιασμός ο οποίος διευκολύνει την καλύτερη διαλογή, αποσυναρμολόγηση και ανακύκλωση των στρωμάτων.

Συγγραφή υποχρεώσεων του διαγωνισμού για την έγκριση συστήματος ΣΕΔ

Το ΣΕΔ θα πρέπει να εγκριθεί από την αρμόδια αρχή (δηλαδή τον Ελληνικό Οργανισμό Ανακύκλωσης) για χρονική περίοδο έξι ετών (όπως ορίζεται ήδη βάσει του υφιστάμενου ελληνικού νομικού πλαισίου). Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζεται η προτεινόμενη συγγραφή υποχρεώσεων του διαγωνισμού για την έγκριση συστήματος ΣΕΔ για στρώματα με βάση τις οδηγίες και τις εξειδικευμένες προτάσεις που αναπτύχθηκαν στις παραπάνω ενότητες, αλλά και λαμβάνοντας υπόψη το υφιστάμενο ευρωπαϊκό και ελληνικό νομικό πλαίσιο (κυρίως τον Ν.2939/2001 όπως τροποποιήθηκε από τον Ν.4496/2017) σχετικά με τα συστήματα ΔΕΠ.

- Οι σημαντικότερες πτυχές σχετικά με τη νομική, διοικητική και οργανωτική διάρθρωση του συστήματος ΔΕΠ είναι οι ακόλουθες:
 - i. Το νομικό καθεστώς⁸⁴.
 - ii. Η διάρθρωση των μελών και των μετόχων (Ν.4496/2017 (πρέπει να ληφθεί υπόψη το άρθρο 4 παράγραφος (α) αναφορικά με τυχόν ζητήματα ασυμβατότητας).
 - iii. Οι τύποι υλικών που καλύπτονται από το σύστημα ΔΕΠ (συμπεριλαμβανομένης της κατηγοριοποίησης με βάση τους κωδικούς ΕΚΑ) και οι ετήσιες ποσότητες ανά τύπο υλικού με βάση τεκμηριωμένα στοιχεία⁸⁵ (επίσης, θα πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη σχετικά με τη μεθοδολογία συλλογής και υποβολής στοιχείων). Οι κατηγορίες υλικών που θα πρέπει να εξεταστούν προς συμπερίληψη στο πεδίο εφαρμογής του συστήματος ΔΕΠ περιγράφονται στην Ενότητα «Γενικές αρχές συστήματος ΔΕΠ»⁸⁶.

⁸⁴ Καταστατικό (φορολογικά στοιχεία, στοιχεία νόμιμου εκπροσώπου, διοικητικό συμβούλιο κ.ά.).

⁸⁵ Συμπεριλαμβανομένων διασταυρώσεων με το Εθνικό Μητρώο Παραγωγών (ΕΜΠΑ) και το Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων (ΗΜΑ).

⁸⁶ Όλοι οι τύποι αφαιρούμενων και αντικαθιστώμενων στρωμάτων θα θεωρείται ότι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του συστήματος ΔΕΠ, στους οποίους μπορεί να περιλαμβάνονται, ενδεικτικά, αλλά όχι περιοριστικά, τα ακόλουθα: Στρώματα από ιξωδοελαστικό αφρό (αφρός μνήμης), στρώματα με εσωτερικά ελατήρια, στρώματα με σουμιέ, στρώματα με ανεξάρτητα ελατήρια (τύπου rocket), στρώματα με σύστημα ελατηρίων τύπου Bonnel, στρώματα από αφρώδες ελαστικό (λάτεξ), ρυθμιζόμενα αεροστρώματα (φουσκωτά στρώματα), στρώματα νερού, ανατομικά στρώματα και στρώματα από αφρό πολυουρεθάνης. Τα στρώματα αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν οποιονδήποτε τύπο υλικού (αφρούς, μέταλλα, υφάσματα, πλαστικά, μαλλί, βαμβάκι, συγκολλητικές ουσίες κ.λπ.) και να είναι οποιουδήποτε μεγέθους (βρεφικά, παιδικά, μονά, διπλά, υπέρδιπλα στρώματα κ.λπ.). Στο πεδίο εφαρμογής του συστήματος θα πρέπει, επίσης, να συμπεριλαμβάνονται τα ανωστρώματα, όπως και τα στρώματα νέου τύπου ή πρωτοποριακού σχεδιασμού και τα στρώματα «in-a-box». Επιπρόσθετα, ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δίνεται στους καναπέδες-κρεβάτια. Στις περιπτώσεις που το στρώμα μπορεί να διαχωριστεί από το έπιπλο, θα αντιμετωπίζεται ως κοινό στρώμα, επομένως θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στο σύστημα. Στις περιπτώσεις που το στρώμα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του επίπλου και δεν μπορεί να αφαιρεθεί χωρίς το έπιπλο να χάσει την αρχική

- iv. Ο εσωτερικός κανονισμός.
- v. Τα πρότυπα ποιοτικής και περιβαλλοντικής διαχείρισης (όπως π.χ. ISO 9001, ISO 14001 κ.λπ.).
- vi. Το τεχνικό προσωπικό (στελέχη του συστήματος και τρίτων φορέων), καθώς και ο εξοπλισμός και οι υποδομές (υφιστάμενες ή μελλοντικές), που μπορούν να υποστηρίξουν επαρκώς τις δραστηριότητες του συστήματος ΔΕΠ.
- vii. Η τεχνική εμπειρία σε συναφείς δραστηριότητες.⁸⁷

- Πεδίο εφαρμογής και στόχοι του συστήματος ΔΕΠ:

- i. Ανάλυση του πεδίου εφαρμογής και των στόχων του συστήματος ΔΕΠ και καθορισμός ειδικών στόχων σε σχέση με τους εθνικούς και ευρωπαϊκούς στόχους, όπως περιγράφεται στις Ενότητες 7.2 «Γενικές αρχές συστήματος ΔΕΠ» και «Στόχοι».
- ii. Συμβολή του συστήματος ΔΕΠ στην επίτευξη των εθνικών στόχων.
- iii. Ειδικές προβλέψεις για τα νησιά και τις δυσπρόσιτες περιοχές.

Θα πρέπει να προσδιοριστεί η εδαφική κάλυψη του συστήματος ΔΕΠ με σκοπό τον καθορισμό ελάχιστων απαιτήσεων. Η παράμετρος της εδαφικής κάλυψης είναι ιδιαίτερα σημαντική στην περίπτωση που ένα σύστημα ΣΕΔ δεν είναι σε θέση να εξυπηρετήσει ορισμένες περιοχές (π.χ. αραιοκατοικημένες, δυσπρόσιτες κ.λπ.).

- Κάλυψη του συστήματος ΔΕΠ:

- i. Στοιχεία γεωγραφικής κάλυψης, καθώς και δημογραφικά και άλλου είδους στοιχεία των προς κάλυψη περιοχών (π.χ. πυκνότητα πληθυσμού, δίκτυο συλλογής κ.λπ.). Με βάση την Ενότητα 7.2 «Στόχοι», προτείνεται σταδιακή πορεία προς την επίτευξη πανεθνικής κάλυψης και αύξησης της προσβασιμότητας της συλλογής κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων για το μέσο νοικοκυριό.
- ii. Χρονοδιάγραμμα για την ανάπτυξη της κάλυψης του συστήματος ΔΕΠ.
- iii. Ειδικές προβλέψεις για τα νησιά και τις δυσπρόσιτες περιοχές.

Στις απαιτήσεις για την έγκριση ενός ΣΕΔ περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, η ικανότητα εκπλήρωσης συγκεκριμένων επιχειρησιακών καθηκόντων, όπως, κυρίως, της συλλογής και της επεξεργασίας.

- Λειτουργία και δραστηριότητες του συστήματος ΔΕΠ:

- i. Περιγραφή των σημαντικότερων πτυχών λειτουργίας και διαδικασιών του συστήματος ΔΕΠ, όπως είναι οι δραστηριότητες συλλογής και οι επιστροφές βάσει κινήτρων, η μεταφορά, η αποθήκευση, η αποσυναρμολόγηση, η ανακύκλωση, η ανάκτηση κ.ά., όπως περιγράφεται στην Ενότητα **Error! Reference source not found.** «Διατάξεις και υποχρεώσεις».
- ii. Ειδικές προβλέψεις για τα νησιά και τις δυσπρόσιτες περιοχές.
- iii. Υποδείγματα συμβατικών συμφωνιών, συμπεριλαμβανομένης συνοπτικής περιγραφής των συμβατικών όρων.

λειτουργικότητά του, θα θεωρείται «εκτός πεδίου εφαρμογής», επομένως δεν θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στο σύστημα.

⁸⁷ Τυχόν προηγούμενη εμπειρία σε σχετικές δραστηριότητες (εφόσον διατίθεται) αναμένεται να διασφαλίσει την επιτυχή υλοποίηση του συστήματος ΔΕΠ.

Οι οικονομικές απαιτήσεις για τη λήψη έγκρισης της λειτουργίας ενός οργανισμού ως ΣΕΔ θεωρούνται πολύ σημαντικές για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας και της οικονομικής ασφάλειας του συστήματος ΔΕΠ. Σε αυτές περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, οι απαιτήσεις σχετικά με την ύπαρξη επαρκούς κεφαλαίου και αποθεμάτων, σε ευθυγράμμιση με τον αριθμό των μελών που είναι μέλη του ΣΕΔ.

- Χρηματοδότηση συστήματος ΔΕΠ:
 - i. Περιγραφή των σημαντικότερων πτυχών του μηχανισμού χρηματοδότησης του συστήματος ΔΕΠ, όπως είναι ο βαθμός κάλυψης κόστους, η διάρθρωση των χρηματικών εισφορών, η συνδρομή μέλους, οι χρηματικές εισφορές συλλογής/ανακύκλωσης, η διαφοροποίηση των χρηματικών εισφορών, ο οικολογικός σχεδιασμός κ.λπ., όπως περιγράφεται στην Ενότητα 7.2 «Χρηματικές εισφορές και κριτήρια»⁸⁸.
 - ii. Ειδικές προβλέψεις για τα νησιά και τις δυσπρόσιτες περιοχές.
- Υποβολή στοιχείων, έλεγχος και παρακολούθηση συστήματος ΔΕΠ:
 - i. Υποβολή στοιχείων.
 - ii. Παρακολούθηση και εποπτεία - Μέτρα επιβολής της συμμόρφωσης.
 - iii. Παρακολούθηση της εισφοροδιαφυγής (free-riding).

Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού μπορεί να διασφαλίσει τη συμμετοχή των καταναλωτών στο σύστημα (δηλ. μέσω της χωριστής συλλογής) και, κατ' αυτόν τον τρόπο, να αποτελέσει παράγοντα επιτυχίας για ένα σύστημα ΔΕΠ. Επιπρόσθετα, όποτε κρίνεται απαραίτητο, θα μπορούσαν να διοργανώνονται τακτικές εκστρατείες επικοινωνίας σε συνεργασία με άλλες αρχές

⁸⁸ Σύμφωνα με την Ενότητα «χρηματικές εισφορές και κριτήρια», πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ακόλουθες βασικές παράμετροι:

Συνιστώσες κόστους: Ο προσδιορισμός των συνιστωσών κόστους θα πρέπει να πραγματοποιείται μέσω ανάλυσης επιμερισμού του σχετικού καθαρού κόστους διαχείρισης αποβλήτων που αφορά το συγκεκριμένο ρεύμα αποβλήτων που έχει παραχθεί. Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ακόλουθες συνιστώσες κόστους: Το κόστος συλλογής, το κόστος μεταφοράς, το κόστος επεξεργασίας, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών διαλογής και προεπεξεργασίας, το κόστος υποβολής στοιχείων, το κόστος που σχετίζεται με την επιβολή μέτρων πρόληψης παραγωγής και παράνομης εναπόθεσης αποβλήτων, το κόστος παρακολούθησης και διενέργειας ελέγχων, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων για την καταπολέμηση της εισφοροδιαφυγής (free-riding), το κόστος επικοινωνίας και ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης του κοινού, το διαχειριστικό κόστος και οι πάσης φύσεως άλλες δαπάνες.

Έσοδα: Τα πιθανά έσοδα από την πώληση δευτερογενών προϊόντων (π.χ. ανακυκλωμένων μετάλλων) θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από το ΣΕΔ και να αφαιρούνται από την κατανομή του κόστους στους παραγωγούς (διαδικασία από την οποία προκύπτει το καθαρό κόστος).

Διάρθρωση χρηματικών εισφορών:

Συνδρομή μέλους: Εφάπαξ χρηματική εισφορά που καταβάλλεται από έναν οργανισμό όταν γίνεται μέλος του συστήματος ΔΕΠ, το οποίο θα πρέπει να είναι το ίδιο για όλους τους παραγωγούς.

Ετήσια χρηματική εισφορά: Πρέπει να καταβάλλεται σε ετήσια βάση και να είναι ανάλογο του μεγέθους και του μεριδίου αγοράς της εταιρείας.

Χρηματική εισφορά διάθεσης προϊόντος στην αγορά: Πρέπει να ενσωματώνεται σε κάθε προϊόν που διατίθεται στην αγορά (κατά τέτοιον τρόπο ώστε να είναι ορατό από τους καταναλωτές). Για τον καθορισμό του θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη συγκεκριμένα χαρακτηριστικά των διάφορων προϊόντων (π.χ. διαφορετικό ύψος χρηματικών εισφορών για τα μονά και τα υπέρδιπλα στρώματα).

(π.χ. εθνικές εκστρατείες επικοινωνίας μέσω κοινών συμφωνιών με ΟΤΑ ή μέσω κοινών προσκλήσεων για την υποβολή προσφορών).

- Δραστηριότητες επικοινωνίας και ευαισθητοποίησης σχετικά με το σύστημα ΔΕΠ.
- Αποτίμηση των επιπτώσεων και της αποτελεσματικότητας του συστήματος ΔΕΠ (π.χ. αναφορικά με την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων, τον βαθμό συμμετοχής στο σύστημα κ.λπ.).

8. Οδικός χάρτης (Δράση 5)

Με βάση τις εργασίες που περιγράφηκαν παραπάνω, στη συνέχεια παρουσιάζεται γενικός οδικός χάρτης για τα συστήματα ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και στρώματα, ο οποίος περιλαμβάνει χρονοδιάγραμμα, ενδεικτικά ορόσημα/δραστηριότητες και αρμοδιότητες των κύριων ενδιαφερόμενων φορέων:

8.1 Γενικός οδικός χάρτης για τα συστήματα ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και στρώματα

Ορόσημο/δραστηριότητες	Αρμοδιότητες κύριων ενδιαφερόμενων φορέων	Τύπος ενδιαφερόμενου φορέα	Χρονοδιάγραμμα
Συγκρότηση ομάδας εργασίας για τον συντονισμό της ανάπτυξης του συστήματος ΔΕΠ	Συντονισμός της ανάπτυξης του συστήματος ΔΕΠ.	ΥΠΕΝ ΕΟΑΝ	Μήνας 1 (Απρίλιος 2021)
Καθορισμός του πεδίου εφαρμογής του συστήματος ΔΕΠ	- Επίτευξη συμφωνίας σχετικά με το γενικό πλαίσιο του πεδίου εφαρμογής και των στόχων. - Προσδιορισμός των ειδών που θα καλύπτονται και εκείνων που δεν θα καλύπτονται από το σύστημα ΔΕΠ, καθώς και των οργανισμών που θα είναι υπόχρεοι (π.χ. ρυθμιστικοί φορείς, ΣΕΔ, εργολάβοι διαχείρισης αποβλήτων, αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης κ.λπ.). - Προσδιορισμός των παραγωγών που θα πρέπει να καταβάλλουν εισφορές (προς αποφυγή της εισφοροδιαφυγής (free-riding)).	ΥΠΕΝ/ΥΠΑΝ ΕΟΑΝ ΣΕΒ ΣΕΠΕΕ – για τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα	Μήνας 4 (Ιούλιος 2021)
Προσδιορισμός του κόστους που θα καλύπτεται από το σύστημα ΔΕΠ	- Καθορισμός του εάν το κόστος θα καλύπτει <u>μόνο</u> τις οικονομικές συνεισφορές που απαιτούνται για την εξασφάλιση του επιπέδου συλλογής, μεταφοράς και ανακύκλωσης που ορίζεται με βάση τους στόχους - Ή εάν θα επιβαρύνονται και οι παραγωγοί με το κόστος για τη διαχείριση του κλάσματος υπολειμματικών αποβλήτων, συν το κόστος για την αντιμετώπιση τυχόν παράνομης εναπόθεσης προϊόντων. - Διεξαγωγή διαβουλεύσεων με τους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς για τον προσδιορισμό και την επιβεβαίωση των συνιστωσών κόστους που θα καλύπτονται από το σύστημα ΔΕΠ.	ΥΠΕΝ ΕΟΑΝ	Μήνας 4 (Ιούλιος 2021)

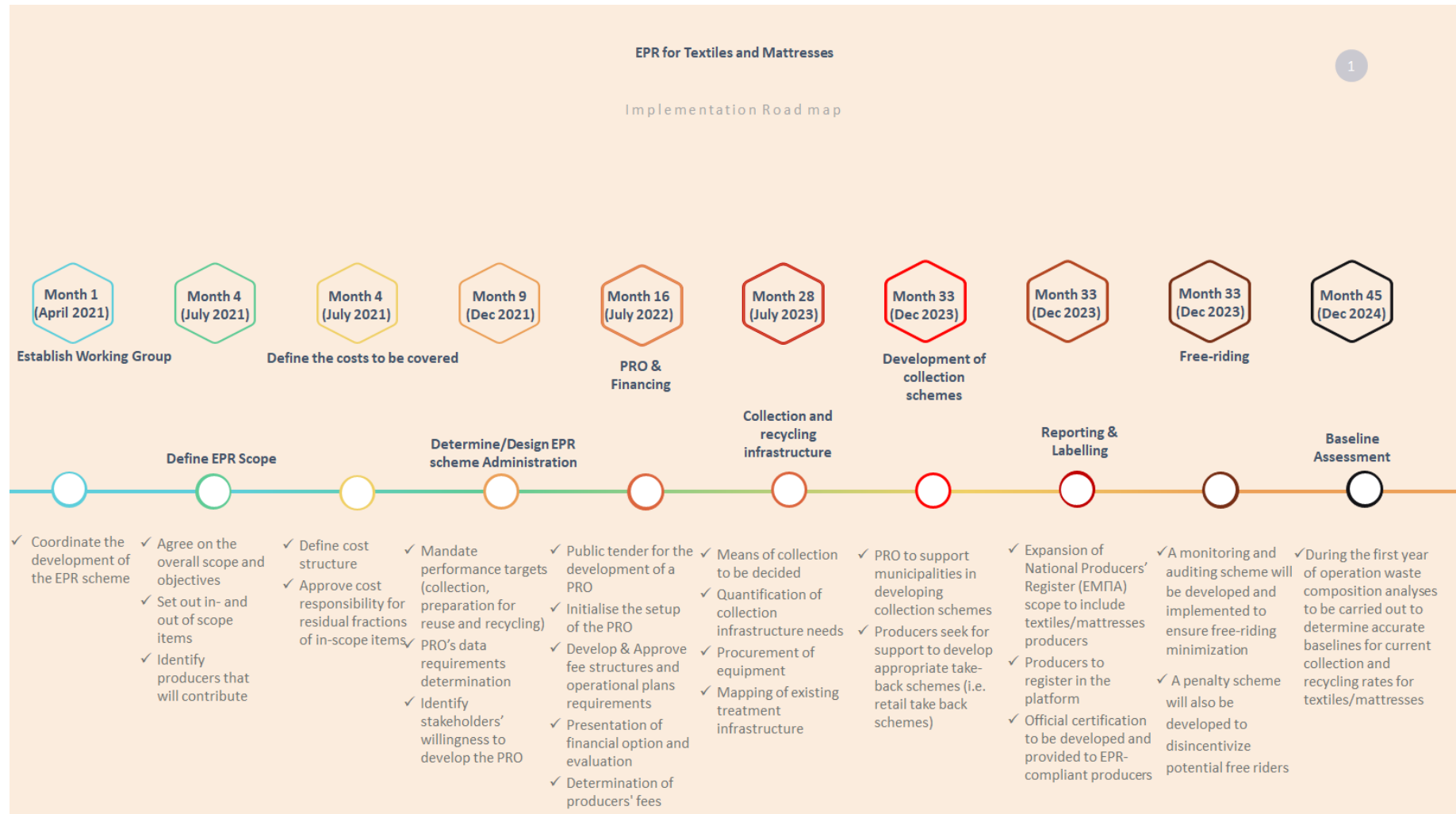
Ορόσημα/δραστηριότητες	Αρμοδιότητες κύριων ενδιαφερόμενων φορέων	Τύπος ενδιαφερόμενου φορέα	Χρονοδιάγραμμα
Προσδιορισμός/σχεδιασμός του διοικητικού καθεστώτος του συστήματος ΔΕΠ	- Καθορισμός των στόχων επιδόσεων - συγκεκριμένα: Θα προσδιοριστούν οι στόχοι συλλογής, προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση (μόνο για την περίπτωση των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων) και ανακύκλωσης, για την επίτευξη των οποίων υπεύθυνο θα είναι το ΣΕΔ. - Καθορισμός της ποσότητας και της ποιότητας των στοιχείων που πρέπει να παρέχει το ΣΕΔ στο ΥΠΕΝ/στον ΕΟΑΝ. - Πραγματοποίηση αρχικών επαφών με τους κύριους ενδιαφερόμενους φορείς και τους παραγωγούς για να διαπιστωθεί η βούληση εκ μέρους τους για την ανάπτυξη του ΣΕΔ. - Θέσπιση τεχνικών προδιαγραφών (έως τις 3 Ιανουαρίου 2022) μέσω της έκδοσης ΚΥΑ για την επαναχρησιμοποίηση κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και την ανακύκλωση κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων ή στρωμάτων.	ΥΠΕΝ ΕΟΑΝ	Μήνας 9 (Δεκέμβριος 2021)
Οργανισμός Ευθύνης Παραγωγών	- Προκήρυξη ανοικτού δημόσιου διαγωνισμού για κάθε ενδιαφερόμενο/κάθε κοινοπραξία που επιθυμεί να συμμετάσχει στην ανάπτυξη ΣΕΔ. - Η κοινοπραξία που θα κερδίσει θα συνεργαστεί με τον ΕΟΑΝ για την έναρξη των διαδικασιών συγκρότησης του ΣΕΔ. - Κατάρτιση/έγκριση των απαιτήσεων σχετικά με τη διάρθρωση των χρηματικών εισφορών και τα σχέδια λειτουργίας.	ΕΟΑΝ Παραγωγοί Ανεξάρτητος ελεγκτικός φορέας	Μήνας 16 (Ιούλιος 2022)
Χρηματοδότηση της συγκρότησης του συστήματος	- Η κοινοπραξία που θα αναπτύξει το ΣΕΔ θα πρέπει, στην πρόταση που έχει υποβάλει, να συμπεριλάβει περιγραφή του τρόπου χρηματοδότησης του συστήματος. - Οι επιλογές οικονομικών προτάσεων θα πρέπει να παρουσιαστούν από το ΣΕΔ και να αξιολογηθούν από το ΥΠΕΝ/τον ΕΟΑΝ.	ΣΕΔ ΥΠΕΝ ΕΟΑΝ	Μήνας 16 (Ιούλιος 2022)
Προσδιορισμός των επιπέδων των χρηματικών εισφορών των παραγωγών	Με βάση το εκτιμώμενο κόστος για τη λειτουργία του συστήματος ΔΕΠ, θα διενεργηθεί εκτίμηση των χρηματικών εισφορών (συνδρομής μέλους, ετήσιων και διάθεσης στην αγορά ανά είδος).	ΕΟΑΝ ΣΕΔ	Μήνας 16 (Ιούλιος 2022)

Ορόσημα/δραστηριότητες	Αρμοδιότητες κύριων ενδιαφερόμενων φορέων	Τύπος ενδιαφερόμενου φορέα	Χρονοδιάγραμμα
Υποδομές συλλογής και ανακύκλωσης	- Θα καθοριστεί ο τρόπος συλλογής (πράσινα σημεία, συλλογή από το πεζοδρόμιο, σύστημα επιστροφής (take-back). - Βάσει αυτού, θα διενεργηθεί από το ΣΕΔ (ή με ανάθεση σε τρίτους) προκαταρκτική μελέτη αξιολόγησης για την ποσοτικοποίηση των αναγκών σε υποδομές συλλογής. - Το ΣΕΔ θα παράσχει στήριξη στις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης για την προμήθεια του αναγκαίου εξοπλισμού ή θα αναλάβει να διεκπεραιώσει ο ίδιος τη διαδικασία προμήθειας για λογαριασμό τους. - Το ΣΕΔ θα καταγράψει τις υφιστάμενες υποδομές διαλογής/αποσυναρμολόγησης/ανακύκλωσης και θα διενεργήσει αξιολόγηση των αναγκών επέκτασής τους.	ΕΟΑΝ ΣΕΔ Δήμοι	Μήνας 28 (Ιούλιος 2023)
Υποχρεώσεις συλλογής	- Το ΣΕΔ θα παράσχει υποστήριξη στους δήμους για την ανάπτυξη και υλοποίηση συστήματος συλλογής. - Οι λιανοπωλητές θα πρέπει να ζητήσουν την παροχή υποστήριξης από το ΣΕΔ για την ανάπτυξη των κατάλληλων συστημάτων επιστροφής.	ΕΟΑΝ ΣΕΔ Δήμοι	Μήνας 33 (Δεκέμβριος 2023)
Υποβολή στοιχείων από τους παραγωγούς	- Το Εθνικό Μητρώο Παραγωγών (ΕΜΠΑ) θα διευρύνει το πεδίο εφαρμογής του, προκειμένου να συμπεριλάβει τους παραγωγούς κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και στρωμάτων. - Οι παραγωγοί θα εγγραφούν στην επικαιροποιημένη πλατφόρμα και θα ξεκινήσουν την υποβολή στοιχείων σχετικά με τις ποσότητες των προϊόντων που διαθέτουν στην αγορά (PoM).	ΥΠΕΝ ΕΟΑΝ Παραγωγοί	Μήνας 33 (Δεκέμβριος 2023)
Σήμανση προϊόντων	Θα καταρτιστεί επίσημο πιστοποιητικό, το οποίο θα χορηγείται στους παραγωγούς που συμμορφώνονται με το σύστημα ΔΕΠ.	ΕΟΑΝ ΣΕΔ	Μήνας 33 (Δεκέμβριος 2023)
Εισφοροδιαφυγή (free-riding)	- Θα αναπτυχθεί και θα υλοποιηθεί σύστημα παρακολούθησης και ελέγχων με σκοπό την ελαχιστοποίηση του φαινομένου της εισφοροδιαφυγής - Θα αναπτυχθεί, επίσης, σύστημα κυρώσεων για την αποθάρρυνση της εισφοροδιαφυγής. - Πραγματοποίηση επαφών με ηλεκτρονικές πλατφόρμες πολλαπλών πωλητών, ως βασική προτεραιότητα, και εξασφάλιση της δέσμευσής τους όσον αφορά τη λήψη μέτρων	ΕΟΑΝ ΣΕΔ	Μήνας 33 (Δεκέμβριος 2023)

Ορόσημα/δραστηριότητες	Αρμοδιότητες κύριων ενδιαφερόμενων φορέων	Τύπος ενδιαφερόμενου φορέα	Χρονοδιάγραμμα
Αξιολόγηση βάσης αναφοράς	<u>Κατά τη διάρκεια του πρώτου έτους λειτουργίας του συστήματος</u> θα πρέπει να διενεργηθούν αναλύσεις σύστασης αποβλήτων, προκειμένου να προσδιοριστούν ακριβείς βάσεις αναφοράς για τα τρέχοντα ποσοστά συλλογής και ανακύκλωσης κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και στρωμάτων.	ΕΟΑΝ ΣΕΔ Δήμοι Φορείς διαχείρισης αποβλήτων	Μήνας 45 (Δεκέμβριος 2024)
Διαφοροποίηση χρηματικών εισφορών	- Κατά τη διάρκεια των πρώτων ετών της εφαρμογής του συστήματος ΔΕΠ δε θα προβλέπεται διαφοροποίηση χρηματικών εισφορών. - Το ΣΕΔ, προτού προβεί στη διαμόρφωση ενός συστήματος διαφοροποίησης χρηματικών εισφορών, θα πρέπει να αναζητήσει κατευθύνσεις που εφαρμόζονται σε επίπεδο ΕΕ για τη διασφάλιση της εναρμόνισης με τις ευρωπαϊκές βέλτιστες πρακτικές. - Θα πραγματοποιηθούν εκτενείς επαφές με ενδιαφερόμενους φορείς, ιδίως παραγωγούς, προκειμένου να διασφαλιστεί η ορθή εφαρμογή της διαφοροποίησης των χρηματικών εισφορών.	ΕΟΑΝ ΣΕΔ Παραγωγοί	Μετά την καθιέρωση του συστήματος ΔΕΠ (περίπου μετά από 1 έτος)
Υποχρεώσεις στο πλαίσιο του συστήματος ΔΕΠ	- Υποβολή στοιχείων στο σύστημα (ΣΕΔ) σχετικά με την ποσότητα, τον τύπο, το βάρος, τη σύσταση των υλικών και τα χαρακτηριστικά διαφοροποίησης εισφορών (eco-modulation fees) των προϊόντων που διαθέτουν οι παραγωγοί στην αγορά. - Όλοι οι παραγωγοί θα έχουν τη δυνατότητα εγγραφής στο ΣΕΔ. - Το ΣΕΔ θα είναι υπεύθυνο για την υποβολή στοιχείων σχετικά με τα προϊόντα που διαθέτουν τα μέλη του στην αγορά. - Θα πρέπει να διενεργούνται έλεγχοι, ανά τακτά διαστήματα, για την επαλήθευση των στοιχείων που υποβάλλονται από τους παραγωγούς.	ΣΕΔ Ανεξάρτητος ελεγκτικός φορέας	Μετά την καθιέρωση του συστήματος ΔΕΠ

Στο σχήμα που ακολουθεί παρουσιάζεται γραφική αναπαράσταση των διάφορων βημάτων που πρέπει να υλοποιηθούν για τη συγκρότηση συστήματος ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και στρώματα. (Η μετάφραση του δίνεται στον προηγούμενο πίνακα)

Εικόνα 8-1 Οδικός χάρτης για τη συγκρότηση συστήματος ΔΕΠ για κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και στρώματα

Παραρτήματα

Παράρτημα 1.0 – Πίνακας κωδικών ΣΟ

Κωδικοί ΣΟ των προτεινόμενων προς συμπερίληψη στο σύστημα ΔΕΠ κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων

Κεφάλαιο ή κωδικός ΣΟ	Περιγραφή είδους
4202 1291	Βαλιτσάκια για έγγραφα, χαρτοφύλακες γενικά και παρόμοια, με εξωτερική επιφάνεια από πλαστικές ή υφαντικές ύλες
4202 1299	Μπαούλα, βαλίτσες και βαλιτσάκια στα οποία περιλαμβάνονται και τα βαλιτσάκια για είδη καλλωπισμού και τα βαλιτσάκια για έγγραφα, χαρτοφύλακες γενικά και παρόμοια, με εξωτερική επιφάνεια από πλαστικές ή υφαντικές ύλες
4202 2290	Σακίδια χεριού, έστω και με λουρί συγκράτησης από τον ώμο, στα οποία περιλαμβάνονται και τα χωρίς λαβή, με εξωτερική επιφάνεια από υφαντικές ύλες
4202 3290	Είδη που συνήθως φέρονται στην τσέπη ή σε σακίδιο χεριού, με εξωτερική επιφάνεια από υφαντικές ύλες
4202 9291	Σάκοι ταξιδιού, θήκες για είδη καλλωπισμού, σάκοι ράχης και σάκοι για είδη αθλητισμού, με εξωτερική επιφάνεια από υφαντικές ύλες
4202 9298	Είδη ταξιδιού, σακίδια χεριού και παρόμοια, με εξωτερική επιφάνεια από υφαντικές ύλες
6301	Κουβέρτες και κλινოსκεπάσματα ταξιδιού
6302	Πανικά κρεβατιού, τραπεζιού, καθαριότητας ή κουζίνας
6303	Παραπετάσματα εσωτερικά κάθε είδους για πόρτες και παράθυρα· υπερθέματα παραπετασμάτων και γύροι κρεβατιών
6304	Άλλα είδη επίπλωσης, με εξαίρεση εκείνα της κλάσης 9404
6505	Σάκοι και σακίδια που χρησιμοποιούνται για τη συσκευασία προϊόντων
9404 30 00 00	Υπνόσακοι
9404 90	Τεχνουργήματα διάφορα
Κεφάλαιο 61	Ενδύματα και συμπληρώματα του ενδύματος, πλεκτά
Κεφάλαιο 62	Ενδύματα και συμπληρώματα του ενδύματος, άλλα από τα πλεκτά

Πηγή: Eunomia Research

Παράρτημα 2.0 - Ερωτηματολόγιο

Το ακόλουθο ερωτηματολόγιο αναπτύχθηκε και κοινοποιήθηκε σε μια σειρά ενδιαφερόμενων μερών για την απόκτηση ποιοτικών και ποσοτικών πληροφοριών για την παραγωγή και την κατανάλωση υφασμάτων και στρωμάτων στην Ελλάδα.

Έρευνα για την ανάπτυξη Συστημάτων Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού για κλωστοϋφαντουργικά απόβλητα και απόβλητα στρώματα

Σκοπός του ερωτηματολογίου

Μέσω το παρόντος ερωτηματολογίου επιχειρείται μία αρχική προσέγγιση στην κατανόηση των συνθηκών της αγοράς στους κλάδους των στρωμάτων και των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, αλλά και της υφιστάμενης κατάστασης όσον αφορά τη διαχείριση των αντίστοιχων αποβλήτων.

Επιπλέον, διερευνάται η εξοικείωση των εκπροσώπων της αγοράς των συγκεκριμένων κλάδων με την έννοια της Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού, η οποία πρόκειται να εφαρμοστεί σύντομα και στην Ελλάδα βάσει των αντίστοιχων Ευρωπαϊκών Οδηγιών.

Η συνεισφορά σας μέσω της απάντησης των παρακάτω ερωτήσεων έως τις 25 Ιανουαρίου, αλλά και της πιθανής περαιτέρω συζήτησης μέσω μιας σύντομης τηλεδιάσκεψης θα είναι ιδιαίτερα σημαντική για την ανάπτυξη της καλύτερης δυνατής κατανόησης του ζητήματος αυτού.

Σας ευχαριστούμε πολύ.

Έρευνα για την ανάπτυξη Συστημάτων Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού για κλωστοϋφαντουργικά απόβλητα και απόβλητα στρώματα

Γενικά στοιχεία επιχείρησης

1. Επωνυμία Επιχείρησης

2. Στοιχεία επικοινωνίας εκπροσώπου επιχείρησης (για την περίπτωση που χρειαστούν περαιτέρω διευκρινήσεις).

Όνοματεπώνυμο

Διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου

Αριθμός Τηλεφώνου

* 3. Η επιχείρηση που εκπροσωπείτε δραστηριοποιείται στον κλάδο των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, των στρωμάτων ή τίποτα από τα δύο;

- ☐ Κλάδος κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων
- ☐ Κλάδος στρωμάτων
- ☐ Τίποτα από τα δύο

Έρευνα για την ανάπτυξη Συστημάτων Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού για κλωστοϋφαντουργικά απόβλητα και απόβλητα στρώματα

Κλάδος στρωμάτων: Γενικές ερωτήσεις

4. Ποια είναι η ετήσια ποσότητα στρωμάτων που εισάγει ετησίως στην αγορά η επιχείρηση που εκπροσωπείτε (σε τόνους);

5. Ποια είναι η εκτίμηση σας για τη συνολική ποσότητα στρωμάτων που εισάγονται ετησίως στην αγορά (σε τόνους);

* 6. Η επιχείρηση που εκπροσωπείτε δραστηριοποιείται αποκλειστικά στην εμπορία στρωμάτων ή και στην παραγωγή τους;

- ☐ Εμπορία στρωμάτων
- ☐ Παραγωγή και εμπορία στρωμάτων

Έρευνα για την ανάπτυξη Συστημάτων Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού για κλωστοϋφαντουργικά απόβλητα και απόβλητα στρώματα

Παραγωγή και εμπορία στρωμάτων

7. Ποια είναι τα βασικά υλικά που χρησιμοποιούνται από τη γραμμή παραγωγής της επιχείρησής σας για την παραγωγή των στρωμάτων και ποια η αναλογία τους σε κάθε στρώμα που παράγεται (αν είναι διαθέσιμη);

Υλικό 1	
Υλικό 2	
Υλικό 3	
Υλικό 4	
Αναλογίες Υλικών	

8. Μπορείτε να περιγράψετε συνοπτικά τη διαδικασία παραγωγής των στρωμάτων που ακολουθείται από την επιχείρησή;

9. Τα στρώματα που παράγονται στην επιχείρησή σας διαθέτουν κάποια περιβαλλοντική πιστοποίηση (π.χ. ecolabel, ecodesign, πιστοποιήσεις α' υλών κλπ); Αν ναι, παρακαλούμε σημειώστε ποια.

10. Κατά την παραγωγική διαδικασία που εφαρμόζεται στην επιχείρησή, λαμβάνονται υπόψη στοιχεία που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος και τη βιωσιμότητα;

- ☐ Ναι
☐ Όχι

11. Ποιο είναι το μέσο κόστος παραγωγής ενός στρώματος;

12. Ποιος είναι κατά μέσο όρο ο χρόνος ζωής των στρωμάτων που παράγονται από την επιχείρησή;

13. Ποια είναι τα βασικά κανάλια διανομής που αξιοποιεί η επιχείρηση (e-commerce, συνεργασία με καταστήματα εμπορίας κλπ);

14. Η τροποποίηση της γραμμής παραγωγής της επιχείρησης προς μια πιο βιώσιμη κατεύθυνση θα μπορούσε να αποτελέσει στρατηγική επιλογή της επιχείρησης, αν δίνονταν τα κατάλληλα χρηματοδοτικά κίνητρα;

☐ Ναι

☐ Όχι

Έρευνα για την ανάπτυξη Συστημάτων Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού για κλωστοϋφαντουργικά απόβλητα και απόβλητα στρώματα

Εμπορία στρωμάτων

15. Τα στρώματα που διατίθενται εμπορικά στην επιχείρησή σας διαθέτουν κάποια περιβαλλοντική πιστοποίηση (π.χ. ecolabel, ecodesign, πιστοποιήσεις α' υλών κλπ); Αν ναι, παρακαλούμε σημειώστε ποια.

16. Ποιο είναι το μέσο προμήθειας ενός στρώματος;

17. Ποιος το μέσο κόστος πώλησης ενός στρώματος;

18. Ποιοι είναι οι βασικότεροι προμηθευτές στρωμάτων της επιχείρησής σας;

Έρευνα για την ανάπτυξη Συστημάτων Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού για κλωστοϋφαντουργικά απόβλητα και απόβλητα στρώματα

Διαχείριση αποβλήτων στρωμάτων

19. Από όσο γνωρίζετε ποια πορεία/μέθοδο διαχείρισης ακολουθείται αυτή τη στιγμή για τα στρώματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους, όταν δηλαδή μετατρέπονται σε απόβλητα;

20. Παρέχετε κάποιο κίνητρο στους πελάτες σας να επιστρέφουν το παλιό τους στρώμα όταν αγοράζουν καινούριο;

21. Κατά τη γνώμη σας ποια αποτελούν τα σημαντικότερα εμπόδια για την αύξηση της επαναχρησιμοποίησης ή/και της ανακύκλωσης των στρωμάτων;

Έρευνα για την ανάπτυξη Συστημάτων Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού για κλωστοϋφαντουργικά απόβλητα και απόβλητα στρώματα

Κλάδος κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων: Γενικές ερωτήσεις

22. Ποια είναι η ετήσια ποσότητα κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων που εισάγει ετησίως στην αγορά (εισαγωγή, εγχώρια παραγωγή ή/και πώληση) η επιχείρηση που εκπροσωπείτε (σε τόνους);

23. Ποια είναι η εκτίμηση σας για τη συνολική ποσότητα κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων που εισάγονται ετησίως στην αγορά (σε τόνους);

24. Ποια από τα παρακάτω προϊόντα θεωρείτε ότι εντάσσονται στην κατηγορία των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων;

- ☐ Ρούχα
- ☐ Υποδήματα
- ☐ Οικιακά υφάσματα (π.χ. κουρτίνες)
- ☐ Διάφορα αξεσουάρ από υφάσματα
- ☐ Άλλο (παρακαλούμε συμπληρώστε)

* 25. Η επιχείρηση που εκπροσωπείτε δραστηριοποιείται στην παραγωγή, την εισαγωγή ή τη λιανική εμπορία κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων;

- ☐ Λιανική εμπορία κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων
- ☐ Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων
- ☐ Εισαγωγή κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων

Έρευνα για την ανάπτυξη Συστημάτων Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού για κλωστοϋφαντουργικά απόβλητα και απόβλητα στρώματα

Εμπορία κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων

26. Ποιοι είναι οι βασικότεροι προμηθευτές κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων με τους οποίους συνεργάζεστε;

27. Από όσο γνωρίζετε ποια πορεία/μέθοδο διαχείρισης ακολουθούν αυτή τη στιγμή τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα στο τέλος του κύκλου ζωής τους, όταν δηλαδή μετατρέπονται σε απόβλητα.

28. Παρέχετε κάποιο κίνητρο στους πελάτες σας για να επιστρέψουν τα παλιά τους κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα όταν αγοράζουν καινούρια;

29. Τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα που διατίθενται εμπορικά στην επιχείρησή σας διαθέτουν οποιαδήποτε περιβαλλοντική πιστοποίηση (π.χ. ecolabel, ecodesign, πιστοποιήσεις α' υλών κλπ);

Έρευνα για την ανάπτυξη Συστημάτων Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού για κλωστοϋφαντουργικά απόβλητα και απόβλητα στρώματα

Παραγωγή ή/και εισαγωγή κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων

30. Ποια είναι τα βασικά υλικά που χρησιμοποιούνται στα προϊόντα που παράγονται/εισάγονται από την επιχείρησή σας και ποια η αναλογία τους (αν διατίθεται);

Υλικό 1	
Υλικό 2	
Υλικό 3	
Υλικό 4	
Υλικό 5	
Αναλογία Υλικών	

31. Μπορείτε να δώσετε μία συνοπτική περιγραφή της διαδικασίας που ακολουθείται από την επιχείρησή σας για την παραγωγή των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων;

32. Τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα που διατίθενται εμπορικά στην επιχείρησή σας διαθέτουν κάποια περιβαλλοντική πιστοποίηση (για παράδειγμα ecolabel, ecodesign, πιστοποιήσεις α' υλών); Αν ναι, παρακαλούμε σημειώστε ποια.

33. Κατά την παραγωγική διαδικασία που εφαρμόζεται στην επιχείρηση, λαμβάνονται υπόψη στοιχεία που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος και την βιωσιμότητα;

☐ Ναι

☐ Όχι

34. Η τροποποίηση της γραμμής παραγωγής της επιχείρησης προς μια πιο βιώσιμη κατεύθυνση ή στην περίπτωση των εισαγωγικών δραστηριοτήτων η εισαγωγή κριτηρίων βιωσιμότητας στην επιλογή των προμηθευτών θα μπορούσε να αποτελέσει στρατηγική επιλογή της επιχείρησης, αν δίνονταν τα κατάλληλα χρηματοδοτικά κίνητρα;

☐ Ναι

☐ Όχι

Έρευνα για την ανάπτυξη Συστημάτων Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού για κλωστοϋφαντουργικά απόβλητα και απόβλητα στρώματα

Διαχείριση κλωστοϋφαντουργικών αποβλήτων

35. Από όσο γνωρίζετε ποια πορεία/μέθοδο διαχείρισης ακολουθείται αυτή τη στιγμή για τα κλωστοϋφαντουργικά απόβλητα στο τέλος του κύκλου ζωής τους, όταν δηλαδή μετατρέπονται σε απόβλητα;

36. Παρέχετε κάποιο κίνητρο στους πελάτες σας να επιστρέφουν παλιά κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα όταν αγοράζουν καινούρια;

37. Κατά τη γνώμη σας ποια αποτελούν τα σημαντικότερα εμπόδια για την αύξηση της επαναχρησιμοποίησης ή/και της ανακύκλωσης των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων;

Έρευνα για την ανάπτυξη Συστημάτων Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού για κλωστοϋφαντουργικά απόβλητα και απόβλητα στρώματα

Διευρυμένη Ευθύνη Παραγωγού

Η λογική της Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού μεταφέρει μέρος της ευθύνης για τη διαχείριση ενός ρεύματος αποβλήτων, στους ίδιους τους παραγωγούς των προϊόντων από τα οποία προέρχεται το απόβλητο. Συχνά, οι παραγωγοί των προϊόντων καλούνται να καταβάλλουν μία ετήσια εισφορά σε κάποιο Σύστημα Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού ώστε να διασφαλίζεται η ορθή διαχείριση του αποβλήτου αυτού στο τέλος του κύκλου ζωής του προϊόντος.

38. Έχετε γνώση των συστημάτων Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού (EPR schemes);

☐ Ναι

☐ Όχι

39. Κατά τη γνώμη σας, ποια είναι τα πλεονεκτήματα και ποια τα μειονεκτήματα ενός συστήματος Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού όσον αφορά τον κλάδο που εκπροσωπείτε;

Πλεονεκτήματα

Μειονεκτήματα

40. Τί είδους πρωτοβουλίες θα θεωρούσατε ότι ένα Σύστημα Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού θα έπρεπε να χρηματοδοτεί κατά προτεραιότητα (για παράδειγμα ερευνητικά προγράμματα, εκπαιδευτικές δράσεις σχετικές με τη διαχείριση αποβλήτων, ανάπτυξη καινοτόμων συστημάτων συλλογής και ανακύκλωσης κοκ);

Παράρτημα 3.0 – Επαφές με ενδιαφερόμενους φορείς

A3.1 Κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα

A/A	Name	Type
1	Zara	Retailer
2	Ifantourgia Kritis	Manufacturer
3	Unica Textiles	Manufacturer
4	Ionia Tex	Manufacturer
5	Vero by Aslanis	Manufacturer & Retailer
6	Davvero	Manufacturer
7	Leontiadis Textiles	Manufacturer
8	Hellas Cotton	Manufacturer
9	Davaris	Manufacturer
10	Cotton Soft SA	Manufacturer
11	TexCycle	Waste Operator
12	Ecorec	NGO
13	RECYCOM	Waste Operator
14	SEPEE	Industry Association
15	SEV	Industry Association
16	EOAN	Public Body
17	ACR+	International network promoting sustainable consumption of resources and management of waste
18	European Confederation of the Footwear Industry	European industry association for footwear
19	European Branded Clothing Association	European industry association for branded clothes
20	EURATEX	European industry association for textiles
21	RREUSE	Association representing social enterprises active in reuse, repair, and recycling
22	FEAD	European waste management association
23	EuRIC	Confederation representing the interests of the European recycling industries at EU level
24	ECOS	European Environmental Citizen's Organisation for Standardisation
25	Re_Fashion (EcoTLC)	PRO for textiles in France
26	Textile Recycling Association	UK trade association for collectors, processors, and exporters of used clothing and textiles
27	PolicyHub	Joint coalition of various clothing associations, promoting green progress

A3.2 Στρώματα

A/A	Name	Type
1	Delta Strom	Manufacturer & Retailer
2	Ecomat	Manufacturer & Retailer
3	Ravenna	Retailer
4	Dimstel	Manufacturer & Retailer
5	ATTIKA strom	Manufacturer & Retailer
6	Stroma Stroma	Manufacturer & Retailer
7	Alfastrom	Manufacturer & Retailer
8	Silver Strom	Manufacturer & Retailer
9	Elatirio Strom	Manufacturer & Retailer
10	Greco Strom	Manufacturer & Retailer
11	iliostrom	Manufacturer & Retailer
12	mediastrom (athenian bed mattress manufacturing sa)	Manufacturer & Retailer
13	Candia strom	Manufacturer & Retailer
14	Cocomat	Manufacturer & Retailer
15	entos	Retailer
16	elite strom	Manufacturer & Retailer
17	Praktiker	Retailer
18	JYSK	Retailer
19	ISTIKBAL	Retailer
20	bed and bath	Retailer
21	IKEA	Retailer
22	Leroy Merlin	Retailer
23	Habitat	Retailer
24	ACR+	International network promoting sustainable consumption of resources and management of waste
25	European Bedding Industry Association (EBIA)	European industry association for bedding
26	EUROPUR	European industry association for polyurethane foam
27	RREUSE	Association representing social enterprises active in reuse, repair, and recycling
28	FEAD	European waste management association
29	EuRIC	Confederation representing the interests of the European recycling industries at EU level
30	ECOS	European Environmental Citizen's Organisation for Standardisation
31	Valumat	Belgian mattress EPR scheme